

Hrvatski Glasnik

GLASILO HKD "NAPREDAK" - GLAVNA PODRUŽNICA TUZLA

GODINA XVII

Broj 181

TUZLA, VELJAČA 2009.

Cijena, 1 KM, 4 Kn

ISSN 1840-1260

LIGHTS

24sata sa tobom

Dragi čitatelji Hrvatskog Glasnika

Vaš i naš Glasnik izlazi evo već sedamnestu godinu. U ovih šesnaest godina prošli smo zajedno mnogo toga. Od samih početaka kada je u prostorima Franjevačkog samostana u Tuzli, za Božić 1992. godine, u teško ratno vrijeme, počeo izlaziti Glasnik, kada je ovo glasilo bilo najpotrebnije našem narodu i svim građanima našega grada, a ostao je dosljedan i dostojanstven, principijelan i argumentiran, pa sve do današnjih dana. Glasnik je svojim porukama utjecao na konsolidiranje hrvatske zajednice, na ostanak na ovim prostorima, na snošljivost i razumijevanje i suživot svih naroda koji žive u BiH, na kulturno zbližavanje i na suradnju kulturnih društava naroda BiH, na promicanje kulture i tradicije hrvatskoga i drugih naroda, na značaj i ulogu međunarodnih organizacija u Tuzli i u Bosni i Hercegovini.

Hrvatski Glasnik, glasilo Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak" Glavne podružnice Tuzla, glas je hrvatskoga naroda ovog kraja. To je kulturni informativno-politički i poučni list. U Glasniku se objavljuju članci iz kulture, povijesti, duhovnosti, politike, odgoja, gospodarstva, školstva, zdravstva, znanosti i drugo. Glasnik prati aktivnosti hrvatskih društava i organizacija, rimokatoličkih župa i važna zbivanja u gradu Tuzli, Tuzlanskoj županiji, Bosni i Hercegovini i Republici Hrvatskoj. List je svestran, otvoren za svakoga, tko zna i želi u njemu surađivati pod uvjetom da piše istinito i da nikoga ne vrijeđa. Bio je i ostao neovisno glasilo.

Glasnik nema profesionalnih novinara niti uposlenih djelatnika. Ima mnogo suradnika i do danas je u njemu objavilo radove – članke oko 160 autora. Tu rade volonteri... Novinari, volonteri, amateri, stvarali su tijekom prošlih godina jednu novinu, koja je postigla zavidan ugled ne samo u Tuzli i BiH, nego i šire. Jedni su odlazili, drugi dolazili, vremena su se mijenjala, ali koncepcija lista je u svojoj suštini, do danas ostala ista.

Hrvatski Glasnik nema niti stalnih izvora financiranja. Financira se od sredstava reklame, dotiranim sredstvima, i uz potporu Općine Tuzla, Tuzlanskog kantona i Republike Hrvatske.

Kako bi Vaš i naš Glasnik došao i do najudaljenijih krajeva gdje žive ljudi koji su iz bilo kojeg razloga morali otići i napustiti svoju zemlju, mi smo se potrudili da se svi oni kroz Glasnik osjećaju bliže svojoj rodnoj grudi, da ne zaborave svoje korijene i svoju tradiciju. Naime, Hrvatski Glasnik se od samog početka šalje na preko 300 adresa širom Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Europe i cijeloga svijeta. Kroz sve ove godine dobili smo zahvale mnogih ljudi da se kroz Glasnik osjećaju bliže svome kraju i ljudima i da uvijek s velikim nestrpljenjem očekuju novi broj. Često je bilo teško, međutim, uvijek se smoglo snage i umijeća da se iznađu sredstva kako bi novi broj izašao i ugledao svjetlo dana. Često smo trpjeli i kritike i oko tekstova i oko autora, ali uvijek smo se vodili mišlju da radimo nešto što ne ostaje za trenutak nego će trajati puno dulje. Najbolja potvrda toga su Glasnici koji su nastali u nesretno ratno doba i čija se kroničarska i analitička vrijednost tek danas može spoznati, a budući naraštaji će ih još više cijeniti.

Ali došlo je vrijeme kada se i mi moramo obratiti svojim čitateljima za pomoć. U prvom redu onima koji nas već sedamnaest godina prate i kojima redovito šaljemo Glasnik. Naši se izdaci za slanje Glasnika na adrese širom Europe i svijeta se iz broja u broj povećavaju i sve smo teže u mogućnosti da ga šaljemo na sve adrese kao do sada. U tu svrhu upućujemo molbu svima onima koji su do sada primali Glasnik, da u skladu sa svojim mogućnostima pomognu da Glasnik nastavimo redovito slati na njihove adrese. Bilo kakav vid pomoći u ovom trenutku bi nam umnogome pomogao kako bi i u narednim godinama bili još kvalitetniji i bolji.

Do sljedećeg broja!

Uredništvo

Kazan mahala 2/II
75 000 Tuzla, Bosna i Hercegovina
Tel/fax: +387/35/257-038
www.napredaktuzla.ba
hkd.napredak.tz@bih.net.ba

Transakcijski račun:
1321000310852125,
NLB Tuzlanska banka;
Identifikacijski broj: 4209424280004
Porezni broj: 03009564

Glasilo HKD "Napredak"
Glavna podružnica Tuzla
List za kulturu i društvena pitanja

Osniivač i izdavač:

HKD Napredak, Glavna podružnica Tuzla

Za izdavača:

Dr. sc. Miroslav Petrović, predsjednik

Glavni i odgovorni urednik:

Ivica Kovačević

Lektor:

Renata Jukanović

Redakcija:

Zdravko Anđić, Nikola Čiča, Ivica Kovačević,
Maja Nikolić, Miroslav Petrović, Ankica Stjepić - Čosić

Urednik fotografije:

Fra Martin Antunović

Unos teksta:

Kata Čajić

Kontakt:

Kazan mahala 2/II, 75000 Tuzla

Tel/fax: 035/257-038

www.napredaktuzla.ba

hkd.napredak.tz@bih.net.ba

Tehnička priprema, repro i štampa:

"PrintCom" d.o.o. Grafički inženjering Tuzla

Račun:

1321-000-31085-2125

kod NLB Tuzlanske banke d.d. Tuzla

HKD "Napredak" Glavna podružnica Tuzla

- za Glasnik

List je upisan u evidenciju javnih glasila
u Republičkom komitetu za informacije
pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993.

List izlazi mjesečno

Tekstovi i fotografije se ne vraćaju.

Naslovna strana
Karneval u Tuzli

Foto: fra Martin Antunović

Uvodnik

Dragi čitatelji,

Nakon nešto duljeg vremenskog perioda ponovno smo s vama. Proteklih su nas dana mnogi od vas propitivali kada će iz tiska izaći novi broj Glasnika. Koliko god smo se zbog toga osjećali djelomično neugodno, toliko nam je bilo i drago, jer ste nam još jednom jasno pokazali kako vam je uistinu stalo do ovoga lista, kako vam je uistinu stalo do onoga što radimo.

Razlog našega kašnjenja ovaj mjesec povezan je s globalnom finansijskom krizom koja hara svijetom. Zahvaljujući takvome stanju, kako u svijetu, tako i kod nas u Bosni i Hercegovini, i mi u HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla smo se našli u pomalo nezgodnoj situaciji. Naime, i u trenutku kada ovaj broj izađe iz tiska općinski i županijski proračuni neće biti usvojeni, a bez sredstava koje dobivamo na ovaj način Hrvatski Glasnik, ali i HKD „Napredak“ Tuzla općenito, ne mogu funkcionirati. Nadajmo se da će se situacija po tom pitanju čim prije riješiti, tako da do kraja godine više nećemo biti primorani suočavati se s problemima ove vrste.

Kada već spominjemo i vaše reakcije, ne možemo ne osvrnuti se na brojne pohvale koje od vas dobivamo za naš rad. Svima vama od srca hvala. Jednako tako dobivamo i određene kritike. Svaka kritika koja je dobronamjerna je uvijek ne samo dobrodošla, već i poželjna. Ovaj list, ali i rad cijeloga Društva želimo kroititi između ostaloga i onako kako nam to vi kažete i sugerirate. Uostalom, Napredak je i osmišljen i postoji kao društvo koje je **uvijek u službi čovjeka**.

Nažalost, nisu svi dobronamjerni. Postoje i oni koji često kritiziraju samo radi kritike same. Moglo bi se jako mnogo pisati i jako dugo pričati i raspravljati o tome zašto je to tako, zbog čega to oni čine, koji su im motivi... Mi nećemo raditi ni jedno, ni drugo, niti treće. Na takve se niti želimo, niti hoćemo osvrnuti, niti oni to zaslužuju. Hvala i njima.

Novi broj Glasnika, 181. po redu, donosi vam pregled najznačajnijih društveno-političkih događanja iz grada Tuzle, ali i s prostora Bosne i Hercegovine u proteklih mjesec i pol dana. Iskreno se nadamo da će svatko od vas u njemu naći nešto zanimljivo. Jedna od značajnijih stvari svakako je izbor novog visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu. Mi u Napretku imamo svoja iskustva s gospodinom Inzkom još od ranije o čemu ćete čitati u jednome od narednih Glasnika.

U prošleme smo broju najavili obiman plan i program djelovanja HKD "Napredak" Glavna podružnica Tuzla za 2009. godinu. Taj smo plan počeli ostvarivati tako što smo u proteklome periodu upriličili promociju Hrvatskog narodnog godišnjaka te u suradnji s Franjevačkim samostanom te dvije izložbe slika o čemu možete čitati na stranicama Glasnika. U planu su još neke izložbe slika, te promocije knjiga u suradnji s Filozofskim fakultetom. Nadamo se da ćemo ovim tempom moći nastaviti sve do ljeta kada ćemo sve svoje snage usmjeriti na organiziranje jubilarne X. međunarodne likovne kolonije na Breškama.

Vaše pozitivne kritike dobili smo za tekstove iz povijesti HKD „Napredak“ Tuzla i Franjevačke provincije Bosne Srebrene. S ovim priložima ćemo nastaviti sve dok u potpunosti ne iscrpimo ove dvije teme.

Posebno nas raduje činjenica da od ovoga broja imamo i neke nove suradnike. Želimo im iskrenu dobrodošlicu na stranice Hrvatskoga Glasnika.

U prošleme smo vas broju pozvali da u skladu s vašim mogućnostima pomognete naš rad. Dugo smo razmišljali i dvoumili se trebamo li uputiti taj zahtjev prema vama ili ne. Na koncu smo se pritisnuli cjelokupnom situacijom u kojoj se nalazimo i živimo ipak odlučili na taj potez. Nadam se da nam ne to nećete zamjerati. Isti se poziv nalazi i na stranicama ovoga broja. Svima onima koji su se odazvali zahvaljujemo, a i vas ostale pozivamo da se povedete njihovim primjerom.

Također, pozivamo i sve vas koji biste se putem Hrvatskoga Glasnika željeli oglasiti i našim čitateljima čestitati predstojeće uskršnje blagdane da nam se javite najkasnije do 31. ožujka, kako bismo mogli na vrijeme uvrstiti vaše čestitke na stranice novog broja Glasnika.

Svako vam dobro do narednoga broja!

I. K.

BREŠKE - ŽIVOT U ŽUPI

na brežuljcima Majevice

Na južnim obroncima planine Majevice preko mnoštva brežuljaka proteže se jedna od župa u Tuzlanskom dekanatu koja je upravo po krajoliku i dobila ime: župa Breške. Ovaj prekrasni krajolik upotpunjuje i čini još ljepšim i prkosnijim crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije koja se smatra jednom od najljepših na prostoru Bosne i Hercegovine. Župa Breške je osnovana prije 170. godina a pored te, u ovoj godini bit će obilježene još dvije značajne obljetnice – 120. godina od izgradnje župne crkve te 125. godina od dolaska sestara Kćeri Božje Ljubavi na ove prostore gdje su odmah po dolasku otvorile i prvu školu. Sve su to razlozi zbog kojih smo se uputili put Brežaka kako bi se pobliže upoznali s poviješću, ali današnjicom u ovoj župi.

Župa Breške utemeljena je 1839. godine. Bila je izrazito prostrana i stanovništvom vrlo brojčana sve do 1985. godine kada dolazi do odvajanja dviju novih župa – župe Driječa i Dragunja, a kasnije i župe Lipnica. Pisani tragovi govore da je prva crkva na ovim prostorima sagrađena 1854. godine.

Brežaka crkva je jedna od najljepših u BiH

Riječ je o skromnoj drvenoj građevina koja je 1890. zamijenjena novom crkvom od čvrstog materijala koja je očuvana i dan danas. Prvotni plan je podrazumijevao crkvu s dva tornja daleko veću od ove koja je sagrađena, ali se zbog skupe izvedbe od toga odustalo. Zbog te graditeljske redukcije objekt sadašnje crkve je dobio i zadržao svoju stilsku prepoznatljivost u ovom, ali i drugim krajevima. Da je ovo najljepša crkva u Tuzlanskom dekanatu pa čak i šire mišljenja su mnogi, a u prvom redu župnik fra Franjo Martinović. „Crkva je umjetnički vrlo lijepo dođena. Mnogi fratri u našoj provinciji, ali i umjetnici smatraju da je riječ o umjetnički najuređenijoj crkvi u cijeloj našoj provinciji“, kaže fra Franjo. Interijer crkve je 1886. godine povjeren akademskom kiparu Zdenku Grčiću koji je svojim umjetninama ovaj prostor učinio vrlo posebnim. Najznačajnije umjetničko djelo je oltarna slika Uznesenja Blažene Djevice Marije na kojoj je narod prikazan u narodnim nošnjama, a tu su i reljefi koji predstavljaju motive iz Biblije, a rađeni su u baroku od drveta. Isti umjetnik izradio je i vitraže na prozorima crkve. „Crkva izgleda jako dobro i umjetnički i estetski i na mnoge ostavlja dojam galerije“, s ponosom ističe župnik. Osim crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije, župi Breške pripada i filijalna crkva u Doknju koja je posvećena sv. Iliji. Gradnja crkve sv. Ilije započela je prije dvadesetak godina i još uvijek nije dovršena. U župi se nalazi i nekoliko kapela od kojih su tri grobljanske u Breškama, Obodnici i Doknju. Kapela u Miladijama posvećena je sv. Ani, u Trstju, a Gospi Lurdske kapela u Dvoru. Također župi pripadaju i dvije kapele koje se nalaze u planini Majevici, a u planu je izgradnja kapele u Gornjoj Obodnici. Na području župe Breške postoji nekoliko lokaliteta stećaka. U brežakom kraju narod češće za stećke kaže da su to „mađarska groblja“ pod kojima se tu podrazumijeva njihova velika starost i podrijetlo još iz doba kada su ovdje vladali Mađari. Najznačajniji lokaliteti sa stećcima su katolička groblja u Donjim Breškama, u Gornjoj Obodnici i u Doknju.

Breščani danas žive dosta drukčije nego ranije

Broj vjernika u župi je bio dosta promjenjiv i on se od osnivanja do odvajanja župa Driječa i Dragunja kretao od dvije do devet tisuća. Sada župu sačinjavaju naselja Gornje i Donje Breške, Dokanj, Gornja Obodnica, Trstje, Tisovac i Snov. Od ukupnog broja stanovništva veliku većinu čine stari. Razgovarajući s njima saznali smo da je život u vrijeme njihovog djetinjstva u odnosu na danas bio dosta skromniji, puno se radilo, ali su kako kažu bivali veseliji i sretniji. Prisjećajući se života prije pedesetak i više godina, član Pastoralnog vijeća župe Niko Mrkonjić sa žalošću se sjeća zatvaranja osnovne škole u Breškama. „Osnovna škola bila je na ponos svima nama i o tome smo često kod kuće govorili. Često smo se tu igrali, a u sjećanju mi je najviše ostao cvjetni vrt koji su sestre prekrasno uređivale. Mnogo smo voljeli i poštovali časne sestre koje su podučavale i jedva sam čekao da krenem u školu. No, na žalost svoje školovanje sam morao započeti negdje drugo jer je ova škola upravo kada sam trebao poći bila zatvorena“, prisjeća se Mrkonjić te dodaje da su časne sestre dale veliki doprinos pismenosti na ovim područjima. „U to vrijeme škole su bile rijetkost i žitelji Brežaka su na neki način bili privilegirani. Većinom je stanovništvo išlo četiri razreda jer se moralo raditi u polju, ali u to vrijeme mnogi nisu imali ni takvo obrazovanje. „Sestre osim što su podučavale djecu, pomagale su stanovništvu u mnogo čemu, između ostalog kako se sjeća naš sugovornik bile su i medicinarke jer u selu nije bilo ambulante niti medicinskog osoblja. Župljanka Ruža Filipović prisjećajući se ranijih vremena i života u Breškama naglasak stavlja na rukotvorine te proizvodnju hrane. „Od malena se djeca uče svim poslovima. Tako je bilo i u mojoj obitelji, muška djeca su učena da rade teže poslove, a nas žensku djecu su učili kako da izradimo ručni rad, da vezemo, pletemo, a prije svega da pravimo platno“. Kako je kazala, svaka obitelj je sijala „četen“ koji se kasnije ručno prerađivao i od čega su pravljeni platna za odjeću. Svaka kuća je imala stroj na kome se to radilo, a koji se zove „stan“. Ti alati se kako kaže više nigdje ne mogu naći, a samo u rijetkim obiteljima je ostao po koji primjerak nošnje koju su tada svi nosili. Obitelji su se prehranjivale isključivo proizvodima koje su sami proizveli. Živjelo se skromnije, ali su svi bili sretniji i zadovoljniji. „Današnja generacija kada bi morala posijati kukuruz, a zatim ga pobrati, sažrvnati i pripremiti za ishranu, radije bi umrla od gladi“, do-

daje župljanka Mara Pavlović. Breščani su se uglavnom bavili zemljoradnjom, a samo rijetki su imali zaposlenje u jednom od rudnika. „Radili su se teški poslovi, a uvijek nikakvi. Tada nije bilo bijelog kruha kao danas nego kukuruzni, prova. Kad ti majka spremi parče prove i dvoje jaja da poneseš na posao, ti si sretan jer bilo je i onih koji ni to nisu imali. Na posao se išlo pješke i po nekoliko sati, ali s pjesmom“, prisjeća se Jozo Petrović te dodaje kako danas mladi iako imaju i posao i autobus i mnoge druge uvjete, teže još boljem i napuštaju ovo mjesto. Drukčija je kažu naši sugovornici bila i situacija na duhovnom polju. „Svake nedjelje smo išli na misu bez obzira što je crkva bila jako daleko. U svakoj kući se molilo, a često smo se i skupljali pa zajedno molili. Ne samo što smo išli u crkvu nego smo morali znati i po komu je bilo Evanđelje jer su nas kod kuće ispitivali. Ako ne znamo, bilo je i kazne“, kaže vremešna Jaga Petrović. U priču o tome da se nekada ranije više živjelo u vjeri uključuje se i fra Franjo koji spominje vrijeme turske vladavine kada je bilo zabranjeno okupljanje kršćanskog puka na ovom području. Puk se tada okupljao u skrivenim mjestima, po šumama. Tu su bosanski franjevci postavljali oltare gdje su propovijedali Evanđelje. „Način na koji su naši stari živjeli i pod kojim su uvjetima preživljavali, ali se nisu dali slomiti treba da i nama bude podstrijek da se ne damo u današnjim vremenima. To nam mora biti poticaj da i mi danas svjedočimo svoju vjeru i da i mi svi zajedno danas moramo dati veći doprinos duhovnom uzdizanju ove župe“, kazao je župnik fra Franjo Martinović.

Prirodne rijetkosti

Iz razgovora sa župnikom i župljanima saznali smo da je niz razloga zbog kojih oni, ali i mnogi koji su imali priliku posjetiti, ovaj kraj smatraju posebnim. Među nekoliko pravih prirodnih rijetkosti izdvojili su drvenastu vrstu lipe koja predstavlja pravi ukras u dvorištu župne crkve i na mnogim drugim mjestima posebno u proljeće i ljeto te močvarno stanište kornjača na lokalitetu „Crno Blato“. Dodajmo još i to da župa ima svoju web stranicu – www.breskezupa.com te da u župi djeluju kulturno-umjetnička društva – KUD „Sv. Ilija, župa Breške“, „Društvo Breščana“ te društvo „Stara Majevica“.

Ankica Stjepić-Čosić

Na inicijativu brežakog župnika fra Franje Martinovića, ove godine u župi Breške u nedjelju 22. veljače po prvi puta organiziran je pokladni karneval. U dogovoru župnika sa KUD-om sv. Ilija Dokanj, maskare su se okupile u dvorištu župne crkve u Breškama. Nakon okrepe keksima i sokom, koje je ponudila sestra Anita, formirana je karnevalska povorka.

Doček u Dvoru

Iz Brežaka, maskare su se zaputile, jedni u traktoru, a većina njih u osobnim automobilima, kroz naselja župe. U Dvoru na njihovo iznenađenje i radost Dvorani su ih dočekali sa rakijom, mezom, kolačićima. – Dobro nam došli – kažu Mara i Željko i nudeći gostima hranu i piće. – Dođite nam i dogodine i neka vas bude u još većem broju – dodaju njihovi susjedi. Uz čašicu rakije i razgovora, pjesmu, violinu i šargiju, razmijenjeni su prvi utisci. Sretni i ushićeni nastojali su dokučiti tko se krije iza koje maske.

Nedugo zatim stotinjak Doknjana, Breščana, Obodničana, i nekolicine Tuzlaka u karnevalskoj povorci nastavili su prema Zelenom Kamenu, cestom na kojoj se još uvijek na većini mjesta zadržao snijeg.

Uz put mještani su izlazili na kapije da vide kakva je graja u pitanju, kolona je zastajala, a domaćini, kad su shvatili o čemu se radi počeli su iznositi i nuditi rakiju. Na koncu kolona od petnaestak vozila, od kojih su neka okićena balonima, ukrasnim trakama, s traktorom na čelu, za čijom su se prikolicom prepunom razigranih maskara, vukle po cesti, za ovu priliku posebno pripremljene prazne limenke, stiže do odredišta. Kod Zelenog Kamena naiđoše na dosta snijega, što im je otežalo kretanje. Autobus, koji je upravo bio stigao i trebao krenuti nazad za Tuzlu nije se imao gdje okrenuti. Situacija je u jedno vrijeme izgledala i komično jer se maskare nisu htjele skloniti.

Uz malo „ubjeđivanja“ sve je dobro završilo. Nakon svirke i kola, uz „muku i znoj“ oko okretanja vozila zbog neočišćenog snijega, kolona se vrati istim putem. Po povratku u Dvoru su ih ponovno ponudili hranom i pićem. Pošto nitko nije izašao, dodavali su im kolače i suho meso u traktor i automobile „za puta“.

Kolo ispred Ivanove kuće

Vesela i za ove krajeve neobična kolona nastavila je dalje niz Breške, i spustila se starim putem prema Nikolićima, odnosno Donjim Breškama. Kod Česme Nikolić nikoga nije bilo, cesta pusta, jedino su zapazili lvku kako stoji ispred svoje stare kuće i maše im. Na

Odluka žirija

Žiri u sastavu Jelena, Branko i Svetlana, odlučio je da obje nagrade pripadnu djeci uz obrazloženje da su se oni najviše smrzli putujući u traktorskoj prikolici. Jednoglasno su odlučili da su najljepše maske, vještice – osmogodišnje Gabrijele Pavlović iz Gornje Obodnice i djeda – desetogodišnje Ive Markanović iz Doknja. I jedna i druga dobile su skromne novčane nagrade.

zvuke sirene iz kuće Jozе Nikolića na prozorima su se promilile glave njegovih unuka Sanje i Sare i kćeri Kine. Kod kuće Ivana Tunjića kolona se zastavila da prezalogaji. Ivan, njegova žena Anda, sin Milijan i snaha Jadranka s djecom, dočekali su sudionike karnevala s kuhanom rakijom, pekom, kobasicom, suhim sirom i krafnama. Maskare su se razgalile i u znak zahvalnosti na cesti ispred kuće zapjevale i kolo zaigrale. Samo što je kolona krenula zastavili su je Rado Matičević i njegova žena, zajedno sa Ljubom Lovrić, nudeći veseloj družini uz hranu i piće i kuhano vino. U Hidanima maskare su se pozdravile sa susjedima Bošnjacima, a dalje kroz naselje vidjevši ih ljudi su zastajali u prolazu i mahali.

Da je kulturna baština jedan od temelja opstojnosti naroda potvrdili su to organizatori ovogodišnjeg pokladnog sijela u Doknju, koje je održano 14. veljače na blagdan Sv. Valentina. Sa željom da sačuvaju tradicionalne običaje žitelji Doknja okupljeni oko KUD Sveti Ilija Dokanj župa Breške, priredili su prelijepu priredbu za sudionike i posjetitelje. Najvažnije je da se družimo i razveselimo u ovo pokladno vrijeme. Pokladna sijela su tradicija u Doknju, a novina je da smo mi ove godine organizatori – kazao je predsjednik KUD Sveti Ilija Dokanj, župa Breške, Leon Milošić. Na poziv organizatora u goste su stigli predstavnici folklornih društava iz Živinica i Ljubaca. Obučeni u tradicionalne bogato

Karnevalska povorka od stotinjak Obodničana, Breščana, Doknjana i nekolicine Tuzlaka, krenula je iz Brežaka, obišla Dvor, Obodnicu Gornju, Donje Breške, Bakaluše, Crno Blato i Dokanj.

Najljepše maske imale su Gabrijele Pavlović iz Gornje Obodnice i Iva Markanović iz Doknja

Nije red odbiti domaćina

Zbog snijega bilo je dileme da idu u Bakaluše, no, netko je tada rekao kako je Ivo Tomić priredio doček. – Nije red odbiti domaćina – svi su se složili. Uz malo strpljenja, a više vozačke vještine, stigle su maskare i do Bakaluša. Domaćin je iz kuće izveo svoju maskaru koja je počastila pridošlice. Neko je tada upitao: – Ima li pogače? Domaćica je otišla u kuću i ubrzo iznijela punu zdjelu svježih kiflica premazanih žumancetom. Kada su se počastili domaćin je zatražio kolo, a nedugo zatim župnik fra Franjo Martinović, upozorio je maskare: – Nema vremena, moramo stići do Sekina i Osmog kilometra.

Prije Sekina, u Crnom Blatu desio se zastoj i to na kapiji Vite Matoševića. Rakija, vino, sokovi, čaj krofne i salnjaci privukli su i ostale prolaznike. Kolo se igralo na cesti, promet je bio zaustavljen. Maskare supokušale zaustaviti i doktora Dragana Piljića koji je u tom trenutku išao prema Tuzli. Uz malo šale da ima bolesnih i da im treba doktor pustiše ga da prođe. Nakon Sekina, otišli su na Osmi kilometar. Opet pjesma, kolo, krofne... Na zadnjoj destinaciji u domu u Doknju, izabrane su dvije najljepše maske, nakon čega je nastavljeno veselje uz šargiju i violinu. Na kraju organizatori predstavnici KUD Sveti Ilija Dokanj i Društvo Breščana konstatirali su da je bilo dobro, uz obećanje da će se iduće godine potruditi da bude još bolje.

S. Nikolić

ukrašene narodne nošnje članovi KUD-ova smjenjivali su se na pozornici. Predstavnici KUD Lug iz istoimenog živiničkog naselja prvi su se predstavili sa izvornim pjesmama. Nakon Živinčana, na pozornicu su izašli članovi KUD Ljubaca, a potom su nastupili domaćini. Najviše aplauza pobrali su mladi KUD Sveti Ilija iz Doknja. Nastupi su propraćeni svirkom izvorne skupine Tradicija. Naravno, uz njihovu svirku kolo se igralo i u sali, a u kolo su se uhvatili skoro svi koji su bili u dvorani. Na pokladnom sijelu bez učešća u zvaničnom dijelu priredbe pojavile su se u narodnim nošnjama i članice Udruge Društva Breščana.

S. Nikolić

Razgovor sa fra Franjom Martinovićem

LIJEPO JE BITI ŽUPNIKOM U BREŠKAMA

HG: Breške su svakako jedno od najljepših sela na ovim prostorima. Na samome početku fra Franjo recite nam kako je to biti župnik na Breškama?

Ukratko rečeno lijepo je biti ovdje župnikom, svoj sa svojim. Ali, u životu nije sve onako kako bi mi željeli. Želio sam i obećavano mi je da u župi neću biti sam. Postao sam župnikom u Breškama 2006. godine, tj. prije dvije i pol godine. Prije su bila dvojica fratarsvećenika, ali evo ja sam od prvog dana sam u župi.

Župna crkva na Breškama

Kad sam doznao da bih mogao biti župnikom u Breškama radio sam se tome. Nedugo kako sam došao, uvidjevši da ću biti sam, a puno je poslova, ta se radost pomalo gubila. Neprestano sam tražio od Uprave svoje Provincije da nađe načina za još jednog fratra, ali nikako da se to ostvari. Činjenica je da je zvanja za fratre sve manje, a potreba u Provinciji sve više. Ove godine su promjene u našoj Provinciji, pa možda se to riješi. Cijelo ovo vrijeme moji fratri iz Tuzle rado su mi priskočili u pomoć, kad god sam ih zamolio za sprovod ili misu, ali to je samo pomoć kad prigusti. Međutim, ipak sve obaveze u župi moram sam obavljati. A nekada je bilo velikih opterećenja. Upravo to je razlog da sam predložio svojim fratrima kako ne mogu sve što sam naslijedio u župi obavljati sam, jer me to iscrpljuje, pa je došlo do nekih promjena, kao što su nedjeljne mise. Nažalost, svaka promjena je bolna. Neki od župljana ne shvaćaju situaciju da je, nažalost, sve manje svećeničkih zvanja, a i župljana je u župi sve manje, te da ne može biti sve kako je nekada bilo. Pojedinci su i pretjerali u tome jer su uvjerenja da im svećenik treba povlađivati, tj. da treba odraditi sve ono i onako kao što njima odgovara, te ako to ne može jedan da Crkva mora poslati njih toliko da im udovolji. Zato je došlo do nekih napetosti. Ali, vrijeme sve liječi. Svi smo mi svjesni da ne možemo u

životu imati sve što zaželimo. Pa tako i u vjeri. Moramo prihvatiti i ono što nije po našem mišljenju i našim željama. Vjernici bi trebali shvatiti da je biskup u biskupiji pastir, tj. onaj koji predvodi narod Božji, tako isto se može reći da je župnik u povjerenju mu župi predvodnik. On je u župi predvodnik naroda. Kako bi to bilo kad bi se ta uloga prenijela na narod, ili na vjernike pojedince u župi, kuda bi nas to odvelo. Ipak, uza sve ove male napetosti i nesporazume, mogu reći lijepo je biti župnikom u Breškama.

Iako je Bog gospodar povijesti i sadašnjosti i budućnosti, ipak Bog želi i svakoga od nas za svoje suradnike. Moramo biti svjesni da se situacija sama od sebe neće popraviti. Kakva će nam biti budućnost ovdje, hoće li biti katolika za nekoliko desetljeća ovisi i od mene i od tebe, i od mogega i tvogega zalaganja. Naši su predci imali hrabrosti živjeti i u teškim situacijama. Imamo li mi tu hrabrost? Mi se ponosimo svojim očevima, djedovima. Hoće li se nove generacije ponositi nama? Učinimo sve da budemo na ponos i sadašnjim generacijama i budućim.

HG: Povod za ovaj razgovor u stvari su brojne obljetnice koje će brežakka župa obilježiti u ovoj godini. Možete li naše čitatelje upoznati što će to sve Vaša župa i župljani slaviti u ovoj godini?

Već smo javnosti najavili da se ove godine navršava 170 godina naše župe. To je vrlo važna i značajna obljetnica za jednu župu. To su prosječna 2-3 ljudska vijeka. Uz tu obljetnicu imamo i 120. godišnjicu kako je izgrađena naša župna crkva. A evo, ove godine se nameće i još jedna obljetnica 125. od otvaranja prve javne škole u Breškama, koju su otvorile sestre Kćeri Božje Ljubavi. Neki su me pitali, zašto slavite 170 godina župe. Pa redovito se slave pedesete, stote, dvjestote godišnjice. Odgovor je vrlo jednostavan, mnoge godišnjice prođu, a da se i ne zapazi, pa tako kako dođu tako i prođu bez obilježavanja. Želio sam, da se po ovim godišnjicama i proslavama upozna šira javnost o drevnoj Brežakkoj župi. Da, drenovoj. Breške su u tuzlanskom dekanatu poslije Tuzle, najstarija župa. Povijest ove župe je vrlo bogata. Mi imamo (od postojećih) najstariju rimokatoličku crkvu u ovom kraju. Po mišljenju mnogih, župna crkva u Breškama je i najljepša crkva u ovom kraju. U to sam i ja duboko uvjeren. Sve su to opravdani razlozi za ova slavlja.

HG: Pretpostavljam da će tim povodom biti upriličena i brojna vjerska i kulturna događanja. Što je do sada planirano, a što već dogovoreno?

Godišnjicu dolaska časnih sestara u župu i otvaranja prve škole u Breškama planirali smo proslaviti 30. travnja ove godine, zajedno sa zajednicom sestara Kćeri Božje Ljubavi i sa Osnovnom školom u Breškama. Pripreme za tu proslavu su u tijeku. Želimo da sva vjerska i kulturna događanja u Breškama u ovoj godini budu obilježena ovim godišnjicama. Centralna proslava ovih godišnjica trebala bi biti za patron župe na Veliku Gospu. Svečanu misu, koju godinama redovito imamo u crkvenom dvorištu u 11 sati, predvodit će naš nadbiskup Vinko kardinal Puljić. Jednako je važno napomenuti da će proslavi patrona prethoditi duhovna obnova župe kroz devetnicu koju će predvoditi braća dominikanci. Pripreme oko ovih proslava započele su prije godinu dana. Neke od planiranih aktivnosti već su odradene. Odradeno je na primjer otvaranje web stranice župe www.breskezupa.com, te je pripremljen materijal oko izdavanja knjige Župa Breške. Glavni cilj je i web stranice i knjige o župi da nam ove godišnjice i

proslave ne ostanu bez zabilježenih tragova, nego da to kroz pisani trag ostane zabilježeno za budućnost.

HG: Krupan je to zalogaj i za veće župe nego što su to Breške, a ako tomu još pridodamo i činjenicu da ste sami ovdje na župi, pred Vama je uistinu duga i naporna radna godina.

Svi ovi projekti i pothvati iziskuju velike napore, ali i prilična sredstva. Imam veliku volju i evo borim se koliko mogu. Nadam se uz Božju pomoć, te uz pomoć mojih župljana i drugih ljudi dobre volje da ćemo planirano ostvariti.

Svećenici – duhovne, moralne i kulturne vođe jednoga naroda

HG: Govoreći o svemu ovome, ne možemo ne konstatirati da živimo u vremenu u kojem su svećenici uz svoj svećenički poziv usporedo i kulturni i ini djelatnici. Treba li to tako biti? Trpi li duhovnost u svemu tome?

Katolički puk tuzlanskog kraja jako dobro poznaje fra Franju Martinovića. Fra Franjo je sin ovoga kraja rođen u Straži, a već je dugi niz godina župnik na prostoru tuzlanskog samostana i dekanata, prvo u Šikari, a od prije skoro tri godine u Breškama. Župa Breške će u ovoj 2009. godini obilježiti brojne značajne obljetnice. Upravo tim povodom odlučili smo se razgovarati sa fra Franjom kako bismo i vas dragi čitatelji upoznali s onime što nam predstoji u ovoj godini.

Svećenici su uvijek bili duhovne, moralne, pa i kulturne vođe naroda. Posebno se to može reći za franjeve, uijake u Bosni kroz povijest. Svećenici su kroz povijest bili i karitativni djelatnici. Ako uzmemo prioritet, onda možemo reći da je svećenikova dužnost prvenstveno pastoral u povjerenju mu župi, a to ukratko znači dijeljenje sakramenata i propovijedanje. Međutim, ako se svećenik samo osloni na taj vid aktivnosti, a na primjer nema u župi odgovarajućih

uvjeta za te aktivnost, može li svećenik, posebno župnik, ne biti aktivan i u dugim djelatnostima, kao što je izgradnja ili popravak vjerskih objekata. Red je da bude uključen i u druge djelatnosti unutar župe, pa i kulturne. Treba se uključiti u sve aktivnosti koje su za duhovnu i moralnu izgradnju vjernika. Svakako, svećenik ne smije ovome drugome dati prioritet. Uvijek mora biti svjestan da je on prvenstveno službenik Crkve za vjersku djelatnost.

Radovi u župi

HG: Vratimo se opet samoj župi. Svi oni koji dugo nisu bili na Breškama, odmah po ulasku u crkveno dvorište mogu vidjeti brojne promjene i nove stvari unutar istoga. Koji su to najznačajniji projekti koje ste kao župnik realizirali u ovih nekoliko godina koliko ste na župi?

Bolje bi bili da to sami vidite ili da drugoga pitate o tim stvarima. Ne bih želio da netko pomisli da se ovim

na kući, izgradnja dviju novih kapela na groblju u Breškama i na Miladijama, izgradnja gospodarske zgrade u crkvenom dvorištu sa garažama i toaletom, proširenje groblja u Doknju sa novih 4000 m², te uređenje tog zemljišta za pokop, izvedba i postavljanje oltarske slike sv. Ilije za crkvu u Doknju, izgradnja 5 oltara za kapele po župama, stolovi i klupe pod lipama itd. Ima tu još dosta manjih zahvata, ali ne bi želio sve sada spominjati. Sve ovo što se do sada odradilo bilo je nužno da se čim prije uradi. U planu je bilo prošle godine i preuređenje krova na župnoj crkvi. Međutim, nismo to stigli uraditi. Zato čim vrijeme dozvoli krećemo s tim aktivnostima.

HG: Jeste li u realizaciji svih ovih projekata imali potporu nadležnih državnih, županijskih i općinskih institucija?

U realizaciju ovih projekata utrošeno je preko 200.000. KM. Pri realizaciji ovih projekata pomogla nam je općina Tuzla i Vlada TK. Oni su svojim donacijama podmirili trećinu uložениh sredstava. Ovom prigodom im od srca zahvaljujem.

Hrvatski Glasnik zlata vrijedi za ovaj narod i ovaj kraj

HG: Jedan od značajnijih događaja za župu je i Međunarodna likovna kolonija koju HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla organizira već devet godina zaredom. Kako gledate na ovu manifestaciju i koliko Napretkova likovna kolonija pridonosi promociji župe općenito?

Međunarodna likovna kolonija koja se održava u Breškama, ove godine je jubilarna, već deseta po redu, puno znači za Breške i kao mjesto i kao župu. Iskreno sam zahvalan svima onima koji su osmislili taj projekt i evo već desetu godinu neprekidno se realizira. Također, zahvalan za to što u nazivu te kolonije ima i ime Breške. Čini mi se da bi Kolonija još više doprinijela promociji župe i ovog kraja kada bi se isključivo to događalo na Breškama, pod drevnim lipama u crkvenom dvorištu.

HG: Čest ste gost na manifestacijama koje organizira tuzlanski Napredak. Koliko pratite rad Društva? Kako vam se općenito čini list Hrvatski Glasnik?

Rado pratim rad Napretka i sve aktivnosti koje Društvo ostvaruje. Društvo je vrlo aktivno. Čini mi se da je u našoj općini najaktivnije, ne samo od onih koji nose hrvatski predznak, nego općenito. Da se razumije, nastojim ja pratiti i rad drugih društava, ali malo ima aktivnosti kod tih društava. Na području moje župe osnovana su prošle godine tri kulturna društva: „KUD sv. Ilija Dokanj župa Breške“, „Društvo Breščana“, „Kulturna zajednica Stara Majevica“. A što reći o Hrvatskom Glasniku? Ukratko, on zlata vrijedi za ovaj narod i ovaj kraj. To je jedini list koji piše o događajima naroda ovoga kraja. Drugi tek nešto spomenu, a HG uglavnom prati sva događanja. Često nismo ni svjesni koliko neki projekti vrijede kod šire javnosti. Ja ga rado čitam i preporučam župljanima. Počesto ga i besplatno podijelim samo da se čita. Jedina je zamjerka da ga nastojite izdati svakog mjeseca na vrijeme, jer me moji župljani često propitkuju je li izašao novi Glasnik.

Razgovarao: Ivica Kovačević

Hrvatski ministri u federalnoj Vladi i Parlamentu suočeni s brojnim problemima

Spriječiti preglasavanje hrvatskih ministara

Sve hrvatske političke stranke su nebrojeno puta upozorile na ovaj problem, međutim, još uvijek ništa po tom pitanju nije riješeno, niti se može riješiti prije donošenja konačne odluke o novom ustavu države

Hrvatski ministri u federalnoj Vladi često se nalaze u situaciji da budu preglasani prilikom izglasavanja nekog zakona. Iako se preglasavanjem ministara iz reda jednog naroda krši postignuti dogovor vladajuće četvorke u Federaciji, kada su čelnici SDA i SBiH, Sulejman Tihić i Haris Silajdžić, obećali kako se odluke unutar federalne Vlade neće donositi nadglasavanjem, takva situacija se i dalje nastavlja. Nerijetko se događa da, unatoč tome što je svih pet hrvatskih mi-

Kako je u izjavi za **Hrvatski glasnik** potvrdio Mišo Relota, glasnogovornik HDZ-a BiH, vječni problem preglasavanja Hrvata u federalnoj Vladi i Parlamentu jasno odražava sadašnju ustavnu poziciju hrvatskog naroda, kako u BiH, tako i u Federaciji.

“Ovakav način izglasavanja određenih zakona samo dokazuje da je sadašnje, dvoentitetsko, uređenje države apsolutno neprihvatljivo za hrvatski narod. Osobito žalosti činjenica da dio ljudi iz hrvatskog kor-

i napominje da HDZ BiH poziva i ostale hrvatske stranke da im se pridruže u ovoj političkoj borbi. On izražava bojazan da, ukoliko BiH u naredna dva do tri mjeseca ne dobije novi Ustav, obzirom na negativne političke, ali i ekonomske prilike, nećemo imati pozitivnu budućnost.

Dominacija bošnjačkog naroda

I HDZ 1990 više je puta upozorio na problem preglasavanja hrvatskih ministara u federalnoj Vladi. Na ovu tendenciju staru već sedam godina HDZ 1990 je ukazivao i preko svoji dužnosnika se borio protiv toga. No, većinsko odlučivanje u Vladi Federacije, omogućuje bošnjačkim ministrima provoditi politiku pogubnu po nacionalnu ravnopravnost, uravnoteženost prihoda i rashoda između tri razine vlasti i što je najvažnije, uništava međusobno povjerenje hrvatskog i bošnjačkog naroda”, navedeno je nedavno u priopćenju iz HDZ-a 1990. oni napominju da već ustaljena politika preglasavanja hrvatskih dužnosnika i dominacije bošnjačkog naroda u Federaciji pokazuje da je konstitutivnost hrvatskog naroda samo formalna, što je posebno pogoršana poslije nametanja ustavnih amandmana bivšeg visokog pred-

U Vladi Federacije, od 17 ministarstava, samo 5 drže Hrvati, a da je slična pozicija i u Zastupničkom domu federalnog Parlamenta

stavnika Wolfganga Petritscha 2002. godine.

I HSP BiH (Đapčić- dr. Jurišić) oglasila se nedavno priopćenjem za javnost u kojem najoštrije osuđuje usvajanje zakona u federalnoj Vladi preglasavanjem hrvatskih ministara.

“Na ovaj način grubo se narušava ravnopravnost hrvatskog naroda i jasno se pokazuje kakva je stvarna pozicija i konstitutivnost hrvatskog naroda u odlučivanju u institucijama Federacije BiH”, priopćeno je iz HSP-a BiH koji je pozvao federalnu Vladu, posebice premijera i ministre iz reda bošnjačkog naroda da svoj rad u Vladi zasnivaju na uvažavanjem hrvatskog naroda kao ravnopravnog i konstitutivnog.

Ignoriranje i nadglasavanje

Na ovaj problem s kojim se hrvatski ministri susreću, i to uglavnom prilikom zakona pogubnih po hrvatski narod, po neke županije i općine, upozoravao je i odlazeći visoki predstavnik u BiH Miroslav Lajčak. On je više puta naglasio da se tako nešto ne bi smjelo događati.

“Način ignoriranja i nadglasavanja nije najbolji način da se Federacija izvede iz toga stanja”, rekao je Lajčak nakon što su bošnjački ministri u federalnoj Vladi nadglasali Hrvate čime je oduzet dio prihoda županijama, te se novcima iz federalnog proračuna plaćaju gubitci većinskih bošnjačkih tvrtki. Lajčak je dodao kako Hrvati imaju ustavom zajamčeno mjesto u uređenju ove zemlje, no ne i u praksi.

Arijana Beus

Sjednica Vlade FBiH

nistara protiv nekog zakonskog dokumenta, presudi većina ruku bošnjačkih članova Vlade. Očito je kako je donošenje odluka u Vladi odraz političke nejednakosti u BiH i ustavnoga ustrojstva po kojem Hrvati nemaju ista prava kao i Bošnjaci.

Jedini izlaz novi Ustav

Sve hrvatske političke stranke su nebrojeno puta upozorile na ovaj problem, međutim, još uvijek ništa po tom pitanju nije riješeno, niti se može riješiti prije donošenja konačne odluke o novom ustavu države.

“Preglasavanje hrvatskih ministara, pored Vlade, događa se i u Zastupničkom domu, jedino u Domu naroda možemo povući pitanje zaštite vitalnog nacionalnog interesa, nakon čega o tom pitanju odlučuje Ustavni sud”, pojašnjava Relota

HDZ BiH konstanto osuđuje preglasavanje predstavnika Hrvata u federalnoj Vladi i u Zastupničkom domu. Navode da se na taj način jasno pokazuje namjera otvaranja procesa političke i financijske centralizacije Federacije BiH s krajnjim ciljem dekonstituiranja hrvatskog naroda kao najmalobrojnijeg u BiH i Federaciji.

po Hrvate odluke donosi upravo Ustavni sud”, pojašnjava Relota. Ističe da je HDZ BiH prepoznao ovaj i mnoge druge probleme hrvatskog naroda i krenuo u jednu aktivnu političku borbu za izmjenu postojećeg ustavnog uređenja.

“BiH treba dobiti jedan novi, demokratski ustav, koji će osigurati istinsku konstitutivnost Hrvata”, tvrdi Relota

Službeno imenovan predstavnik međunarodne zajednice u BiH

VALENTIN INZKO NOVI VISOKI PREDSTAVNIK

Inzko je dobio podršku i službeno je imenovan za visokog predstavnika u BiH, a dužnost visokog predstavnika će preuzeti na sjednici Vijeća za implementaciju mira 26. ožujka

Veleposlanici Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira službeno su imenovali austrijskog diplomatu Valentina Inzka na dužnost novog visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini. Na sastanku Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira održanom u Sarajevu, istaknuto je da će Inzko preuzeti dužnost 26. ožujka. Upravni odbor Vijeća za provedbu mira je uvjeren da će imati dobru suradnju s veleposlanikom Valentinom Inzkom nakon što preuzme dužnost visokog predstavnika u BiH odmah nakon sastanka političkih direktora Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira koji je planiran za 26. ožujka 2009. u

Inzko je inače osobni izbor visokog predstavnika Europske unije za vanjsku i sigurnosnu politiku Javieru Solane.

Posljednji visoki predstavnik

Osnovne razlike između gledanja Europske unije i Amerike na trenutnu situaciju u BiH i imenovanje novog visokog predstavnika ogledaju se u tome što dio američkih dužnosnika zagovara dolazak nešto autoritativnijeg visokog predstavnika i pri tome se ne bi ustručavao koristiti bonnske ovlasti, dok pak Europljani zagovaraju početak brže tranzicije Ureda visokog predstavnika (OHR) u Ured posebnog europskog

ispunjavanje ciljeva koje je pred naše političke čelnike postavilo Vijeće za provedbu mira kako bi se zatvorio njegov ured i po mogućnosti to će morati uraditi do srpnja ili najdalje do rujna. Inzko bi tako bio posljednji visoki predstavnik u BiH.

Inzko se raduje povratku u BiH

Austrijski diplomat Valentin Inzko je već pripremio listu prioriteta koje namjerava realizirati ukoliko bude imenovan za novog visokog predstavnika međunarodne zajednice u BiH.

“Napravio sam listu prioriteta koju namjeravam realizirati zajedno s vlastima u BiH. Naglasio je kako će mu biti drago vratiti se u Bosnu i Hercegovinu. Ako budem potvrđen i izabran, bit će mi drago vratiti se u čudesnu zemlju Bosnu i Hercegovinu, zemlju dobrih ljudi”, izjavio je Inzko koji je inače bio prvi austrijski veleposlanik u Sarajevu, od 1996. do 1999. godine.

Novi visoki predstavnik međunarodne zajednice i specijalni predstavnik EU-a Valentin Inzko dao je i viđenje stanja u BiH, kao i načelne okvire svog budućeg rada i djelovanja u našoj zemlji. On kaže kako se zalaže da Bonnske ovlasti ostanu u sadašnjem kapacitetu, ali tek kao zadnja mogućnost djelovanja. Inzko kao odlučujući čimbenik za daljnju stabilizaciju i ekonomski razvoj naše zemlje vidi upravo reformu Ustava. “Moramo ustrojiti zemlju s jednostavnijim strukturama”, upozorio je Inzko. Inače, on je kao poznavatelj prilika u BiH naglasio kako je naša zemlja, zemlja talenata, te unatoč činjenici da mnogi odlaze iz nje, BiH i dalje ima veliki ljudski potencijal koji treba podržavati.

Reakcije političara u BiH

Reakcije političara u BiH glede imenovanja Inzka su dosta različite, no ono što je zajedničko u svim izjavama je to da je Inzko iskusan i dobar političar.

Kako je u izjavi za Hrvatski Glasnik istaknuo Mišo Relota, glasnogovornik HDZ-a BiH, ova stranka cijeni Inzka kao iskusnog diplomatu koji dobro poznaje prilike u BiH te vjeruju da će mu to biti dodatno olakšanje u obavljanju posla.

SDP BiH pozdravlja imenovanje Inzka za novog visokog predstavnika u BiH. “Mi na Inzka gledamo kao na prijatelja BiH i vjerujemo da će se on, za razliku od svoja dva prethodnika, puno više potruditi da određene stvari u BiH krenu na bolje”, kazao je glasnogovornik SDP-a Damir Mašić.

“Stav Vlade RS o ostanu OHR-a i visokog predstavnika u BiH je poznat i jasan”, ocijenio je premijer tog entiteta Milorad Dodik. “Razumijemo da će on nastaviti rad na ispunjenju preostalih ciljeva koje je postavilo Vijeće za implementaciju mira, vezanih za Brčko Distrikt i državnu imovinu, čime će se i formalno stvoriti uvjeti za zatvaranje OHR-a”, kazao je Dodik.

“SDA od novoimenovanog visokog predstavnika očekuje snažnije, aktivnije učesće i uključivanje u rješavanje problema u BiH, da ne bude samo promatrač i komentator, što je bila praksa posljednja dva visoka predstavnika”, kazao je danas generalni tajnik ove stranke Amir Zukić.

Arijana Beus

Gospodin Valentin Inzko

Prvi poslijeratni veleposlanik u BiH

Podsjetimo, Inzko je službovao u Kolumbu, gdje je četiri godine obavljao dužnost šefa odjela UNDP-a. Od 1992. do 1996. godine je kao austrijskoj veleposlanik u Beogradu bio zadužen za kulturna pitanja i odnose s medijima.

Nakon toga odlazi u New York, Novi Pazar, Prag i Sarajevo. Doktoru pravnih nauka i profesoru ruskog i srpskog jezika, najsvjetliju točku u karijeri predstavlja mjesto prvog poslijeratnog veleposlanika Austrije u Sarajevu. Za njegova zalaganja u razvijanju poljoprivrede i kulturne suradnje, a osobito za dodjeljivanje austrijskih stipendija bh. studentima Inzko je proglašen počasnim građaninom Sarajeva 1999. godine.

Bruxellesu. OHR će sada obavijestiti Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda o odluci Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira. Službeno imenovanje Valentina Inzka, koji trenutačno obnaša dužnost austrijskog veleposlanika u Sloveniji, uslijedilo je nakon što su Sjedinjene Američke Države Amerika dale zeleno svjetlo za njegovo imenovanje na dužnost visokog predstavnika međunarodne zajednice i specijalnog predstavnika EU-a u našoj zemlji.

predstavnika budući da se BiH teško uspijeva brže primicati k članstvu Europske unije.

Kad su u pitanju bonnske ovlasti, političari iz Federacije su naglasili kako očekuju da novi visoki predstavnik češće poseže i za ovom “mjerom”.

S druge strane, iz RS-a daljnje postojanje OHR-a mnogi smatraju beskorisnim. Prema nekim informacijama, novi visoki/specijalni predstavnik imat će jedan jasan zadatak, morat će se koncentrirati na

DRŽAVNA HIMNA KONAČNO DOBILA TEKST...

Polako ali sigurno zima ulazi u svoju završnu fazu. Prema riječima meteorologa bliži se kraj najhladnijeg godišnjeg doba, kojeg su obilježile rekordne niske temperature, uz obilne snježne mećave koje su prouzrokovale mnogobrojne probleme, ponajprije one saobraćajne.

No, usprkos zimi ne nedostaje aktualnih političko-društvenih događaja i problema kako u Tuzli, tako i u cijeloj Bosni i Hercegovini.

No, poštovani čitatelji Hrvatskog Glasnika krećemo redom...

AKTUALNOSTI IZ TUZLE: TUZLA U ZNAKU PROTESTA I DOLASKA RECESIJE

STUDENTSKA REVOLUCIJA U TUZLI

Potkraj siječnja mjeseca u organizaciji omladinskog pokreta Revolt i Oko studenti tuzlanskog Univerziteta održali su protest kojim je traženo smanjenje troškova školovanja. Skup je održan pod nazivom: «Indeksi za elitu-plitko znanje za duboke džepove».

Prema riječima okupljenih studenata protesti predstavljaju odgovor studenata na sve veću komercijalizaciju obrazovanja, prije svega na problem školarina i krajnje neodgovoran odnos administracije Univerziteta prema velikom broju studenata iz kategorije za vlastite potrebe. Naime, dosadašnjom praksom student koji pređe u narednu godinu studija gubi status studenta za vlastite potrebe, te umjesto 1.200 KM, godišnje plaća 200 KM.

Ti studenti, novom odlukom Univerziteta, u slučaju da obnove godinu, moraju platiti punu školarinu od 1.200 KM, ali i nadoknaditi novac i za prethodne godine školovanja. Odluku je navodno donijela Skupština TK, a Univerzitet je samo tumači. Članovi Senata Univerziteta obećali su ukidanje odluke o naplati školovanja.

Ovi tuzlanski studentski protesti izazvali su nedvojbeno veliku pozornost javnosti, s obzirom da su okarakterizirani kao masovni protesti ispred Univerziteta i Vlade Tuzlanskog kantona, te su predstavljali istinsku studentsku revoluciju u Tuzli, po uzoru na slične studentske proteste u velikim europskim gradovima poput Atene i Pariza, koji su se dogodili ne tako davno.

NOVI PROTESTI RADNIKA «AIDE»

Skupina od oko 600 radnika tri pogona Fabrike obuće «Aida», 20. veljače ponovo je protestovala ispred zgrade Vlade Tuzlanskog kantona.

Radnici su tražili isplatu minimalne novčane pomoći uz obrazloženje da u posljednja tri mjeseca nemaju nikakvih primanja. S druge strane, prema riječima radnika, Vlada je po već uhodanom receptu ostala nijema na radničke zahtjeve. Tek je ministar industrije, energetike i rudarstva Sehidin Ograšević primio predstavnike sindikata i radničke lidere.

Resorni ministar je kazao da nema zakonske osnove da radnicima isplati pomoć od 400.000 KM

koliko traže. Ministar je pri tome predložio da radnici svoje zahtjeve dostave u pisanoj verziji, pa da se tek onda o njima raspravlja.

RECESIJA STIGLA U TUZLANSKI KANTON

U posljednjem kvartalu protekle godine metalski sektor u Tuzlanskom kantonu izgubio je oko 10 posto tržišta. Smanjenje potražnje robe i usluga metalnog sektora biće nastavljeno.

Prognose za 2009. godinu su veoma loše, jer se očekuje gubitak i do 30 posto radnih mjesta u pojedinim metalnim firmama. To najavljuju rezultati analize utjecaja globalne recesije na zaposlenost u metalnom sektoru Tuzlanskog kantona, što je za potrebe Samostalnog sindikata TK-a radio profesor Kadrija Hodžić. Profesor Hodžić naglašava da je na nivou BIH metalski sektor od polovine prošle godine počeo gubiti tržište.

Ono što je alarmantno jeste da će kompanije metalnog sektora u narednom periodu otpustiti oko 20 posto zaposlenih, a jedna trećina najavljuje otpuštanje do 30%. Posao će najčešće gubiti nekvalificirani radnici. Prije godinu dana pojedine agencije za razvoj koje djeluju u sjeveroistočnoj Bosni, metalnu industriju su određivale kao najveći i najučinkovitiji privredni potencijal, sa najboljim poslovnim referencama za ekonomski rast.

No, sada je već kristalno jasno da aktualna globalna kriza zvana recesija stvari drastično okreće u suprotnome smjeru. Daleko od očekivanoga.

BH AKTUALNOSTI: MJESEC U ZNAKU HIMNE, MOSTARSKOG SASTANKA I KARDINALOVE PORUKE

DRŽAVNA HIMNA NAPOKON IMA I TEKST

Više od jedanaest godina trebalo je bosanskohercegovačkim političarima da se dogovore o tekstu himne Bosne i Hercegovine, i u tome su konačno uspjeli 20. veljače. Članovi Komisije za izbor teksta himne BiH državnog Parlamenta objavili su da su se usaglasili o tekstu himne naše države. Autori teksta su Dušan Sešić i Benjamin Isović.

Riječ je o kombiniranom tekstu, po dvije strofe, ova dva autora, tako da će njih dvojica podijeliti po 15.000 KM nagrade. Posao izbora teksta himne još nije završen jer će na usvajanje biti upućen Vijeću ministara BiH, a potom i Parlamentu BiH.

Nakon što je u veljači 1998. muzika «Intermezzo», proglašena nacionalnom himnom BiH umjesto «Jedna si jedina», Dine Merlina koja je važila od 1992. godine, predsjedavajući Komisije za izbor teksta himne Hilmo Neimarlija kazao je da put do prijedloga teksta himne nije bio lak, ni jednostavan.

Član Komisije književnik Mile Stojić istakao je da su uvaženi svi elementi, te dodao da tekst nijedne himne na svijetu nije velika umjetnost, te da himna uvijek govori o zemlji. Neke više o povijesti, neke više o ljepotama. Stojić je zaključio da je akcent bio stavljen

na ljepote naše zemlje, i da se na taj način došlo do kompromisa.

Na konkurs za izbor teksta himne stiglo je 339 tekstova.

HIMNA BOSNE I HERCEGOVINE!!!

Ti si svjetlost duše
Vječne vatre plam
Majko naša zemljo Bosno
Tebi pripadam

Divno plavo nebo
Hercegovine
U srcu su tvoje rijeke
Tvoje planine

Ponosna i slavna
Krajina predaka
Živjećeš u srcu našem
Dovijeka

Pokoljenja tvoja
Kazuju jedno:
Mi idemo u budućnost
Zajedno!

PORUKA KARDINALA VINKA PULJIĆA

Vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić nedavno je kazao da iz Sarajeva, kao i iz cijele Bosne i Hercegovine, odlaze mladi jer u Bosni i Hercegovini ne vide perspektivu. Posebnu odgovornost za to prema riječima kardinala Puljića snose oni koji su odgovorni na političkom planu, kako domaći tako i međunarodni predstavnici.

VIŠE RAZLOGA ZA ODLAZAK

Vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić posebno je istakao da je odlazak mladih iz zemlje motiviran ne samo političkim nego i gospodarskim razlozima. Kardinal smatra kako etničke razlike opterećene ratnim naslijeđem ostaju bitnom zaprekom istinskom suživotu na području cijele Bosne i Hercegovine.

Kardinal Puljić zaključuje da je to nužno što prije mijenjati za što je prema kardinalovim riječima potrebno svaku stvar nazvati pravim imenom i iskorijeniti svaku vrstu nepravde.

PROPAO MOSTARSKI SASTANAK VLADAJUĆE TROJKE

Prudski proces započet u studenome prošle godine, a potom nastavljen u Sarajevu i Banja Luci, svoju je četvrtu epizodu imao 21. veljače u Mostaru.

Lider HDZ BIH Dragan Čović prezentirao je osnove ustava BIH, i to na tragu onoga što je i najavljivano u medijima proteklih tjedana.

HDZ BIH državu, što je također predstavljeno i ostalim hrvatskim partijama potpisnicima kreševske deklaracije, Bosnu i Hercegovinu vidi kao federalnu državu od četiri federalne jedinice, a jednu od njih čini distrikt Sarajevo.

Federalne jedinice se uspostavljaju na temelju povijesnih, etničkih, zemljopisnih i drugih kriterija i ne moraju imati teritorijalni kontinuitet.

VIŠE MODELA ZA UREĐENJE DRŽAVE

Međutim, za razliku od HDZ BIH, SDA Bosnu i Hercegovinu vidi kao državu sa najmanje četiri, a najviše devet regija, uz distrikt Brčko, te Sarajevo kao glavni grad sa teritorijem od najmanje deset predratnih općina. Stav SDA je kako ustavne reforme treba provesti u tri faze, a iz dosadašnjeg procesa je vidljivo što je najteže, SDA smatra kako bi teritorijalnu organizaciju trebalo ostaviti za kraj, a početi usklađivati sa Europskom konvencijom o ljudskim pravima i temeljnim slobodama.

DODIK NAPUSTIO MOSTARSKI SASTANAK

Predsjednik SNSD-a, i predsjednik Vlade Republike Srpske Milorad Dodik, napustio je sastanak u Mostaru, jer lideri SAD Sulejman Tihić, i HDZ BIH Dragan Čović, nisu prihvatili uvjete koje je postavio prije početka razgovora u Mostaru. Dodik je prije mostarskog sastanka zatražio od svojih sagovornika da se izjasne prihvataju li uopće Republiku Srpsku u teritorijalnome kapacitetu koji ima u okviru Dejtonskog sporazuma.

PORUKE SA STAROG MOSTA

Na dan održavanja sastanka vladajuće trojke u Mostaru, na Starom mostu, Klub skakača u vodu iz Mostara, organizirao je antiprudsko okupljanje građana Mostara. Poruke koje su se mogle čuti sa Starog mosta jesu da građani Mostara nisu ni za kakve nacionalne i etničke podjele.

TEMA KOLUMNE:

LJUDSKA PRAVA U BOSANSKOHERCEGOVAČKOJ SVAKODNEVNICI

U zadnje vrijeme ponovo se aktualizira pitanje temeljnih ljudskih prava u našoj državi. Kada je riječ o ljudskim pravima iz Helsinškog odbora za ljudska prava u BIH, ističu da se govori o odnosu države prema građaninu i o tome koliko država i njeni instrumenti poštuju pravo građanina.

Vrijednosti ljudskih prava su čovjek, individua, pojedinac i njegova prava, a naše vlasti su vezane za kolektivitete, za etnose, za Bošnjake, Hrvate i Srbe.

Prema riječima Srđana Dizdarevića, predsjednika Helsinškog odbora za ljudska prava u BIH, kod nas je evidentan negativni aspekt stvari. Koji se ogleda u naslijeđenom fatalizmu kod građana. Osjećaju da građani ne mogu da utječu na tijek stvari, i da uvijek imao netko drugi tko će o tome odlučivati.

Međutim, raduje podatak da se to polako mijenja, i da građani postepeno sa iskustvom, sa višepar-

tijskim sustavom, sa razvojem demokracije, postaju aktivniji i na jasniji i izravniji način iskazuju svoje nezadovoljstvo vlastima.

ULOGA MEDIJA U POŠTIVANJU LJUDSKIH PRAVA

Istaknuti medijski profesionalci ističu da u našoj državi treba izboriti neprikosnoveno pravo na slobodu izražavanja. Srđan Dizdarević napominje da i kod medija ima neka vrsta lutanja između onoga što su zadaće neovisnoga profesionalnoga novinarstva, i centara moći koji direktno ili indirektno, mogu da utječu na uređivačke politike.

Dizdarević zaključuje da će u skorijoj budućnosti biti glavni cilj osigurati atmosferu u kojoj nitko neće moći učutati novinara, ili medij, ili prekinuti neku emisiju, ili ugasiti neki list.

VJERSKI LIDERI I LJUDSKA PRAVA

Bez ikakve dvojbe podrazumijeva se da je pitanje vjere i vjerskih sloboda jedno od bitnijih pitanja za funkcionisanje demokracije.

Međutim, iz BH Helsinškog odbora za ljudska prava upozoravaju da je kod nas primjetna simbioza politike i vjerskih zajednica.

Iz Helsinškog odbora zaključuju da vjeru treba poštovati, priznati je, ali i odvojiti od države i od odlučivanja, te pustiti u sferu privatnosti.

Ne ugrožavati je, ali ne dopustiti da prekorači ono što je njeno mjesto normalnome europskome društvu.

DŽANAN RIBIĆ

Tuzlanska županija zagazila u recesiju?!

Sudeći prema sadašnjoj finansijskoj situaciji u Tuzlanskoj županiji, čini se da je ona već ušla u recesiju, jer kako je rekao Ministar financija Sead Bećirović nacrt proračuna za mjesec siječanj ove godine je manji za 12 posto od siječnja prethodne godine. „Proračun je manji bez obzira na to što su u prva tri mjeseca stalno manja ostvarenja prihoda, ali evidentno je da mi imamo pad prihoda od listopada prošle godine. Vidljivo je da je iz mjeseca u mjesec u proračunu naše Županije novca sve manje i manje. Što Vlada Tuzlanske županije realno može napraviti još nije poznato, ali Ministar Bećirović ističe da je Vlada napravila plan rashoda za prva tri mjeseca. „Mi smo čak za 10 posto planirali manje rashode nego što to imamo pravo po privremenoj odluci o financiranju. Međutim već je siječanj pokazao da će i tog novca biti dosta manje.“ Istaknuo je Ministar financija u Vladi TŽ. Nedostatak novca u proračunu, prema riječima Ministra predstavlja ozbiljan problem. „Ono što mi činimo jeste da pravimo mjere štednje gdje praktično smanjujemo troškove koje možemo smanjiti, ali jednostavno se pokazuje da to nije dovoljno i da ćemo pred sobom imati najtežu godinu“ najavio je Ministar Bećirović.

Sve ovo ukazuje na to da će Vlada TŽ morati poduzeti i neke radikalnije mjere štednje. „Sredstva od

privatizacije trebaju ići u Razvojnu banku Federacije BiH, tako da i poticaji koje želimo dati gospodarskim subjektima s jednom dosta stimulativnom kamatnom stopom, sada i to dolazi u pitanje.“ rekao je Bećirović i dodao da iz mjeseca u mjesec ova Vlada bude zatečena drugačijim odlukama za koje Vlada nije znala. S obzirom na učestale štrajkove u Tuzlanskoj županiji

menadžmentu donijelo najveće probleme. Tako je ova industrija prošle godine ostala bez 69 milijuna USD planiranih prihoda, jer je došlo do smanjenja izvoza u inozemstvo.

Ovakva alarmantna situacija u Global koksnoj industriji Lukavac govori da bi moglo doći čak do potpune obustave proizvodnje, što znači da bi bez

Koksna baterija u GIKIL-u sada radi na tehničkom minimumu, a u ovoj tvornici uskladišteno je oko 60.000 tona koksa koje trenutno nemaju kome prodati.

i ukidanje dječjeg doplatka, Vlada Tuzlanske županije još uvijek nema strateški razrađen plan što dalje napraviti s gospodarskim subjektima koji su u državnom vlasništvu, kao što je tvornica obuće AIDA. „Sve aktivnosti vodi Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva. Mi imamo dobru volju pomoći i stoga moramo iznaći način kako riješiti brojna otvorena pitanja“ kaže Ministar Bećirović. Da je Tuzlanska županija već u recesiji pokazuje i primjer lukavačke Koksare. Naime, Global ispat koksna industrija Lukavac svjetsku ekonomsku krizu počela je osjećati još prije pet mjeseci, a kako prenose agencije posljednjih nekoliko tjedana je potpuno zaustavila izvoz koksa što je

posla moglo ostati oko tisuću koksarinih radnika. Iako su zatražili pomoć i od Vlade Tuzlanske županije, postavlja se sada pitanje je li ova Vlada u mogućnosti pomoći vodećoj industriji koksa, s obzirom da ni Ministar Bećirović nije optimističan kada je 2009. godina u pitanju. GIKIL je većinu svog koksa izvezio u Srbiju i Veliku Britaniju. Međutim upravo iz tih zemalja su otkazane narudžbe koksa u vrijednosti od 66, 8 milijuna USD. Da stvar bude gora za 2, 5 milijuna USD smanjena je isporuka kemijskih proizvoda i nusproizvoda koksa.

Maja Nikolić

Sudionici sastanka su istaknuli da je ovo jedna pozitivna poruka javnosti, a pogotovo hrvatskom narodu, potvrdivši kako hrvatski čelnici stoje na načelima Kreševske deklaracije

Sastanak potpisnika Kreševske deklaracije, odnosno predstavnika HDZ-a BiH, HDZ-a 1990., HKDU-a, HSP-a BiH (Đapić-dr. Jurišić) i HSS-NHI-a donio je jednu vrstu jedinstva hrvatskih stranaka. Na sastanku u Mostaru načelno je izražena podrška predsjednika HDZ-a BiH Dragana Čovića u nastavku razgovora s predsjednicima SDA i SNSD-a Sulejmanom Tihićem i Miloradom Dodikom.

Odgovarajući na pitanje oko središnje razine vlasti kao i izjave da će se na kraju dijeliti samo Federacija BiH, Čović je kazao kako nije točno da će se dijeliti samo Federacija, napomenuvši kako se u cijelom ovom procesu govori o BiH, a ne entitetima. No, kako je kazao, cjelokupan raspored budućih federalnih jedinica bit će poznat u konačnom prijedlogu pred Parlamentom BiH.

Nastavak razgovora bez Lijanovića

Jerko Ivanković Lijanović, dopredsjednik Narodne stranke Radom za boljitak, nije nazočio na sastanku potpisnika Kreševske deklaracije zakazanom od strane HDZ-a BiH u Mostaru, temeljem odluke Kolegija Predsjedništva Narodne stranke Radom za boljitak.

Kako je priopćeno iz ove stranke, predstavnik NS Radom za boljitak nije nazočio sastanku iz razloga što nije dobiven tekst novog Ustava, usvojen od strane potpisnika Prudskog sporazuma, kako bi se mogla napraviti usporedba s Kreševskom deklaracijom, te se o istom mogli očitovati. Ovakav stav Dragan Čović, predsjednik HDZ-a BiH i organizator sastanka ocijenio je jasnom porukom kako se oni ne smatraju hrvatskom strankom. Napomenuo je da će se daljnji razgovori nastaviti samo s predstavnicima stranaka koje su nazočile ovom sastanku.

Iako je i potpredsjednik NS Radom za boljitak Jerko Ivanković Lijanović jedan od potpisnika Kreševske deklaracije, on nije nazočio mostarskom sastanku, što je Čović ocijenio jasnom porukom kako se oni ne smatraju hrvatskom strankom. Najavio je da će buduću sastanci uključivati pet stranaka čiji su čelnici bili nazočni u središnjici HDZ-a BiH.

Podrška prudskom procesu

Predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović kazao je novinarima da je sastanak bio konstruktivan te je tom prilikom predstavnik hrvatskih stranaka u BiH informirao o svemu što je dogovarao s Tihićem i Dodikom, kao i o eventualnim zamkama koje se očekuju u procesu ustavnih reformi. Čović je najavio da će idući sastanak hrvatskih stranaka u organizaciji HDZ-a 1990. biti održan za 15 dana.

Zamjenik predsjednika HDZ-a 1990. Martin Raguž je, upitan znači li sve ovo podršku Čoviću u pregovorima, istaknuo kako Dragan Čović pregovara kao predsjednik HDZ-a BiH, stranke koja ima legitimitet,

Dragan Čović je predstavnik hrvatskih stranaka informirao o svemu što je dogovarao s Tihićem i Dodikom, kao i o eventualnim zamkama koje se očekuju u procesu ustavnih reformi.

ali je za promjenu ustava nužna dvotrećinska većina u Parlamentu koju HDZ BiH, SDA i SNSD nemaju. On je jasno stavio do znanja da podršku može dati samo

ako se bude jamčilo da će u budućim ustavnim reformama biti "riješena cjelina".

"Još uvijek nije jasno potpisan prijedlog iz Pruda, jer se na njemu radi, no za sada hrvatske stranke podržavaju taj proces", kazao je Raguž i napomenuo kako očekuje da se dođe do rješenja koje će biti prezentirano u Parlamentu BiH. On je također kazao da je ovaj sastanak pokazao znatno kvalitetniji odnos među hrvatskim strankama.

Hrvatska politička scena se ujedinjuje

Zvonko Jurišić, predsjednik HSP-a (Đapić-dr. Jurišić) je nakon sastanka hrvatskih stranaka odbio mogućnost ponovnog vraćanja parcijalnih rješenja kao što je bio slučaj s Travanjskim paketom. No, i njegova stranka je najavila načelu podršku procesu pregovora koji vode Čović, Tihić i Dodik. Jurišić je sastanak nazvao

Martin Raguž je kazao da je ovaj sastanak pokazao znatno kvalitetniji odnos među hrvatskim strankama

pozitivnom porukom javnosti, a pogotovo hrvatskom narodu, potvrdivši kako hrvatski čelnici stoje na načelima Kreševske deklaracije.

Predsjednik HSS-NHI-a Ivan Krndelj je poručio kako nema kvalitetnog rješenja bez rješavanja hrvatskog pitanja Bosanske Posavine, Središnje Bosne, ali i Hercegovine.

No i on je iskazao zadovoljstvo što se hrvatska politička scena ponovno ujedinjuje.

Predsjednik HKDU-a Ivan Musa izrazio je uvjerenje kako dogovor iz Pruda te osnove ustava koje je prezentirao HDZ BiH također idu u prilog Kreševskoj deklaraciji.

Arijana Beus

Propao mostarski sastanak Dragana Čovića, Sulejmana Tihića i Milorada Dodika

KRAH PREGOVORA O NOVOM USTAVU

Čelnici HDZ-a BiH, SDA i SNSD-a vjeruju u nastavak započetih pregovora, no neki od njih ipak navode da nema smisla trenutno počinjati razgovore o ustavnim promjenama

Mostarski sastanak predsjednika HDZ-a BiH Dragana Čovića, SDA Sulejmana Tihića i SNSD-a Milorada Dodika prekinut je nakon što je Dodik napustio sastanak samo pola sata nakon početka.

Predsjednik SNSD-a je po dolasku na sastanak čelnicima HDZ-a BiH i SDA postavio određene uvjete za daljnje razgovore o ustavnim promjenama, među kojima i neupitnost Republike Srpske, što oni nisu prihvatili te je sastanak prekinut. Prije napuštanja Središnjice HDZ-a BiH u kojoj je organiziran sastanak trojice čelnika, Tihić i Čović su Dodiku uručili svoje prijedloge ustavnih promjena.

Iako su Čović i Tihić nakon Dodikovog odlaska rekli da je sastanak prekinut zbog jako lošeg ambijenta prouzrokovanog kaznenom prijavom podignutom protiv Dodika napominjući da nije bilo ultimatum a i da će se razgovori nastaviti, u javnost je ipak izašla cijela istina.

Naime, Dodik je postavio tri uvjeta, jedan da se odmah izjasne da je u daljnjim pregovorima RS neupitna u sadašnjem teritorijalnom kapacitetu, drugi uvjet je da ostaje entitetsko glasovanje u Parlamentu i da se u novi ustav uvrsti određeno da entiteti imaju pravo na samoopredjeljenje do odcjepljenja.

Ustavne promjene su daleko

Da je postavio ova tri uvjeta potvrdio je i sam Dodik naglasivši da je Čoviću i Tihiću predočio dokument u kojem stoji nekoliko stvari koje su uvjet SNSD-a za daljnji nastavak ustavnih promjena. Jasno je kazao da ne vidi razloga da sudjeluje u izgradnji BiH u kojoj se osporava RS.

"Republika Srpska ima međunarodno-pravni subjektivitet u Daytonskom sporazumu, i ta činjenica se mora prihvatiti", poručio je Milorad Dodik nakon napuštanja sastanka

"Uporno pokušavamo raditi na kapacitetima i uvijek smo pogrešno shvaćeni. Ako ne možemo što ćemo mi onda tu. Zbog stranaca ili zbog toga što nas u Federaciji ne vole. Nećemo da ostanemo. Republika Srpska ima međunarodno-pravni subjektivitet u Daytonskom sporazumu, i ta činjenica se mora prihvatiti", poručio je predsjednik SNSD-a nakon napuštanja sastanka.

"Meni je RS iznad svega, a BiH je za mene moranje", izjavio je Dodik. Komentirajući prijedloge o ustavnim promjenama koje su mu ponudili Čović i Tihić, Dodik je kazao da je daleko od bilo kakve mogućnosti da se radi na ustavnim promjenama. On je ipak potvrdio da će se unatoč krah razgovora u Mostaru, odazvati na idući sastanak. Na tom se sastanku, kako kaže, neće moći očekivati pitanje ustavnih reformi.

Spremnost za nastavak razgovora

Predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović, unatoč krah sastanka, pokušao je dati pozitivan ton mostarskim razgovorima kazavši da je osnovni razlog prekida sastanka loš ambijent u zemlji. Atmosfera na samom sastanku po njemu je bila prijatna i tolerantna.

"Svi moramo biti spremni na kompromise te pronaći rješenja koja su zadovoljavajuća za sva tri naroda", kazao je Čović govoreći o tri Dodikova uvjeta te je naglasio da ni na što ne pristaje, nego samo pokušava tražiti rješenja.

Čović, Tihić i Dodik

I dok predsjednik HDZ-a BiH očekuje da će se proces započeti u Prudu nastaviti na idućem sastanku, Sulejman Tihić, predsjednik SDA smatra da nije dobro da se novim zahtjevima usporavaju reforme započete u Prudu. Tihić je upozorio kako nikada neće pristati na ultimatum e. No, i on je iskazao spremnost za nastavak razgovora.

Čelnik SDA je istaknuo da Dodikovi uvjeti predstavljaju korak unazad u ustavnoj reformi te da je za njega "neupitna samo Bosna i Hercegovina".

"BiH nitko ne može odcijepiti ni podijeliti. To nisu mogli ni mnogo jači od 1992. do 1995. Mi moramo dalje, ne smijemo se prestati dogovarati, jer dogovor nema alternative. Ako se ne dogovaramo onda nam samo preostaje opcija rata, a to nitko normalan ne želi", naglasio je Tihić.

"Svi moramo biti spremni na kompromise te pronaći rješenja koja su zadovoljavajuća za sva tri naroda", istaknuo je Dragan Čović.

Naime, iako su čelnici tri stranke iskazali uvjerenje da prekid sastanka u Mostaru nije krah razgovora o ustavnim promjenama najavljujući novi sastanak u Gradačcu, mnogi pak smatraju da nema smisla, nakon postavljanja ovakvih ultimatum a, nastavljati razgovore.

Brojne reakcije na prekid razgovora

Komentirajući prekid razgovora u Mostaru, brojni predstavnici stranaka koje nisu sudjelovale u ovim

pregovorima izrazili su svoje zadovoljstvo takvim razvojem događaja.

Tako predsjednik SBiH-a Haris Silajdžić tvrdi kako je prekid dogovora dobra vijest za sve građane, upozorivši da je ovo kraj procesa koji je vodio daljnjoj etničkoj podjeli zemlje. Također i Mladen Ivanić, predsjednik PDP-a smatra da je krah razgovora oko ustavnih promjena logična posljedica načina njihovog vođenja.

"Bilo je jasno da oko toga nema suglasnosti te da će otvaranje te tema samo pridonijeti podjelama. Imamo toliko različite koncepcije da drugog izlaza nije

bilo", pojasnio je Ivanić. A kada je u pitanju nastavak pregovora predsjednik PDP-a smatra da se treba vratiti onim elementima Purdskog sporazuma oko kojeg je moguće postići suglasnost, a to su pitanje Brčkog i državne imovine.

Sulejman Tihić je upozorio kako nikada neće pristati na ultimatum e te smatra da nije dobro da se novim zahtjevima usporavaju reforme započete u Prudu.

Da je sastanak čelnika HDZ-a BiH, SDA i SNSD-a potvrdio potpuni krah vladajućih struktura u BiH, smatra Damir Mašić, glasnogovornik SDP-a.

"U ovoj situaciji nema pojedinačnog krivca, jer su osnove vlasti stvorene na pogrešnim temeljima i bilo je iluzorno očekivati da će ljudi koji ništa nisu radili nekoliko godina sada napraviti spektakularne dogovore", navodi Mašić.

Veso Vegar, glasnogovornik HDZ-a 1990., naglašava kako je prekinuti sastanak samo jedan u nizu sastanaka za koje ova stranka nije vjerovala da bi mogao završiti uspjehom. On je kazao da HDZ 1990. nije ni sa čime htio doprinijeti da se razgovori završe na ovakav neslavan način, ali se još jednom potvrdilo kako domaći političari nemaju kapacitete da rješavaju krucijalna pitanja za BiH.

Arijana Beus

Održan deveti pokladni karneval u Tuzli

Pogrebno društvo i grebanje političara

Vesela maskirana povorka, kvalitetna svirka, provokativna fratarska priča, slatke i slasne krafne i zajedničko tjeranje zlih duhova – u najkraćem su karakteristike ovogodišnjeg pokladnog karnevala u Tuzli. Bez obzira na to što su po deveti put organizatori karnevala hrvatsko-katoličke udruge i institucije, ovoj manifestaciji bi se morale pridružiti sve kulturološke snage iz Tuzle, jer je ovo više paganska, nego vjerska tradicija

Ovogodišnji, tuzlanski, pokladni karneval, u subotu 21. veljače 2009. godine, počeo je točno u podne. Ispred Katoličkog školskog centra „Sveti Franjo“ Tuzla

krenula je vesela i maskirana povorka, predvođena glasnom i prodornom svirkom Puhačke limene glazbe „Tuzla“. Nenametljivo, ali strogo i pozorno, sve je nad-

gledala maska sa pokrivalom za glavu i vlasuljom ala Napoleon Bonaparta. U isto to vrijeme na Solnom trgu je počela svirka tuzlanskog Benda „Big House“, koji je svakom pjesmom izazivao burni pljesak. Ta dvojnost je izazvala i zabunu. Malobrojna publika koja se nešto prije podne okupila na Solnom trgu negodovala je što uz dobru pjesmu i svirku nema maskirane publike. Kada su saznali da će vesela i maskirana povorka ubrzo stići nezadovoljstvo se stišalo.

Zna se...!

Vesela mladost, učenici KŠC-a „Sveti Franjo“ i brojna nemaskirana publika, utišali su se kada se za govornikom pojavio maskirani fratar, sa pocijepanim habitom i prosjačkim štapom (za one koji ga nisu prepoznali Zvonko Bosankić tajnik Društva „Hrvatski dom“ Tuzla). Očekivali su nešto neuobičajeno i neprotokolarno. Očekivali i brzo dočekali poruke: – Pitaju me tko sam. Ja sam ljubitelj ovog našeg grada (Tuzle – op.a.) i naše lijepe Bosne. Ja sam vođa našeg karnevala; devetog poratnog. Dragi moj narode tuzlanski i okolotuzlanski, pozdravljam vas u ime organizatora ovog karnevala.

Na anonimno pitanje iz publike, a tko je organizator, uslijedio je odgovor.

Zna se!

Na to je uskočila glasna upadica – HDZ.

Ama, nije HDZ. Vi samo o politici i političarima. Pa vidite dokle su nas oni doveli – i mene i vas. Do prosjačkog štapa. Svaka čast iznimkama. Ali, molim vas lijepo. Naši političari: ima ih koji nam žele dobro, ali i onih koji nas dovode do bezizlaza. I nemojte mi o njima pričati. Organizatori ovog karnevala su Društvo „Hrvatski dom“ Tuzla, izvorne folklorne skupine

iz tuzlansko-hrvatskih sela, te Katolički školski centar „Sveti Franjo“ Tuzla, bez kojega ništa ne bi bilo ili obratno. O borbi protiv zla naši političari šute. Znamo oni – Bosanci su izdržljivi i uporni. Sve ćemo izdržati. Bosanci jesu uporni, izdržljivi i dobri, ali kada im dođe do guše štapovi prorade. Zamolio me naš gradonačelnik Jasmin IMAMOVIĆ da mi preda ključeve od grada. Kažem ja njemu – što će mi ključevi, dragi naš načelnice, kad su nam prilazi u Tuzlu veoma nezgodni, skoro nikakvi. S Husina ne možeš doći u Tuzlu. S petlje u Šićkom Brodu na jedvite jade; stid me kad turisti dođu pa posjete našu Tuzlu. Svaka čast njemu, gradonačelniku. Napravio je dosta. Turisti hoće sve to vidjeti – Panonska jezera, vodopad, sojeničko naselje, Solni trg..., ali im teško do svega toga doći. Ja njemu kažem: „Daj ti meni – vođi karnevala, ključeve od blagajne, da ja napravim garaže i parkinge i prilaze gradu, a on se češka po glavi.“ Ali, mnogo o nama govori i to što nam je donator karnevala i Pogrebno društvo „Himel“. Ako smo na pogrebno društvo spali, onda znate kako nas političari žele pogrebat, al' se Bosanci nedaju.

Svebosanski karneval

Poslije fratarske „propovijedi“ uslijedila je podjela oko 1.000 slasnih i slatkih krafni, a svojom pojavom, svirkom i pjesmom sve je začiniła Glazbena grupa „IF“, naravno tuzlanska. Brojna publika bila je više nego zadovoljna onim što je vidjela, čula i doživjela, uz zajednički komentar kako je ovom manifestacijom Tuzla pokazala da pripada zapadno-europskom civilizacijskom krugu.

Ali,...!

Eh, ovo ali navodi na zaključak: Bez obzira na to što su po deveti put organizatori karnevala hrvatsko-katoličke udruge i institucije, ovoj manifestaciji bi se morale pridružiti sve kulturološke snage iz Tuzle, jer je ovo više paganska, nego vjerska tradicija. To što se njom označava prijelaz iz veselog pokladnog raspoloženja u mirno i pokorno, korizmeno, preduskršnje vrijeme, ali i najava smjene godišnjih doba – zime i proljeća, ne smije biti zapreka drugima da se pridruže. Nije dovoljno biti samo zahvalno-pasivna publika, jer maskirani karnevali su i simboličko tjeranje zlih duhova. A, ako oni – ZLI DUHOVI – postoje, u što široke narodne mase vjeruju, onda se u borbu protiv njih moraju uključiti svi. Poziv na zajedničko sudjelovanje od strane organizatora ostaje stalno otvoren, a naredne godine jubilarni, deseti, pokladni karneval trebao bi biti ne samo hrvatsko-katolički, nego i bošnjačko-muslimanski, srpsko-pravoslavni, romski, židovski ... svebosanski.

N. J. I.

Brat Richard boravio u KŠC „Sv. Franjo“

MOLITVA S PJESMAMA IZ TAIZÉA

Brat Richard iz Međunarodne kršćanske ekumenske zajednice u Francuskoj, na poziv ravnatelja Katoličkog školskog centra „Sveti Franjo“ Tuzla, vlč. Vlatka Rosića boravio je u ovom Centru. Bila je to prigoda da mladima predstavi život u zajednici i susrete mladih koji se ovdje redovito odvijaju, a upriličena je i molitva s pjesmama iz Taizéa koju je upotpunio zbor „Prijetelji“ pod ravnanjem prof. Evice Cerić.

Na samom početku prikazan je petnaestominutni film koji je ukratko predstavio Taizé, zajednicu koju je utemeljio brat Roger 1940. godine. Na početku u zajednicu, kako je rečeno, nisu dolazili mladi nego se odvijao običan molitveni život braće u samostanu. Prvi dolasci mladih počeli su šesdesetih godina da bi za vrlo kratko vrijeme Taizé postao poznati centar u kome se redovito odvijaju susreti mladih. Tako danas samo u jednom tjednu tu proboravi oko četiri do pet tisuća mladih iz cijelog svijeta. Najveći broj mladih dolazi u proljeće za Uskrs. Mladi kako je pojasnio brat Richard, dolaze na zajedničke molitve, zajedno pjevaju a svakodnevno imaju i uvod u neku temu iz vjer-

deni kao molitveni prostori. Svi susreti mladih bili oni u Taizéu ili nekim drugim mjestima, imaju za cilj da stvore ozračje mira i povjerenja koje će mladi nositi sa sobom u svoje zemlje i širiti dalje. „Mi želimo da mladi sami shvate o čemu je ovdje riječ. Mi ne želimo ništa nametati, nego stvoriti ozračje mira i povjerenja da mladi mogu doći do onoga što nose na svojoj savjesti. Možda velike vidljive promjene nema odmah na početku kod mladih, ali bitno je da počne rasti povjerenje. Zato mi te susrete volimo nazvati hodočašća povjerenja na zemlji jer povjerenje je početak vjere, početak ljubavi i pomirenja. Sve počinje u tišini, u srcu kad možemo steći unutarnji mir da možemo utjecati na druge ljude i možda doći do

skog ili društvenog života. Susreti su i prilika za mnoge mlade da iskuse nešto drugačiji način života. Sve je dosta skromno što za mnoge koji dođu predstavlja novinu. Većina mladih spava pod šatorima u vrećama za spavanje a mnogi bivaju uključeni i kao pomoć u kuhinji kako bi se sve moglo pripremiti. „Susreti su istinu nešto posebno. S jedne strane to je nešto ozbiljno jer se radi o molitvi i smislu života a s druge strane je i zabavno zato što je lijepo na jednom mjestu susresti mlade s Filipina, Kolumbije, Poljske, Engleske i mnogih drugih zemalja“ – kazao je brat Richard. Susreti se odvijaju tijekom cijele godine a krajem svake godine bivaju organizirani i Europski susreti mladih koji se ne održavaju u Taizéu, nego u velikim europskim gradovima. Posljednji su upriličeni u Briselu gdje se okupilo oko 40. tisuća mladih među kojima je bilo oko 100. mladih iz Bosne i Hercegovine. Program je sličan samo što mladi bivaju raspoređeni po obiteljima. Jutarnje molitve imaju po župama, a podnevne i večernje u velikim paviljonima koji bivaju ure-

onoga što propagira Evanđelje, da volimo jedni druge i čak da volimo neprijatelje“ poručio je brat Richard. Kako bi što bolje mladima predočili molitvene susrete mladih, uključili su se i neki od dosadašnjih sudionika koji su bili u KŠC-eu a među njima i ravnatelj Centra vlč. Vlatko Rosić koji je osam puta bio sudionikom ovih susreta. Da je riječ o prelijepom iskustvu kako je kazao govori broj njegovih odlazaka.

Mladi iz Bosne i Hercegovine prvi put su na ove susrete otišli 1986. godine a prvi masovniji organizirani odlazak dogodio se 2001. godine. Po uzoru na Taizé, u BiH se organizira kamp mladih u kojem uvijek neko iz zajednice Taizé predvodi molitvu i svjedoči vjeru. Prošlogodišnji koji je održan u Modriči okupio je oko 60 mladih iz cijele BiH. Ove godine kamp mladih bit će upriličen u Zavidovićima te je upućen poziv svim zainteresiranim između 16 i 25 godina.

A. S. Č.

800 godina Franjevačkog reda: Iz povijesti franjevac Bosne Srebrene

FRANJEVCI U BOSNI ZA TURSKE VLADAVINE (1463.-1514.)

■ Turskim osvojenjem Bosne došlo je do dalekosežne promjene, koja se odrazila i na etnički i na vjerski sastav Bosne pa tako, naravno, i na djelovanje bosanskih franjevac.

Prema turskom odnosno islamskom shvaćanju, nije se smjelo raditi na obraćanju muslimana na neku drugu vjeru; takav rad bi odmah bio spriječen i surovo kažnjen. Nasuprot tome, bilo je dopušteno i poželjno u očima muslimana da katolik i inovjerac prijeđe na njihovu vjeru. Prema tome, misionarski rad u Bosni nakon osvojenja, ukoliko bi se nastavio, mogao bi se ticati samo nemuslimana; ipak, prilike su bile takve da su unaprijed isključivale neke vidnije uspjehe. Bosanskim franjevcima preostao je, dakle, zadatak da čuvaju vjeru svojih vjernika, da ih tješe i pomažu u zajedničkim teškoćama. Tako se rad bosanskih misionara silom prilika više-manje sveo na to da im vjernici kao vjernici prežive i da žive koliko je moguće kršćanski.

Turska se prisutnost osjećala u Bosni davno prije nego što je ona konačno pala pod Turke. Još prije Kosovske bitke (1389) turski su odredi provaljivali u pogranične krajeve bosanske države. To se osobito pojačalo nakon što su Turci osvojili Skoplje (1392) i u njemu ustanovili sandžakat; njegovi su se upravitelji uplitali u međusobne sporove bosanskih velikaša pa su često nastupili i kao suci u njima. Godine 1415. pomogli su Bosancima u bitki sa Sigismundom u Usori, a Tvrtko II. obvezao se g. 1428. da će im plaćati godišnji danak od 25.000 dukata i ustupio im neke gradove. Turci su osvojili neke vojnički važne bosanske klance; držali su u svojim rukama okolicu Sarajeva i utvrđeni Hodidid (u župi Vrhbosni) a na istoku Srebrenicu i više mjesta uz Drinu.

S druge strane, godine 1463. Bosna nije bila konačno i potpuno osvojena, jer su znatan dio bosanskog područja povratili u kršćanske ruke dijelom Mađari a dijelom Vladislav Kosača. Mađari su uskoro osnovali u Bosni dvije banovine, jednu sa sjedištem u Srebreniku a drugu, na zapadu, sa sjedištem u Jajcu. No, Turci su sve to postupno povratili a uz to osvojili i Hercegovinu (1482). Srebrenička banovina prestala je postojati 1512. a Jajce je palo 1528. Bihać, koji danas pripada Bosni, ali je bio prije pada pod Turke dio hrvatskog kraljevstva, dospio je u turske ruke g. 1592. Taj razvoj govori da se je g. 1463. turska vlast ukorijenila u Bosni da u njoj vjekovima ostane.

Prilagođavanje novoj situaciji

Prvi koji je pravo shvatio tu političku stvarnost: da su Turci u Bosni i da će u njoj dugo ostati, bio je predstavnik (kustos) bosanskih franjevac fra Andeo iz Vrhbosne (kasnije nazvani: Zvizdović). S tom stvarnošću

trebalo je računati pa je on pobjedničkom sultanu, kad se vraćao iz Jajca, gdje je smaknuo posljednjeg bosanskoga kralja, na Milodražu nedaleko Kiseljaka, pristupio i zamolio ga da franjevci (a tako - preko njih - i katolici) mogu slobodno ispovijedati svoju vjeru. Mehmedu je izgledalo politički razborito (da imadne mirne i lojalne podložnike) udovoljiti molbi pa je tada izdao glasovitu Ahdnamu (povelju), kojom je dozvolio povratak onima koji su pred Turcima izbjegli i zajamčio franjevcima (a time s obzirom na vjeru, i katolicima) nesmetano ispovijedanje vjere, osobnu

Prve godine osvojenja (od 1463. do 1467.) bile su ispunjene stradanjem. Izvori govore da su već i ranije, 1435., u turskim provalama, stradali mnogi franjevački samostani. Tako je to bilo i 1463., kad su - prema buli pape Siksta IV. iz 1473. - bili porušeni ili opustošeni svi samostani Bosanske vikarije. Zato im papa dopušta da mogu osnovati ili prihvatiti samostane u Hrvatskoj i Slavoniji sve do Drave a Matija Korvin daje dva samostana u Primorju franjevcima Bosanske vikarije. Jedan dio crkvenog ruha, posuda i knjiga bio je prenesen u nezauzete krajeve a neke

slobodu i sigurnost imovine. Bilo je to obostrano izlaženje ususret: sa strane fra Anđelove - priznanje nove vlasti, sa strane Mehmeda II. - uvažavanje novih, katoličkih podanika i njihovih predstavnika, franjevac. Sličnu povelju izdao je isti sultan i deset godina ranije, kad je osvojio Carigrad; dao ju je pravoslavnom patrijarhu Skolariosu; njemu i pravoslavnim episkopima dao je, osim zajamčenja slobode vjere, povlasticu da budu slobodni od svih državnih nameta.

Ahdnama je bila osnovna pravna isprava na koju su se uvijek iznova - tijekom vjekova, pozivali bosanski franjevci; njom su, iako vrlo često bezuspješno, branili osnovna ljudska prava svoja i svoga naroda.

su stvari trgovci, za male novce, kupili od Turaka, koji su ih u osvojenim krajevima naplaćivali. Papa Pavao II, na molbu bosanskog vikara, određuje g. 1469. da se te stvari moraju vratiti u samostane Bosanske vikarije i to u one koji su sigurniji od turskih napadaja. U takve gradove on ubraja Jajce, Livno, Cetin, Bihać, Trsat.

U cjelini uzeto, ovo je razdoblje (1463-1514) bilo najmirnije od svih koje su franjevci proveli pod turskom vlašću. Nemamo tada vijesti o tadašnjim progonima i tlačenjima. I bosanski su se katolici držali, kako se čini, ispravno prema turskim vlastima. Turci su se u ovo vrijeme čuvali da ne povrijede njihove vjerske osjećaje; čak su dopuštali da grade nove crkve od kamena ili da ruševne poprave. Štoviše, u to su vri-

⇒ jeme postavili i marionetskog bosanskog kralja (Matiju Kotromanića), da bi stvorili dojam kako se njihovim osvojenjem nije ništa promijenilo. Nešto kasnije (g. 1515) izdali su sutjeskim franjevcima ferman, kojim su im oprostili danke.

I prelaženja na islam bilo je u ovo vrijeme malo. Postoje turski popisi iz 2. polovice 15. st. s

Prema podjeli Bosanske provincije

U ovo je vrijeme došlo do podvojenosti Bosanske vikarije: jedan, manji, dio bio je pod Turcima, a drugi pod kršćanskim vladarima. Oni franjevci koji su bili pod Turcima, prihvaćali su fra Anđelov stav lojalnosti prema novom vladaru, a oni pod kršćanskim vladarima radili su na protjerivanju Turaka s kršćanskim po-

Ahd-nama sultana Mehmeda II. fra Anđelu Zvizdoviću g. 1463.

Ja, sultan Mehmed-han, dajem na znanje svom puku i odličnicima, da su posjednici ovoga carskoga fermana, bosanski duhovnici, našli moju veliku milost pa zapovijedam:

Neka nitko ne smeta i ne uznemiruje spomenute ni njihove crkve. Neka mirno stanuju u mom carstvu. A oni koji su izbjegli neka budu slobodni i sigurni. Neka se povrate i neka se bez straha u zemljama moga carstva nastane u svojim manastirima. Ni moje visoko Veličanstvo, ni moji veziri, ni moji službenici, ni moji podanici, niti itko od stanovnika moga carstva, neka ih ne vrijeđa i ne uznemiruje. Neka nitko ne napada, niti vrijeđa i ugrožava: ni njih, ni njihov život, ni njihov imetak, ni njihove crkve. Pa i to, ako bi iz tuđine doveli kojega čovjeka u moju državu, da im je dopušteno.

Budući da sam spomenutima milostivo dao ovu carsku Zapovijed, kunem se slijedećom zakletvom:

Tako mi stvoritelja zemlje i neba, koji hrani sva stvorenja, i tako mi sedam mushafa (sedam svetih knjiga) i tako mi našega velikog Proroka, i tako mi 124.000 vjerovjesnika, i tako mi sablje kojom se pašem, nitko neće protivno učiniti ovomu što je napisano dok ovi budu pokorni mojoj službi i vjerni mojoj zapovijedi.

U stanu Milodraž

podacima o stanovništvu. Iz njih se vidi da je prijelaza na islam bilo malo. God 1477, u Foči, koja je tada bila sjedište hercegovačkog sandžaka, bilo je 227 kršćanskih kuća, 33 neoženjena muškarca i 5 udovica, a samo 3 muslimana! God 1485. u Livnu su bile 63 katoličke kuće a nijedna muslimanska; iste godine u Visokom 232 katoličke kuće; 12 odraslih neoženjenih a samo 7 muslimana; vjerojatno su i ti spomenuti muslimani bili turski činovnici. Ako uzmemo u obzir čitav bosanski sandžakat (tj. područje od Novog Pazara do Sane, te od Ivan-planine do Maglaja), broj kršćana daleko premašuje broj muslimana, tako da muslimani tvore nešto oko jedne šestine stanovništva (u apsolutnim brojevima 25.068 katoličkih kuća prema 4.485 muslimanskih kuća).

Ipak se već u to vrijeme mijenja sastav bosanskog stanovništva jer jedan dio pravoslavnih Vlaha iz istočne Hercegovine, oko godine 1475, prelazi u sjevernu i sjeveroistočnu Bosnu, a drugi njihov dio (oko 800 vlaških obitelji) naseljava predio oko Maglaja. U vezi s ovim ne smijemo potcijeniti ni odliv katoličkog stanovništva prilikom osvojenja: jedan dio je izbjegao pred Turcima na zapad odnosno jug a dobar dio bio je zasađen i odveden kao roblje, kako to izvještaji o osvojenju bilježe.

kretati; ako ništa drugo - da "podložnici" mogu doći poglavarima i ovi opet k njima i da mogu održavati barem izborne zborove (kapitule). Da se nekako riješi to neprijatno pitanje, na kapitolu u Asizu 1487. odlučeno je da turska Bosna ostane u Vikariji, ali da njezini franjevci dobiju gotovo potpunu autonomiju pa da se njihovi kustosi ponašaju u svojim kustodijama kao vikari. (Bile su tada dvije kustodije u turskoj Bosni: Bosanska sa sjedištem u Visokom / Mile / i zvornička sa sjedištem u Zvorniku). Ako braća iz te turske Bosne ne mogu nekad doći na zajednički zbor (kapitul), neka između sebe izaberu sebi poglavare a oni neka postavljaju gvardijane; vikar čitave Vikarije ne može, bez pristanka uprave tih dviju kustodija, premjestiti nekoga u drugo mjesto. Zabranili su tada (u Asizu) da bilo koji brat radi na odvajanju slobodnog dijela Bosanske vikarije od neslobodnog.

Ali, pokazalo se da ni te pogodnosti ne odgovaraju potrebama braće pod turskom vlašću, jer su okršaj između Turaka i kršćana što dalje bili sve češći, pa su oni već 1512. tražili da se odvoje od onih u slobodnim krajevima. To je tada bilo odbijeno, ali kad su oni ponovili g. 1514. svoj zahtjev i obrazložili ga neprestanim ratovanjem dviju strana, pri čemu je još jedan broj samostana pao pod tursku vlast, članovi su se općeg kapitula konačno uvjerali da je odvajanje nužno i korisno. Nastale su tako te godine dvije vikarije od zajedničke Bosanske vikarije: jedna od njih zvat će se Bosna-Hrvatska a proteže se na slobodnom području, a druga Bosna Srebrenička (ili Bosna Srebrena), pod turskom vlašću. Međutim, ako bi ova ponovo došla pod kršćansku vlast, obje vikarije treba da se ponovo ujedine. Do toga vremena trebalo je čekati još preko 360 godina a onda više nije ni postojala Bosna-Hrvatska; velik dio njezina područja doći će ubrzo, sa širenjem turske vlasti, pod Bosnu Srebrenu.

Bosni Srebrenoj spomenute godine pripali su samostani: Srebrenica, Mačva, Soli, Olovo, Mileševo, Sutjeska, Visoko, Fojnica, Kreševo, Rama, Konjic, Mostar, Ljubuški, Zaostrog, Makarska, Cetin. Klis, Skradin i Visovac.

fra Ignacije Gavran
Suputnici bosanske povijesti

1463. Pad Bosne pod Turke. Sultan Mehmed II. susreo se na Milodražu s fra Anđelom iz Vrhbosne (Zvizdovićem), predstavnikom bos. franjevac, i podijelio mu Ahd-namu (povelju), kojom se franjevcima i katolicima jamče određene slobode.

1469. Od bosanske vikarije odcijepila se Dubrovačko-Dalmatinska vikarija Sv. Jeronima.

1497. Humanist fra Juraj Dragišić (Georgius Benignus de Salvatis) objavio u Firenzi svoje djelo *Propheticae solutiones* u obranu dominikanca Jeronima Savonarole.

1514. Podjela Bosanske vikarije na Bosnu-Hrvatsku i Bosnu Srebrenu.

DUH MODERNOG VREMENA

„Trenutak istine” pokazuje čovjekovu žeđ za Istinom

Jedno je govoriti neke pojedinosti iz života koje ste čuvali kao neku vrstu tajne poput „ispovijedi” u emisiji Big Brother, a nešto je potpuno drukčije i nedopustivo govoriti o detaljima svoga intimnog života u emisiji koja je koncipirana i ima za cilj osramotiti čovjeka u smislu da ga kao u rimsko doba stavlja u arenu da se bori s lavovima koji su u ovom slučaju kutovi njegova karaktera

Današnji čovjek je toliko okoštao u porocima i u moralnom sljepilu da mu se pred očima sve čini dobrim i dovoljenim. Da je materijalno i opipljivo većini ljudi u svijetu u kojem živimo na prvom mjestu nije ništa novo, ali da se kako bi do toga došli, služe i onim što nije ispravno i čak sramotno, postaje sve više jasno. Nije potrebno govoriti o financijskoj krizi čije će se drhtavice osjetiti još dugo, a da stvorimo sliku teškog materijalnog stanja u kojemu se nalazi cijeli svijet, a kamoli naša regija.

Naslađivanje nad tuđim otkrivanjem istine

U takvoj jednoj situaciji se u našem medijskom prostoru pojavila emisija pod nazivom „Trenutak istine” koja u svom podnaslovu ima moto „U svijetu laži istina je na cijeni”. Privlačnog karaktera privukla je veliki broj gledatelja i postala jedna od najgledanijih emisija. Međutim, njezin „otrov” je dobro prikriven. „Dobra” strana emisije je što makar spominje istinu, ali ju ipak teško nagrdjuje. Jedno je govoriti neke pojedinosti iz života koje ste čuvali kao neku vrstu tajne poput „ispovijedi” u emisiji Big Brother, a nešto je potpuno drukčije i nedopustivo govoriti o detaljima svoga intimnog života u emisiji koja je koncipirana i ima za cilj osramotiti čovjeka u smislu da ga kao u rimsko doba stavlja u arenu da se bori s lavovima koji su u ovom slučaju kutovi njegova karaktera. Dok strašću opijena publika uživa i zabavlja se njegovim odgovorima, sve u dvojboju između istine i laži. Naravno cilj je dostići što neugodnija pitanja, a za sudionika osvojiti što više novca. Onda se postavlja pitanje ima li čovjek u sebi bolji način da se zabavi, a da ostane dostojanstven i da se ne naslađuje otkrivanjem tuđih tajna koje ni u snu ne bi sebi poželio. Dalje se pitamo jesmo li odmakli od one rimske arene baštineči kršćansku tradiciju na kojoj je izgrađena naša civilizacija. Isti Rim se i raspao zbog temelja na grijehu, poroku i zločinu. Kršćanstvo se proširilo iz Izraela i svoj procvat doživjelo u Rimu. No, prije toga je tisuće Kršćana moralo biti pogubljen dok su rimski građani klicali od oduševljenja. Pitanje je jesu li ti Rimljani zbilja imali nešto protiv Kršćana ili su po svojoj neplemenitoj strasti uživali u ubijanju nevinih ljudi. Međutim, nekoliko stoljeća kasnije i sam Rim postaje kršćanskim carstvom. Godine progonstva mučenja i zatiranja nisu donijele pobjedu rimskim carevima. Čak je jedan od njih i postavši Kršćaninom proglasio Kršćanstvo službenom religijom carstva. Što je to Kršćane činilo drukčijima u odnosu na tadašnji svjetonazor? Bio je to Isus Krist, njegovo naviještanje Božjeg kraljevstva, novog odnosa između ljudi, svijeta ljubavi, mira, solidarnosti i budućnosti. Kada se vratimo u našu emisiju, u kršćan-

sku katoličku stvarnost teško da možemo prepoznati i kamenčić toga kraljevstva.

Potreba za javnim ispovijedanjem

Tako se današnji čovjek pretvorio u „u čovjeka koji pod svaku cijenu mora izreći samoga sebe”. I ne možemo zaobići da naša cjelokupna stvarnost vrvi od javnog „ispovijedanja”, neki u novinama vode svoje „tjedne dnevnike”, drugi se izriču pred kamerama („Big Brother”), govore svoje istine. Također se i djecu i mlade podučava kako je važno izreći se, jer potisnuto neizricanje stvara frustracije, traume i posljedice. Iz toga i javne odgojne ustanove poput škola obdaništa postaju mjesta gdje se djecu uči da se sve mora reći, jer tek tako se postaje liberalan i otvoren, što je potpuno pogrešno. Zato je prijeko potrebno ukazati na pojavu koja se krije iza svih tih suvremenih izricanja i koja kao takva ugrožava čovjekovo dostojanstvo. Emisija „Trenutak istine” koja se već mjesecima prikazuje na televizije je jedan od primjera takvog problema. No, pritom treba imati na umu da se bit problema ne krije u toj emisiji. Bit problema jest duh današnjega vre-

I mi smo sami često zahvaćeni tim istim negativnim duhom samoiskazivanja, jer je to jedini načina da budemo „lojalni građani” našeg svijeta pa je baš zato neophodno duhu samoiskazivanja suprotstaviti ljepotu kršćanske istine.

mena koji se odražava u toj emisiji, ali koji i u nama negativno djeluje. I mi smo sami često zahvaćeni tim istim negativnim duhom samoiskazivanja, jer je to jedini načina da budemo lojalni građani našeg svijeta. Baš zato je neophodno duhu samoiskazivanja suprotstaviti ljepotu kršćanske istine.

Kršćansko izricanje njeguje ljudski duh i čuva njegovo dostojanstvo. Sveti Augustin je u svom djelu „Ispovijesti” rekao „Ljube istinu kad im svijetli, a mrze je kad i osuđuje. Budući da ne žele biti varani a varati hoće, ljube je kad sebe otkriva, a mrze je kad njih otkriva. Zato će im ona naplatiti tako da će one koji ne žele da ih ona prokaže pokazati i protiv njihove volje, a njima će sama ostati skrivena. Takvo je, da takvo, upravo takvo je ljudsko srce, tako zasljepljeno i tromo, sramotno i nedostojno, pa hoće da ostane skriveno, a ne želi da njemu išta ostane skriveno.” (Conf. X, 23, 34). Tako sv. Augustin opisuje prevrtljivost ljudskoga srca. Malo se toga promijenilo od vremena Svetog Augustina do dana današnjega. Jedna od suvišnih emisija na hrvatskom medijskom prostoru, „Trenutak istine”, savršeno potvrđuje navedene Augustinove riječi. Ona izokreće i uništava samu bit istine. Ako je

istina razotkrivanje, rasvjetljivanje, tada je to emisija zaista o istini. Ali, kako je to uvidio Augustin, pojam istine pretpostavlja ne samo otkrivanje „veritas lucens”, nego i osuđivanje kroz istinu „veritas redarguens”. Stoga se istina ne smije i ne može promatrati izvan konteksta dobrote i ljubavi. Izricati istinu bez dobrote, odnosno bez ljubavi, dakle suprotno od onoga što veli sv. Pavao (Ef 4, 15: „istinovati u ljubavi”), vrhunac je ljudskog sljepila.

Zlo više nije zlo

Istina nije više istina o dobroti, nego istina o zlu, o najnižim ljudskim strastima, prijevarama, izdajama, pohlepama i lažima. Ova nemoralna emisija poručuje gledateljima da se isplati živjeti u „istini grijeha”. Učeći tako nove naraštaje poput Big Brothera da se može živjeti ništa ne radeći, ovakvi tipovi emisija pridonose javnom slavljenju lošeg, jer „ni zlo više nije zlo” kako je to nedavno kazao papa Benedikt XVI., nego se ono više ne shvaća pod krinkom blačenja seksualnosti, utajama, lažima, zlo se preselilo jedino na ubojstva, zločine i velike krađe. Tako se u emisiji „Trenutak istine” razgrađuje i sama ideja grijeha tako da ni grijeh sam nema svoje ime. Tako se ne može govoriti ni o „istini grijeha”. Emisija nam otvoreno govori da grijeh nije grijeh, da nemoralno nije nemoralno, budući da se za to dobiva novac, pljesak, da je zapravo poželjno biti „istinoljubiv” na taj način. U koncepciji emisije je jedan od najvažnijih dijelova da cijelom javnom iskazu „grijeha” natjecatelja nazoč njegova bliža rodbina i prijatelji. Tako se događalo

da majka sluša što je sve njezina kćerka radila u životu, a da za to nije imala pojma. Tako kćer prodaje svoje tajne koje niti majci nije smjela reći. Sa smiješkom na licu govori se o svojim grijesima, bez ikakva kajanja. Na taj način se način ubija čovjekova savjest i njegovo dostojanstvo: *prikazuje se istina bez kajanja, bez ljubavi, bez dobrote i bez grijeha!*

Ljudima koji su spremni djelovati i živjeti na ovakav način treba pokazati put drukčijeg iskaza, onaj kršćanski. To je put na kojemu Kršćanin istinu kazuje samo u potpunosti ljubavi, bez interesa za sebe, i što uklanja nepotrebnu bol, bez ubijanja vlastite savjesti i dostojanstva svoje osobe. U takvom povjerenju u kojem Sveti Pavao kaže da nema straha, jer strah pretpostavlja kaznu, Kršćanin se kaje za „svoju istinu”, za svoj grijeh. Kršćanska istina sadržava i kajanje. Tako se čovjeku pruža mogućnost početka iznova, a ne sramota i nanošenje boli svojim bližnjim, kao i kriva pouka za nove naraštaje. Novi početak „ljubovanja s istinom” i „istinovanja u ljubavi” čovjeku pruža stazu da nanovo uđe u odnose s drugim ljudima. Istina ga tako oslobađa.

M. Bosankić

Smisao Korizme

Korizma, u kojoj se zima i proljeće otimaju za prevlast, pomaže nam na poseban način da prizovemo Božje milosrđe u svoje često raskidane živote

Vrijeme Korizme je za vjernika vrlo važno vrijeme tijekom godine. Na početku, na Čistu srijedu, stoji pepeo, a na kraju stoji uskršno svjetlo, simbol novoga početka i novoga života. Pepeo predstavlja simbol smrti. Zato se u obredu pepeljanja i ponavlja upozorenje: „Sjeti se čovječe da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti.” Na kraju, na svetkovinu Uskrsa, stoji svjetlo, obećanje novoga života, promjena čovjekove prolaznosti i smrtnosti u obećanje vječnoga života. Prostor između ova dva simbola zapravo jest Korizma. Prilika je to napraviti „inventuru” u vlastitom životu, napraviti čišćenje svojih misli, riječi i djela i njih uskladiti sa zahtjevom koji nam je darovao Isus iz Nazareta. Da naše misli budu Božje misli, da naše riječi budu Božje riječi i da naša djela budu Božja djela. Korjenita promjena života i djelovanja u biblijskoj se i kršćanskoj tradiciji označavaju riječju obraćenje. Ono podrazumijeva korjenitu promjenu u odnosu prema sebi samome, u odnosu prema drugome čovjeku i u odnosu prema Bogu. Proces obraćenja nije jednokratn, nego podrazumijeva iznova, svaki dan se odlučivati postati bolji, pošteniji, moralniji, iskreniji, bliži čovjeku koji je u potrebi, odgovorniji u postupcima na poslu, u školi, u političkome angažmanu. Zapravo, potrebno je, kako kaže, H. Nouwen, otkriti ponudu Božjega milosrđa, koje nam daje novu i temeljnu orijentaciju u životu. Jer Božje je milosrđe veće od naše krivnje i od naše grešnosti. Postoji u nama jedna svijest o grijehu i grešnosti koja ne vodi Bogu nego vodi stalnom bavljenju samima sobom. Naša se ljudska napast sastoji upravo u tome da dopustimo da podlegnemo svojim grijesima i propustimo i da nas tako svlada nedostatak one bitne duhovne širine da upadnemo u jednu, stravičnu „ukočenu” krivnju. Krivnja i grijeh nas često prisile da gledamo sami u sebe, da stalno želimo i hoćemo sami sa sobom riješiti sve svoje životne teškoće, umjesto da oči okrenemo Bogu. Na taj

način krivnja i grijeh postaju prepreka našem duhovnom rastu, postane ono što biblijska tradicija naziva idolom, a idoli su uvijek tu da razaraju, da nas udaljavaju od nas samih, da nam skrivaju Božje lice i smisao našega vlastitoga životnog puta. Zato je smisao uskršnoga pokorničkog vremena u prevladavanju ovih idola i u promjeni puta u životu, u promjeni smjera na onaj „kurs” koji našu pažnju usmjerava na živoga Boga. Uvijek stoji pred nama ono odlučujuće pitanje: „Jesmo li mi kao Juda kojega je vlastita krivnja tako porazila da nije više mogao povjerovati u Božje milosrđe i zbog toga se objesio, ili smo kao Petar, koji se pun kajanja vratio svome Gospodinu i svoje grijehe gorko oplakao?” (H. Nouwen)

Korizma, u kojoj se zima i proljeće otimaju za prevlast, pomaže nam na poseban način da prizovemo Božje milosrđe u svoje često raskidane živote.

Franjo NINIĆ

KORIZMA

DANI NEUDOBNE VJERE

Još nismo zaboravili idilično božićno vrijeme, a već smo ušli u korizmu. Zašto uopće moramo proći kroz korizmu? Zar ne bi bilo bolje da dočekamo Uskrs neopterećeni patnjom, odricanjem, Velikom tjednom, četrdesetdnevnom korizmom, križnim putem....? Da smo se zadržali na cvjetnim čestitkama, šarenim pisanicama, šunki i pogачi i još k tome nekoliko neradnih dana? Možda bi vjera onda bila privlačnija? Možda nam ne bi prigovarali da „plašimo djecu”?

Kad bismo svijetu ponudili vjeru koja je utjeha, radost, duhovnost, psihoterapija, zajedništvo, ljubav, antistres program.... a ne bismo spominjali križ i odricanje svi bi nas razumjeli i ušli bismo kao prihvaćeni „član” u krug brojnih današnjih duhovnih pokreta koji nude duhovnost bez križa.

Križ je ono što zbunjuje, odricanje je ono što zvuči „disonantno” u ušima modernog čovjeka. Pa ipak Isus je prošao putem križa. Ne zato što je morao ili zato što mu je bilo lako trpjeti nego zato što nas je ljubio. Nema veće ljubavi od one koja prihvaća križ, koja dariva život za druge, trpi za drugoga. Tom ljubavlju Bogočovjek je premostio jaz koji je čovjek stvorio između sebe i Boga.

I zato, kad se odričemo nečega to nije zato da bismo se mučili nego zato da bismo rasli u ljubavi, da bismo postajali sposobniji darivati sebe, izlaziti iz svoje sebičnosti i otvarati se Bogu i ljudima.

Možda ne zvuči udobno govoriti o tome. Ali sve udobne duhovnosti, tehnike meditacije, terapije i programi ne mogu pružiti čovjeku ni djelić one radosti koju može pružiti Krist čovjeku koji krene putem Njegove ljubavi. Putem, koji, istina, ide preko Kalvarije, ali završava u Uskršnom svitanju.

PORTUGAL - EUROPSKO PRVENSTVO KATOLIČKIH SVEĆENIKA U MALOM NOGOMETU

Reprezentacija BiH zauzela četvrto mjesto

Reprezentacija svećenika Bosne i Hercegovine na ovogodišnjem četvrtom Europskom prvenstvu katoličkih svećenika u malom nogometu održanom od 16. do 19. veljače u portugalskom gradu Braga kod Porta, zauzela je četvrto mjesto nakon što je u utakmici za treće mjesto poražena od reprezentacije Hrvatske rezultatom 4:1.

Na natjecanju je sudjelovalo deset reprezentacija: Portugal, Španjolska, Italija, Mađarska, Austrija, Slovenija, Slovačka, Poljska, Hrvatska i Bosna i Hercegovina. Naslov prvaka Europe obranila je reprezentacija katoličkih svećenika Poljske. "Poljaci su jedna mlada i čvrsta momčad. To se može zaključiti i po njihovom

svoj treće a na prvom u Austriji peto mjesto. Svjetskog natjecanja za sada nema. "Bilo bi lijepo da se i u drugim dijelovima svijeta događaju ovakva natjecanja jer je ovo uistinu dobra ideja. Upoznajete nove ljude, razmjenjujete iskustva, dosta toga novog se čuje i sazna. Naglasak se ne stavlja isključivo na nogomet iako je on motiv okupljanja. Više je to da se ljudi susreću i već nakon ovog četvrtog susreta, uspostavljena su velika prijateljstva. Kada smo se susreli bili su to srdačni pozdravi, radovali smo se što se ponovo srećemo a kad smo na terenu, onda smo čvrsti i jaki i ponašamo se samo kao protivnici" — kaže fra Zdravko.

bi istakao kao posebno. Zamislite jedan prostor od jedno dva hektara, možda čak i više koji se nalazi u centru grada a potpuno je izolirano od grada. Tu nema štandova za prodaju, nema buke i galame. To je oaza mira, tišine. To je mjesto gdje se osjećaš kao jedno malo stvorenje koje stoji pred nečim veličanstvenim. Uistinu nešto predivno" — kaže fra Zdravko te svima koji si mogu priuštiti preporuča da odu u Fatimu, ovo kako kaže mistično mjesto iz kojeg se puno toga može naučiti. Svećenici svih deset reprezentacija svakodnevno su imali i zajedničke svete mise a jednu od njih u katedrali u gradu Braga.

"Svakodnevno smo svi bili zajedno na svetoj Misi. Svako se moli na svoj način a latinski jezik smo koristili samo za vrijeme Euharistijske molitve. Ovo je jedan uistinu zanimljiv doživljaj gdje svećenik na Portugal-skom predvodi Misu a mi odgovaramo na hrvatskom, slovenskom, poljskom, njemačkom, španjolskom, talijanskom... I sve to nekako izgleda kao jedna složna harmonija, nema nitko da iskače, da ostaje dulje u molitvi. Uglavnom, svi završavamo u isto vrijeme a svako na svom jeziku. Osim što je to zanimljiv događaj, poseban je i osjeća biti dijelom te jedne velike obitelji" — kaže fra Zdravko. Za Portugal kaže da je prekrasna zemlja a posebno ga se dojmilo to što se ljudi u toj zemlji nikada ne žure. Nisu kako kaže opterećeni vremenom i uopće se ne nerviraju što neko kasni. "Kod njih je najnormalnija stvar da neko zakasni pola sata. Potpuno ležerno pristupaju bez nervoze i ono što je zanimljivo, sve se ipak na vrijeme završi. Po tome bi nam trebali biti uzor jer kad nas je situacija potpuno drugačija" — kaže fra Zdravko. Dojmilo ga se također i to što su uspjeli sačuvati starinu koja seže čak od 16. stoljeća. Ništa nije uništeno samo joj je dat jedan suvremeni ton prigodom obnove tako da su mnoge crkve, samostani i zgrade sačuvane u svom izvornom obliku. Pored tih starih građevina u gradovima su svakako i kvartovi moderne gradnje ali je sve uvezano u jednu savršenu harmoniju gdje se ne primjećuje da je riječ o različitim svjetovima nego da je sve međusobno lijepo prožeto.

A. S. Č.

Posjet marijanskom svetištu u Fatimi

Boravak u Portugalu trajao je četiri dana a pored nogometa, svećenici su imali prigodu i za obilazak gradova te susrete s predstavnicima vlasti koji su ih kako kaže fra Zdravko, jako dobro primili. "Portugal je skoro stopostotno katolička zemlja i iako su na vlasti liberali, predstavnici vlasti gradova u kojima smo boravili su nas jako lijepo primili. Organizirali su nam jednu vrstu službenog dočeka. Pored velike gostoljubivosti treba istaknuti i da su gradonačelnici dosta često bili i na našim utakmicama." Svećenici su zajedno hodočastili u Fatimu, jedno od poznatijih svjetskih marijanskih svetišta gdje su ostali cijeli dan. "Puno toga lijepog smo vidjeli u Portugalu ali Gospino svetište u Fatimi

pristupu prema igri. Oni to shvaćaju jako ozbiljno i došli su dobro pripremljeni za razliku od drugih momčadi počev od domaćina pa evo i nas koji smo naglasak stavljali na druženje" — kazao nam je fra Zdravko Anđić, igrač svećeničke reprezentacije BiH. Kolegama Poljacima uputio je čestitke na dva uzastopna osvojena prvenstva te dodao da će naša reprezentacija iduće godine na prvenstvo koje će biti održano u Mađarskoj, otići spremnija i borbenija. "Bitno je druženje i naravno da nam je prvotni cilj susresti se s našim kolegama iz zemalja centralne i jugozapadne Europe ali je bitno i pobijediti. Dobar je to osjećaj i zato ćemo se potruditi da iduće godine budemo bolji" — kaže fra Zdravko. Poredak reprezentacija je sljedeći: 1. Poljska; 2. Portugal; 3. Hrvatska; 4. Bosna i Hercegovina; 5. Španjolska; 6. Italija; 7. Slovačka; 8. Austrija; 9. Mađarska i 10. Slovenija. Za reprezentaciju Bosne i Hercegovine igrali su svećenici: Fra Zdravko Anđić, preč. Pero Ilkić, fra Darko Drlić, fra Mario Jelić, fra Vinko Jelušić, fra Juro Perić, fra Mario Radman, vlč. Darko Tomašević, vlč. Pero Tunjić i vlč. Vladimir Pranjić kapetan momčadi. U stručnom stožeru bili su fra Stipo Karajica, fra Zoran Mandić i vlč. Josip Majić. Iako funkcioniraju kao prava nogometna momčad koju pored igrača baš kao što priliči čine direktor, trener i selektor, na pripreme nisu išli u Medulin, Makarsku ili druga slična mjesta gdje odlaze nogometaši iz Bosne. Izabrali su Zenicu tako da nikome kako kažu ne bude predaleko dolaziti na trening. Na prošlogodišnjem prvenstvu koje je održano u Sarajevu, reprezentacija svećenika BiH je osvojila treće mjesto, na drugom natjecanju u Hrvat-

PREDSTAVLJEN HRVATSKI NARODNI GODIŠNJAK

U ponedjeljak 9. veljače u Međunarodnoj galeriji portreta upriličena je promocija Hrvatskog narodnog godišnjaka. Mnogobrojni posjetitelji imali su priliku saznati nešto više o ovom zanimljivom pedeset šestom izdanju Godišnjaka.

O ovom svojevrsnom zborniku radova na tuzlanskoj promociji nešto više su govorili: **mr. sci. Nikola Čiča**, dopredsjednik HKD "Napredak" Glavna podružnica Tuzla, **mr. sci. Snježana Šušnjara**, urednica Godišnjaka, i književnik **Mladen Vuković**, tehnički urednik. A da HKD "Napredak" u potpunosti potpomaže kulturni život u našem gradu, pokazuje i činjenica da su i Napretkovi tamburaši na promociji izveli nekoliko skladbi i uljepšali večer svim prisutnim gostima.

Na gotovo tristo stranica ova knjiga obiluje tekstovima iz različitih oblasti. Najviše je onih povijesnih, pa je Nikola Čiča upravo i na samoj promociji govorio o povijesnom aspektu Godišnjaka. Govoreći o Godišnjaku Čiča je istakao koliki je njegov povijesni značaj, jer Godišnjak izlazi pedeset šesti put za redom. On je istaknuo i činjenicu da je ovaj broj pokušao iz zaborava izvući pojedine ljude i događaje koji su ostavili traga na kulturnu, povijesnu i svaku drugu zbilju Bosne i Hercegovine i nešto više rekao i o podjeli Godišnjaka na dva dijela. Prvi dio se odnosi na tekstove iz povijesti, umjetnosti i kulture, dok se drugi dio odnosi na rad Središnje uprave Napretka i njegovih podružnica.

Urednica Šušnjara je kazala da nije lako biti urednik jednog ovakvog časopisa. Svi oni koji budu imali priliku pročitati Hrvatski narodni godišnjak, lako će

uvidjeti da se zbilja radi o zanimljivim tekstovima. Zamolili smo urednicu da nam izdvoji neke najzanimljivije tekstove. Tako Šušnjara predlaže tekstove o Stanku Vujici, Ćiri Truhelki koji su do sada u našoj zemlji bili poprilično zanemarivani i gotovo zaboravljeni. U svome kratkom izlaganju Šušnjara je na neki način posebno izdvojila i onaj dio Godišnjaka koji se odnosi na nedavno preminule Napretkovce, Veljka Paškvalina, Radovana Marušića, Tomislava Ladana i nama Tuzlacima posebno dragog Jurja Novosela. Tuzlansku promociju Godišnjaka urednica je iskoristila i da pozove sve, a osobito mlade autore da pišu tekstove koji će biti objavljeni u narednom zborniku.

Da su mladi autori uzeli značajan udio u ovom izdanju potvrdio je u svome kratkom izlaganju i Mladen Vuković, tehnički urednik Godišnjaka. On je također istaknuo da je dosta radova iz povijesnih i književnih

oblasti, a manje onih iz gospodarstvenih područja. Izdvojio je dva rada i to iz oblasti umjetnost i književnost. Prije svega rad Ivane Teronić *Jedinstvo različitosti - rukopisne knjige Bosne i Hercegovine* i rad Marka Raguža *Aždaha ubija sv. Georgija* (esej o romanu Gubilište).

I nakon ovog malog uvodnika o *Napretkovom* Godišnjaku lijepo je vidjeti da jedna ovakva promocija okupi na jednom mjestu mnogobrojne Tuzlake, koji su svojim prisustvom još jednom pokazali da cijene sve ono što radi Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“. I dok čitamo *Hrvatski narodni godišnjak* za 2009. godinu, istinski vjerujemo da će i naredno izdanje unatoč preprekama koje će neminovno biti postavljene pred samo uredništvo Godišnjaka, naći put do svojih vjernih čitatelja.

I. Madžarević

Detalj s promocije

IZLOŽBA SLIKARICE MAGDALENE DŽINIĆ

U galeriji Kristijan Kreković u Franjevačkom samostanu u Tuzli nedavno je otvorena izložba pod nazivom "Zvonki šapat Tebe, skriven u melodiji svjetla" akademske slikarice Magdalene Džinić.

Mlada umjetnica rođena je 24. listopada 1979. u Tuzli a slikarstvo je diplomirala na Akademiji likovnih umjetnosti na Širokom Brijegu 2007. godine. Svoj nesporni talent Magdalena je pokazala na petnaest prekrasnih

vjerovala. Ali izgleda je dragi Bog tako htio", i naglašava da su je ovdje svi dočekali jako ljubavno i gostoljubivo i da se nada svom ponovnom dolasku. Teško bi bilo od svih petnaest izloženih slika izdvojiti neku

samom značaju galerije Kristijan Kreković za razvoj kulturnog života Tuzle. On je posjetio da se u ovoj galeriji već više od dvije godine održavaju uspješne izložbe i to većinom mladih autora. Tako je po njemu uz Međunarodnu galeriju portreta, Galeriju Bosanskog kulturnog centra, Međunarodnu koloniju Breške, i galerija Kristijan Kreković u pravom smislu upotpunila kulturni i likovni život u gradu. "Ovdje su u svoja djela izlagali Mladen Ivešić, Marijana Pažin Ivešić, Ilija Skočibušić", kazao je Kujundžić i dodao da je zadovoljstvo što ovdje izlaže i Magdalena Džinić jer je njeno porijeklo sa ovoga kraja. Književnik Kujundžić dodaje da se njemu osobno najviše dojmila slika Posljednja večera jer kako kaže prvi put vidi u takvoj projekciji apostole i Krista. Krist i Juda su u pročelju stola što je neuobičajeno.

Mladen Ivešić, magistar slikarstva u katalogu izložbe o Magdaleni Džinić je između ostalog zapisao: "Iako mlada autorica, svojim ozbiljnim pristupom slikarstvu ukazuje da se radi o jednom originalnom i zreloom poetskom izričaju. Pažljivo birane kompozicije, precizno izmodelirane plohe umrežene neumoljivom preciznošću, govore nam o likovnom svijetu u kojem autorica ništa ne prepušta slučaju".

Bilo bi ne iskreno reći da se riječima može opisati ljepota umjetničkog stvaranja koje Magdalena pokazuje na svojim djelima. Jer i stara poznata mudrost uči nas o tome da Jedna slika vrijedi više od hiljadu riječi, zato ako vam se ukaže prilika da u nekom narednom periodu negdje vidite ova nastala djela, tu priliku nemojte propustiti! Magdalena je do sada učestvovala na više skupnih izložbi, a mi se nadamo da je ova prva samostalna izložba u rodnome gradu, samo prva od mnoštva onih koje slijede i koje ova umjetnica zaslužuje.

Irena MADŽAREVIĆ

Kristina Kramer otvara izložbu

slika koje su ovom prilikom izložene. Ovo je na neki način njen povratak korijenima i svome rodnome gradu.

Ispred organizatora Franjevačkog samostana Sv. Petra i Pavla i HKD "Napredak" Glavna podružnica Tuzla prisutnima se obratio i poželio dobrodošlicu tuzlanski gvardijan Fra Zdravko Anđić. Izložbu je otvorila gospodična Kristina Kramer koja nije krila svoje oduševljenje i radost i da joj je čast što ima priliku da otvori izložbu. Ona je pročitala divan tekst iz kataloga izložbe koji je napisala. Pa tako ona u jednom djelu teksta piše: "Slike ove umjetnice bude u promatraču ono nedodirljivo, čemu čovjek teži. Promatrajući djela osjeća se razlijevanje zvukova harfe, dok tihi povjetarac mrvi stijene. Tamo negdje iz trnja izranja sunčeva svjetlost, koja je samo blijedi odsjaj Gospodina. Stoga, vjerujem da će svatko pronaći u ovoj izložbi neki djelić slike da napoji vlastitu dušu. Jer ruke ove umjetnice žele odati čast i slavu Bogu".

Ideju za ove slike umjetnica je dobivala u zadnje četiri godine, ali su one prenesene na platno u proteklih godinu dana. Teme na nastalim slikama su sakralne, i to religioznih i biblijskih motiva. A kako kaže i sama umjetnica cilj ove izložbe je posvjedočiti Božju ljubav i to da je ona neizmjerina i velika. Skromnost i jednostavnost Magdalena pokazuje već u prvim minutama razgovora sa njom. Tako i ne čude njene riječi zahvalnosti i vidne radosti na licu odmah nakon otvorenja izložbe. Pa tako o izložbi Magdalena Džinić kaže: "Da mi je netko pričao da će moja prva samostalna izložba biti u mome rodnom gradu ne bih mu

Tamburaši na djelu

APSTRAKTNO JE NAJSTVARNIJE SAKRALNO SLIKARSTVO MAGDALENE DŽINIĆ

Razmišljajući o apstraktnom zahvatu kao imaginarnoj opciji, nažalost, olako sasvim, podrazumijevamo kako je to krajnje osobno i za nas nejasno gledanje i shvaćanje određenog motiva ili mogućnosti iskaza u umjetnosti, ali i općenito. Međutim, posebno na primjerima likovnog propitivanja velikih, općepoznatih, tj. religijskih tema i motiva, apstraktni zahvati nam na čudesan način približavaju samu bit stvari, u ovom primjeru vjere. Naime, apstraktno je samo izgled naše unutarnje i nama najbliže slike.

U konkretnom primjeru, imamo priliku, u relativno visokom zahvatu apstrakcije na slikama Magdalene Džinić promotriti *Posljednju večeru*, *Krista u Emausu s učenicima*, *Kalež spasenja*, *Majčin pogled*, *Blagovijest*, dio rekvizitara iz Kristovog života i stradanja – *kruh*, *vino*, *Glogov vijenac* Kristove pasije i *Harfu* ili *Orgulje za crkveni obred*, te dio biblijske povjesnice o ribama i *Putu do svjetlosti – per aspera ad astra*, *Pred vratima Raja*, itd.

Lijepo vidimo, Magdalena Džinić sa stanovišta likovnog postupka nedvosmisleno i hermeneutički prevodi biblijske poruke vjere u određeno ljudsko i vizualno samorazumijevanje. Istodobno možemo sasvim jasno vidjeti kako je to hermeneutičko samorazumijevanje usmjereno kao trajan i karakterističan likovno-estet-

ski proces i to upravo u smislu poslijediplomskog studija *Ars sacra* na Akademiji likovnih umjetnosti Široki Brijeg. Osobno, to držim vanrednom mudrošću i vanredno vrijednim projektom.

Ovdje su slike koje na nas djeluju prvo snagom naše svijesti o izuzetnosti odabranih biblijskih motiva, ali potom i snagom njihovog estetskog bića, tj. kao umjetnine. To što je Magdalena Džinić slijedila nedvosmislene minimalistčke zahtjeve u realizaciji, pridodaje umjetničkoj uvjerljivosti njezinih djela. Minimalizam ima sve aspekte cjelovito promišljenog vizualnog i slikarskog postupka u figuralnom, crta-

čkom i kolorističkom nivou svake slike na način: da je manje, ustvari više.

Naprimjer: *Posljednja večera* na slici Magdalene Džinić je na do sada neviđen način reducirana, svedena na jednostavne likove, njihove odore, aureole, stol, kruh i vino. Isus Krist, u pročelju stola već je sama svjetlost. U pročelju, uz Krista je i Juda! Čak, da nije Judinoga lika, skoro da ne bismo zamijetili Isusa! Dakle, glavni likovi koji kreiraju, ali i prolaze događaje na Golgoti. Osobno, to doživljam kao iznenađujuće razumijevanje značaja i uloge dva aktera *Posljednje večere* jer nije poznato da je ovakva organizacija slike uobičajena.

Ustvari, moje osjećanje se oslanja na sliku Leonarda de Vincija poznatu pod imenom *Tajna večera*, a potom na brojne druge slike koje sam vidio i koje su bile samo oponašanje djela velikog slikara. Ovdje se, međutim na nevjerovatan način stječu Judino izdajstvo, njime uzrokovano Kristovo stradanje i odsustvo i eventualno, Judino ostajanje u pročelju – dakle – želja da se ostane na počasnom mjestu za stolom ili razlog za izdaju, što je u našim životima, mada besramno, nerijetko i toliko stvarno! A u Kristovom životu i razlogom Njegove žrtve za sve ljude!

Kristovu pasiju, Magdalena Džinić elementarno doživljava kao *Glogov vijenac* na bijelom i vitkom ženskom vratu ili *Put do svjetlosti* – što je izvrsna nominacija, mada, nesumnjivo, vrat *Majke Božje* steže bol identična *Glogovom vijencu* zbog stradanja Sina Božjeg, kao i gloginje koje bodu glave svih sudionika na *Golgoti*. Tako se smisao Kristovog stradanja i Njegove žrtve događa u istom trenutku za sve i kao takav ponavlja se do danas.

Osim svega, fascinantni su položaji tijela i udova svetih osoba na slikama Magdalene Džinić. Likovi su izdvojeni i podešeni za svoje uloge prema biblijskom određenju, a svojim držanjem i gestama, rafiniranim držanjem i pozama, skoro pa manekenskim pokretima, slika su konačnog. *Krist u Emausu* /Krist sa svoja dva učenika/ njihove uske šake s dugačkim prstima su odložene u najpodesnijem i najprirodnijem položaju na ploči stola, njihova odjeća je jednostavna i savršeno funkcionalna. Kruh je presječen na dva dijela, jer Krist svojim učenicima daje sve i ne misleći o sebi i svojoj potrebi.

U svemu, Magdalena Džinić više inzistira na pojavnom i figuralnom kao likovnom izrazu smisla pozicije biblijskih aktera, nego li na tjelesnom kao osnovi senzibiliteta/osjećajnosti, itd.

Magdalena Džinić je slikarica po svom daru i unutarnjem glasu svijesti o osobnim mogućnostima ispoljavanja. Zato su njezine slike i koloristički jasne, odmjerenje, pročišćene i čiste, bistre kao *providnost*, tj. kao spoznaja o Bogu u sebi.

A. K.

**MAGDALENA DŽINIĆ:
IZLOŽBA SLIKA
SAKRALNIH MOTIVA
UMJETNIČKA GALERIJA
KRISTIAN KREKOVIĆ
FRANJEVAČKI SAMOSTAN TUZLA**

Tuzla je grad koji ima intenzivan kulturni i likovni život, posebno od prije 40 godina, kada je osnovana *Međunarodna galerija portreta*. Tuzla ima mnogo brojne likovne umjenike i njihove ateljee, njihov kontinuirani rad. U Tuzli nije jednostavno napraviti kulturni događaj likovnog sadržaja, ali, otkako u Franjevačkom samostanu *Svetih Petra i Pavla*, radi Umjetnička galerija *Kristian Kreković* Tuzla, u tome uspijeva.

Ako se prisjetimo nekoliko izložbi koje smo u posljednje dvije godine mogli vidjeti u Franjevačkom samostanu *Svetih Petra i Pavla*, u Umjetničkoj galeriji *Kristian Kreković* Tuzla: Mladen Ivešić, Marijana Pažin Ivešić, Ilija Skočibušić i sada Magdalena Džinić – zapazit ćemo kako je riječ o intenzivnom radu *Akademie likovnih umjetnosti* Široki Brijeg i to posebno na nivou poslijediplomskih studija *Ars sacra* – koji rezultira lijepim brojem visokovrijednih mladih autora i likovnih ostvarenja u oblasti sakralnog slikarstva i kiparstva.

Osobno držim to svojevrsnim čudom studija, rada profesora i talentiranih mladih ljudi koji rezultiraju tolikom, do sada neviđenom, oslobođenom ljepotom koju bez sumnje, osim dara i rada, motivira, donosi i postvaruje snaga vjere i ljubavi prema Bogu.

Dakle, nasuprot uvriježenom i raširenom mišljenju kako je religija *opijum naroda, tamnica za dušu, lažno obećanje o ljepoti zagrobnog života, kod katolika i kanonska stega*, vidimo u konkretnom primjeru i u kojoj je mjeri vjera oslobađajuća za umjetnost – slikarstvo i skulpturu, što možemo proširiti i na arhitekturu jer je sve više sasvim vanserijskih i netradicionalno /a visoko estetizirano/ izgrađenih sakralnih objekata širom prostora kojim se krećemo.

Naš suradnik Atif Kujundžić, dobitnik prve godišnje nagrade za književno stvaralaštvo za djecu i mlade u BiH

ZLO SE NIKAD NIJE PROMETNULO i neće prometnuti u dobro

Nagrada mu je dodijeljena za roman pod naslovom "Priče iz predgrađa", o sudbinama djece nakon Drugog svjetskog rata. Žiri je to umjetničko djelo ocijenio najboljim spisateljstvom za djecu i mlade u prošloj godini.

"Moje priče su stvarne!"

U izjavi za medije pisac, poeta, esejist, kritičar... Kujundžić je istaknuo: "Moje priče su stvarne. Većina tih likova i sada su stvarni i živi ljudi u lijepim godinama. Ni pet posto te knjige nije fikcija. Dugo sam se nosio mišlju, ali knjigu sam napisao prije tri godine. Vrijeme, likovi i zbivanja tu knjigu čine precizno napisanim kratkim romanom". Kao rijetko koji književnik Kujundžić je shvatio da ako išta imamo reći, onda to moramo reći nedužnom dječjem svijetu kojemu uništavamo sadašnjost i na leđa tovarimo teški teret neizvjesne budućnosti. Pisanjem ovog djela je prenio poruku, shvaćanje i stav kako poboljšanja našeg urušenog i uništenog svijeta mogu napraviti samo mladi, oni koji nisu učinili nikome i nikakvo zlo. Ne-potrebno i suviše skromno, ocjenu književnosti za djecu i mlade u Bosni i Hercegovini prepušta, veli, stručnjacima; a ni najmanje nije pretjerano tvrditi kako je i sam pozvan za izricanje tih i takvih ocjena. Naš suradnik KUJUNDŽIĆ je još naglasio: "Političke nagodbe i kompromisi, protežirali su autore i djela koja su jednako za djecu i nastavnike, nerijetko, bila sredstvo za mučenje, a ne prilika za učenje."

Na pitanje, u razgovoru za banjalučke "Nezavisne novine": "Je li nagrada prekasno stigla?" - KUJUNDŽIĆ je odgovorio: "Nikad nije kasno za dobre poteze! Dobrota je vječna nasuprot zlu. I sve dobro, uvijek će biti dobro. To što imam 62 godine i što sam već star, sporedno je za dobar gest." Ocjenjujući položaj pisca u BiH posebno je naglasio: "Ako pisac ne može uopće ili može samo uz velike teškoće živjeti od pisanja, sasvim je jasno kakav je njegov položaj." U povodu odluke o ovoj nagradi još je podcrtao: "Dobro je jedina Božja strana. Biti na strani dobra znači uvijek biti pobjednik, čak i u smrti. Dobro i zlo su paralelni svjetovi i svako napuštanje dobra je incidentno. Držim kako je odnos između dobra i zla crno-bijel kao u vesternima i kako nema igre ni šale s tom opcijom. Nerijetko, nažalost, ljudi pomisle kako mogu s malo zla postići i nešto dobro. Ali, zlo se nikad nije prometnulo u dobro."

Pozitivan odnos prema mogućnostima pisanja

Od 1976. godine, kada mu je sarajevska "Svjetlost", tada jedna od najuglednijih nakladničkih tvrtki u Jugoslaviji, objavila zbirku poezije "Lira u predgrađu" objavio je 50 knjiga. Zastupljen je u više zajedničkih knjiga, a o esejima i prikazima - jer, rado piše o

slikama i slikarima, fotografiji i fotografima, ali o tome ne vodi evidenciju. Nastoji raditi ono što voli i zadržati pozitivan odnos prema mogućnostima pisanja.

Ne samo da nastoji, nego u tome sjajno uspijeva. Svaku viđenu sliku i umjetničku fotografiju kvalitetno pretače u dopadljive tekstove. Time gledateljima tih umjetničkih djela pomaže u razumijevanju onoga što su slikari nacrtali ili oko snimatelja i objektiv fotoaparata "ulovili" kao neponovljiv trenutak života. Bez patetike i dodvoravanja obične, sporedne, životno-radne ljudske postupke Kujundžić, opet kao rijetko tko, pretače u kvalitetne, dopadljive i intrigantne sti-

hove; za djecu, ali i za odrasle. Bez obzira na to što tvrdi da je sa 62 godine već star, sasvim je sigurno kako Kujundžić još nije spisateljski rekao sve ono što nose i skrivaju njegove muze. Uz želje za dobro zdravlje i dug život, nama u Hrvatskom Glasniku, ne preostaje ništa drugo nego poželjeti mi plodno spisateljstvo. Vjerujem kako će i čitateljima ove novine otkrivati i predstavljati nam umjetnike koje poznamo, ali o kvaliteti njihovih djela malo znamo, kao što se dešavalo i u dosadašnjoj suradnji, na obostrano zadovoljstvo.

N. J. IVANOVIĆ

Društvo pisaca Bosne i Hercegovine je krajem 2008. godine utemeljilo spisateljsku nagradu za književno stvaralaštvo za djecu i mlade. Prvi je dobitnik ove nagrade, suradnik i Hrvatskog Glasnika, Atif KUJUNDŽIĆ, a po kvalitetama ostalog pisanja - eseji, likovne i književne kritike, recenzije... odavna je zaslužio i druga spisateljska priznanja. Dokaz kako ovom tvrdnjom ne pretjerujemo je izjava Gradimira GOJERA, predsjednika Društva pisaca BiH, da je Kujundžić odavna zaslužio ne jednu, nego više književnih nagrada.

Galerija Kristian Kreković

Otvorena izložba NADE PIVAC

U Franjevačkoj Galeriji Kristian Kreković u Tuzli 17. ožujka je otvorena izložba slika bosanskohercegovačke umjetnice Nade Pivac pod nazivom "Memento". Nada Pivac je preminula prošle godine. Radi se o umjetnici koja je u posljednjih 30 godina zauzimala mjesto prve žene slikarstva u Bosni i Hercegovini. Izloženi su radovi u raznim tehnikama (pastel, gvaš, tuš, pero, crtež - olovka, ulje na platnu, akvarel) koji se danas nalaze u privatnim zbirkama pojedinaca, ustanovama (Umjetnička galerija BiH, Sarajevski ratni teatar SARTR i dr.) i samostanima. Izložbu prati bogato opremljen katalog. Za Nadu Pivac umjetnost je znanost koja zahtijeva mnogo rada, razmišljanja, traganja, pokušaja i promišljanja, zahtijeva vjeru, poštivost i veliko strpljenje. To je nalik na stepenište bez kraja, svaku stepenicu treba prevaleći u svom

vlastitom ritmu. Nada Pivac je imala ovozemaljsku moć da u bosanskohercegovačku umjetnost ugradi bezbroj stepenika svoga stvaralaštva, rekli su za nju njezini suvremenici. Na nesreću koju je imala ta umjetnica, rat je bio poguban kako za Nadu Pivac tako i za njezin rad.

Na izložbi je bio prisutan i prijatelj Nade Pivac vlč. Darko Tomačević. "Ta njena apstrakcija nije suha apstrakcija nego ona koja želi čovjeka dotaknuti. I portreti kod nje su oni likovi kod kojih crte kod ljudi nastoje opisati čovjekovo unutarnje osjećanje. Ovo je retrospektiva nadinoga djela. Najveći dio Nadina opusa je nestao prilikom početka rata u Sarajevu 1992. godine, točnije na Grbavici. Za ovu izložbu je izdvojeno 77 djela. U ovoj smo galeriji morali taj broj smanjiti", rekao je velečasni.

Nada Pivac je rođena 11. siječnja 1926. u Čapljini, a umrla 2008. u Sarajevu. Njezino djelo i ime nezaobilazno je u likovnoj umjetnosti i kulturi BiH druge polovine dvadesetog stoljeća. Diplomirala je na Akademiji likovnih umjetnosti u Beogradu 1953., a 1955. je završila poslijediplomski studij u klasi prof. Nedeljka Gvozdenovića. Bila je jedan od osnivača Akademije likovnih umjetnosti u Sarajevu i Akademije likovnih umjetnosti u Širokom Brijegu, na kojoj je i predavala. Član je Udruženja likovnih umjetnika BiH od 1960. Za svoj rad dobila je veliki broj nagrada. Najznačajnije su plaketa Sveučilišta za doprinos u razvoju sveučilišta, Šestoapriliska nagrada Grada Sarajeva, godišnja nagrada ULUBiH-a, Nagrada za slikarstvo "Collegium artisticum", nagrada Republičke zajednice za kulturu BiH i brojne druge. O velikoj ulozi u bosanskohercegovačkoj kulturi na otvorenju izložbe.

Između ostalog je naglasila kako se radi o djelu koje je dijelom dobro oštećeno u svom obimu zbog nesretnoga rata. "Pred izbijanje sukoba Nada Pivac je otišla u Zagreb i nastavila je raditi kako je znala. Kod nje sam uvijek poštovala što je bila hrabra i nikada nije znala zdvajati i kukati. Jednostavno je bila sretna da može raditi. Za jednu njenu izložbu je Đuro Seder pisao predgovor. On je bio zapanjen radom koji je Nada iznjedrila. Seder je joj slao studente da ih što bolje uputi. On piše o jednoj njezinoj slici piše kako je bio zapanjen kad ju je ugledao i rekao je da je to dobro", izjavila je Azra Begić.

Izložbu je otvorio fra Stjepan Pavić kustos Galerije Šimun u Dubravama.

M. B.

Crnice iz povijesti HKD „Napredak“ Tuzla

DJELATNOST NAPRETKA OD OSNUTKA DO KRAJA PRVOG SVJETSKOG RATA

Kako je već spomenuto u Tuzli 3. svibnja 1903. bila potvrđena prva podružnica Hrvatskog potpornog društva za potrebne čak srednjih i visokih škola iz Bosne i Hercegovine sa sjedištem u Mostaru. Jedan od utemeljitelja mostarskog društva bio je i Kosta Urumović profesor gimnazije u Tuzli, koji postaje i prvi predsjednik podružnice mostarskog društva u Tuzli.

Uskoro, uslijed fuzioniranja sarajevskog i mostarskog potpornog društva, i tuzlanska podružnica mostarskog društva uzima novi naziv *Napredak*, a sva imovina prethodnog društva prelazi na *Napredak*. Datum početka rada *Napretka* u Tuzli je 19. 11. 1905. a prvi predsjednik bio je spomenuti prof. Kosta Urumović, koji je i ostao predsjednik do 1907. godine.

Kulturno-prosvjetna aktivnost stanovništva Bosne i Hercegovine na prijelazu iz XIX. u XX. stoljeće nastala je i odvijala se kao rezultat društvenih, političkih i gospodarskih promjena koje su u vezi sa dolaskom i uspostavljanjem austrougarske uprave na ovim prostorima. Počeci ovakvog vida djelovanja vezani su za inicijativu pojedinaca i grupa u okviru pjevačkih društava i čitaonica, da bi se vremenom prešlo na osnivanje humanitarnih, sportskih i kulturno-prosvjetnih društava među kojima treba posebno istaknuti i *Napredak*.

Međutim, imamo veoma malo podataka o prvim godinama djelovanja *Napretka*. Tek od 1907. godine imamo preciznije podatke o upravnim odborima i predsjednicima podružnice *Napretka* u Tuzli. Naime, te godine počinje s tiskanjem *Napretkov* godišnji kalendar koji sustavno daje podatke o djelovanju podružnica, posebice upravnih tijela. Te godine predsjednik podružnice *Napretka* u Tuzla bio je Đuro Topolnik (Gjuro Topolnik), a dopredsjednik dr. Ivo Pilar. Prema podacima iz *Napretkov* godišnjeg kalendara 1908. godine podružnica je imala 9 utemeljitelja i 71 redovitih članova (počasnu titulu utemeljitelj su dobivali oni članovi koji su donirali značajnija sredstva za rad *Napretka*). Broj članova Društva je rastao iz godine u godinu tako da je do 1915. godine taj broj iznosio 13 utemeljitelja i 170 redovitih članova tj. većina uglednih Hrvata tuzlanskog kraja u to vrijeme. Ubrzo umjesto dr. Ivo Pilara 1909. godine izabran je fra Arkangjeo Brković kao dopredsjednik. Ono što je zanimljivo primijetiti da se do početka Prvog svjetskog rata na čelu *Napretka* smijenio relativno veliki broj ljudi iako su se po Statutu Društva izbori održavali svake četiri godine. Tako je već 1911. godine za predsjednika društva izabran dotadašnji dopredsjednik, fra Arkangjeo Brković, a za dopredsjednika Viktor Pogačnik. Međutim, već naredne godine za predsjednika i dopredsjednika izabrani su dr. Viktor Jankijević, Ivo Čurić, koji će tu dužnost obavljati do 1915. godine.

Kosta Urumović, prvi predsjednik

Kako smo već spomenuli, za svoju djelatnost *Napredak* u Tuzli je na razne načine skupljao novac. Od svog osnutka *Napredak* je imao veoma značajnu djelatnost u društvenom i kulturnom životu grada. Značajno je spomenuti da je od samog početak rada *Napretka* u Tuzli jedna od glavnih načina financiranja njene primarne djelatnosti, tj. stipendiranja nadarenih učenika, bilo organiziranje zabava koje su donosile određene prihode od

prodaje ulaznica, darova itd. (npr. godišnje i božićne zabave, kazališne predstave, prodaje znački). Prva zabava organizirana je već 1906. godine i o njezinu uspjehu izvijestila je središnjica. Pogrešno je tumačiti da su te zabave organizirane samo radi materijalne koristi. One jesu bile značajna, često isticana i važna stavka, a prikupljena sredstva su bila poticaj za većinu ostalih ne manje značajnih segmenata društvene djelatnosti; međutim, zabave su još više bile prigoda za susrete i razmjenu mišljenja među članovima, a poticale su na aktivnost sve članove i simpatizere. Dakle, efekti zabava su bili višestruki. *Napretkove* zabave u Tuzli su bile poznate i veoma posjećene. Zabavama su nazočili ljudi svih vjera i svih staleža stanovništva, ponekad u tolikom broju da prostorije nisu bile dovoljne da prime sve zainteresirane. Zabave su bile prigoda da se dođe do izvanrednih izvora prihoda, npr. ako se na priredbu u spomen smrti određenih književnika, npr. Augusta Šenoe, ne naplaćuju ulaznice, ipak se ta prigoda koristila da se prodaju razglednice s likom Augusta Šenoe i na taj su se način skupljala određena materijalna sredstva. Zatim, prodavale su se značke (1000 godina Hrvatskog Kraljevstva), kuverte, kalendari (*Napredak-Radiša*). Tu je bilo i organiziranje dobrotvornih lutrija (*Napretkovih* srećaka), koju su raspčavali siromaši ljudi uz proviziju od 1 dinar, a na taj način se pomagalo i njihovo teško materijalno stanje. *Napredak* je poticao različite načine organiziranog prikupljanja novca za određene nakane, npr. *Lige stotine*, kada bi svaki darovatelj stotinjarke (novčanice od stotinu dinara) bio upisan u zlatnu knjigu darovatelja, kao npr. za gradnju nogometnog igrališta za Športski klub *Zrinski* u Tuzli, ili pak *lige hiljadu* za gradnju đačkog konvikta u Tuzli.

U cilju podizanja pomlatka, kako intelektualnog tako i naučnikog (šegrtskog), aktivnosti oko osiguravanja novčane potpore proširivane su sustavnom brigom za rješavanje uvjeta smještaja i opskrbe mladih naraštaja. Ti pionirski pokušaji bili su poticani saznanjem o poraznom stanju tadašnjeg obrazovanja, posebno katastrofalnim statističkim pokazateljima o položaju djece u srednjim školama. U *Napretku* je obavljena detaljna i ozbiljna analiza te problematike. Polazeći od njezinih rezultata predsjednik *Napretka* (središnje uprave) dr. Alaupović se svim podružnicama u čijim su sjedištima postojale srednje škole obratio zamolbom »da u svom djelokrugu aktiviraju sposobnu domaću djecu za srednje škole«. U žarištu svih daljnjih napora oko smještaja mladeži u odgovarajuće prostore nalazili su se srednjoškolci, a pratile su ih brojne teškoće, ponajviše financijske prirode. Nije potrebno napominjati sve dimenzije ove *Napretkove* izuzetno važne aktivnosti, isticati ostvarene doseg, ali je uputno u njene šire okvire situirati tuzlanski *Napredak*.

Ideja o gradnji đačkog Konvikta u Tuzli javila se kao potreba jer je sve više bilo zainteresirane djece i omladine da završavaju školu u Tuzli. Kako u to doba

je vrlo slabo bila razvijena putna i željeznička mreža, mnoga djeca iz okolnih područja nisu mogla silom prilika završavati školu. Kao je osnovna ideja *Napretka* bila da pomaže mladima u obrazovanju, a to govori i aktivnost *Napretka* u Tuzli, te se još tijekom 1910. među *Napretkovim* članovima u Tuzli začela ideja o gradnji đačkog konvikta. Originalnom idejom »*Napretkova* legija hiljade« zamišljeno je da se za tri godine u šest okruga pronađe po tisuću ljudi koji bi pomogli gradnju srednjoškolskog konvikta, time se smatralo da bi se sakupila osnovna sredstva za početak gradnje Konvikta. Uslijed prilika koji su vladali u zemlji kada se već osjećala psihoza nadolazećeg rata mali broj ljudi se odazvao pozivu za doniranjem sredstava te je ta ideja zbog slabog odziva zaboravljena. Međutim, neuspjeh te prve akcije nije pokolebao upravu *Napretka* koja je tijekom sljedeće dvije godine uspjela skupiti kroz organiziranje raznih manifestacija (zabava, donatorskih večeri itd...) sredstva za početak gradnje Konvikta.

Prije samog početka skupljanja priloga za Konvikt uprava *Napretka* je vršila pritisak na gradske vlasti da im dodjeli zemljište za gradnju Konvikta. Uslijed stalnih pritisaka i zahtjeva *Napretkovaca* Gradska općina Tuzla odlučila je 1914. godine darovati *Napretku* zemljište kod današnje pivovare za gradnju đačkog konvikta kako bi se olakšalo školovanje siromašnih đaka. Istina, iako su gradske vlasti imale razumijevanja za potrebe budućih *Napretkovih* konviktoraca iz Tuzle i okoline pa su podružnici darovale zemljište za izgradnju Konvikta to zemljište je prevedeno u *Napretkovo* vlasništvo, tek 1920. Međutim, ideja o gradnji konvikta uskoro je odložena zbog početka rata, a neposredno nakon rata bilo je više pokušaja njezina ostvarenja. Ta ideje će se uspjati realizirati tek pred početak drugog svjetskog rata.

Početak rata je usporio bogatu i raznovrsnu aktivnost koju je *Napredak* imao. Naime, od svog osnutak vrlo brzo Društvo je prošlo porođajne muke i uskoro je postalo u gradu Tuzli ali i šire prepoznatljivo po svojim aktivnostima posebice zabavama koje će i kasnije biti jedno od glavnih obilježja *Napretka*. Međutim iako je u početku rata Društvo nastojalo održati razinu svojih aktivnosti, rat, oskudica i neposredno ratno bojište utjecali su na zastoj u radu Društva. Tako da već 1916. godine nema izvješća o radu podružnice. Iz dopisa privremenog odbora *Napretka* u Tuzli može se vidjeti da je u ovome društvu bilo problema organizacijske prirode i da su nedostajali važni dokumenti neophodni za dalji rad podružnice. Nije poznato je li arhiva Društva nestala uslijed ratnih djelovanja ili zbog nemara pojedinaca. Podružnica *Napretka* u Tuzli susretala se i sa nizom drugih problema među kojima posebno mjesto zauzima problem financiranja. Svi ovi razlozi uvjetovali su da je rad podružnice tijekom rata u potpunosti prekinut.

(U sljedećem broju *Zlatno doba Napretka*)

Nikola Čiča

SUSRET S MINISTRICOM OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA TUZLANSKOG KANTONA

Ministrica obrazovanja, nauke kulture i sporta Tuzlanskog kantona zajedno sa svojim suradnicima je upriličila danas susret sa delegacijom Hrvatskog kulturnog društva *Napredak* Tuzla u kojoj su bili dopredsjednik Društva Nikola Čiča, član UO Društva i gvardijan Franjevačkog samostana u Tuzli fra Zdravko Anđić i član UO Društva Žana Altumbabić.

Gosti su podsjetili ministricu Hadžić-Suljić da je *Napredak* u 2008. godini organizirao 28 različitih manifestacija. Kao najznačajnija i ovog puta je izdvojena Međunarodna likovna kolonija Breške na kojoj je sudjelovalo 16 umjetnika. Prema riječima gospodina Čiče ugled ove Kolonije pokazuje i već iskazan izuzetan interes velikog broja umjetnika iz više euro-pskih zemalja za dolazak na ovogodišnju Koloniju.

„Smatram da vi, kao i druga dva nacionalna društva koja podržavamo, promovirajući sve naše vrijednosti, a posebno pružajući podršku mladima, na najbolji način opravdavate tu vrstu podrške, a nadamo se da će za *Napredak* u 2009. godina biti podjednako uspješna“, istaknula je ministrica Mirzeta Hadžić – Suljić.

Bila je ovo prilika i za prisjećanje na ogroman doprinos koji je radu *Napretka*, a posebno afirmaciji

Planovi za 2009. godinu još su ambiciozniji i predviđaju održavanje 38 kulturnih i naučnih manifestacija. Kako je istaknuto, ovogodišnja centralna *Napretkova* manifestacija bit će naučni skup posvećen 800. godišnjici Franjevačkog reda na ovom prostoru.

Uz zahvalnost potpori koju su u prošloj godini iskazali Vlada Tuzlanskog kantona i Ministarstvo, kao jedni od glavnih sponzora svih *Napretkovih* manifestacija, izražena je nada da će ista biti nastavljena i u ovoj godini.

Ministrica je uputila čestitke svim članovima *Napretka* na izuzetno dobrim rezultatima u 2008. godini i kvalitetnoj prezentaciji kulture ne samo hrvatskog naroda nego i ovog prostora općenito i svih njegovih građana.

Hrvatskog Glasnika, kao jednog od najznačajnijih projekata *Napretka* koji se realizira od 1992. godine, dao nedavno preminuli profesor Juraj Novosel. U sjećanje na ovog velikog čovjeka HKD „*Napredak*“ će nastojati da u suradnji s Franjevačkim samostanom formira fond za stipendiranje nadarenih učenika i učenika koji žive u teškim ekonomsko – socijalnim uvjetima, te da fond nazove po gospodinu Jurju Novoselu.

Izražena je nada da će mladi ljudi zajedno s novim urednikom Hrvatskog Glasnika Ivicom Kovačevićem uspješno nastaviti sve ono što je radio profesor Novosel.

U znak zahvalnosti za potporu delegacija HKD „*Napredak*“ je Ministrici uručila prigodne darove.

Povodom Svjetskog dana voda

Svakodnevno zagađivanje jezera Modrac

Moto ovogodišnjeg Dana voda je: **“Voda i katastrofe” stoga budite informirani i budite spremni!** Ideja se sastoji u tome da se (barem) na taj dan, diljem svijeta, posebno skrene pažnja na probleme vezane za **vodu i vodene resurse**. Prema podacima UN-a, oko **1,1 milijardu ljudi** na Zemlji nema stalan pristup zdravoj vodi, koja je, ističe UN, neophodna za **zdravlje** i kritična za održivi razvoj i smanjivanje siromaštva i gladi. Zbog toga je UN, poslije

vanje vodom. Voda koju piju stanovnici Tuzle zadovoljava osnove Pravilnika o higijenskoj ispravnosti vode, tako piše u zvaničnim izvještajima. Nažalost, svjedoci smo da rezultati zvaničnih izvještaja ponekad ne odgovaraju stvarnom stanju. Rekli bi ništa neuobičajeno ukoliko imamo na umu kvalitativna svojstva vode koja se podvrgava pročišćavanju u postrojenju na Ceriku, naravno riječ je o vodi iz jezera Modrac. Jezera koje je nastalo 1964. godine pregrađivanjem rijeke Spreče u prirodnom klancu iznad sela Modrac, na oko 600 metara nizvodno od ušća pritoke Turije. Prvobitna zapremina ove akumulacije iznosila je fantastičnih 100.000.000 m³. Jezero Modrac je imalo površinu od 17 km², međutim, permanentnim zasipanjem jezera danas ono ima površinu od 16 km². Pored prirodnih nanosa, u jezeru je registrirano prisustvo ugljenih čestica koje donosi rijeka Spreča. Ova najveća, vještački stvorena, vodena akumulacija u našoj Zemlji je zahvaljujući prije svega ljudskom nemaru, u velikoj mjeri, pretvorena u kolektor otpadnih voda.

S obzirom na permanentno zasipanje akumulacije nanosom iz rijeke Spreče i Turije, eolskim nanosom i nanosom od abrazije obala, morfometrijske osobine akumulacije značajno su se izmijenile. Veliki utjecaj na kvalitetu vode u ovoj akumulaciji, kao i na smanjenje zapremine same akumulacije, imaju ru-

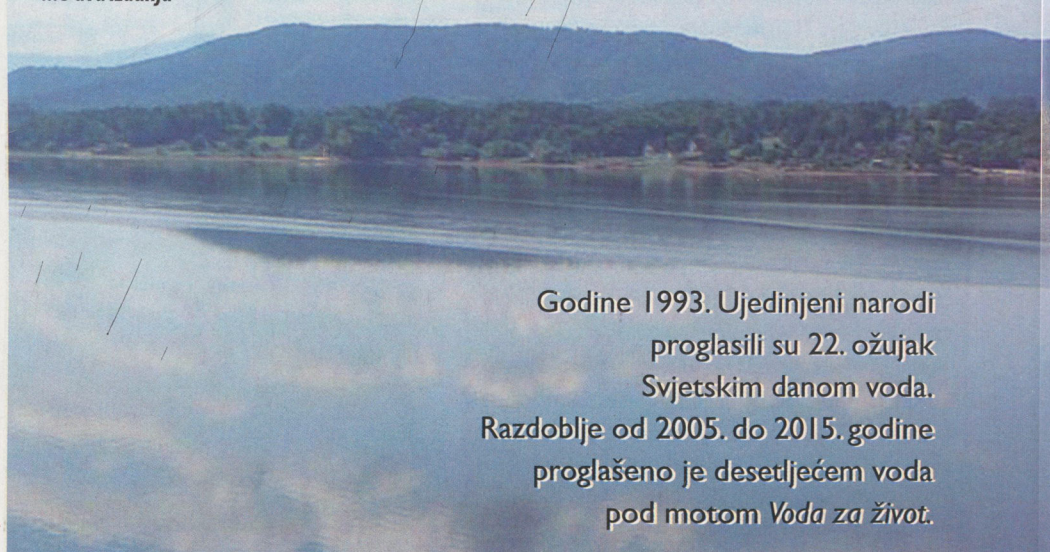
Međutim, isti se nalaze u medijskoj sjeni mada je njihov udio u degradaciji ove vodene akumulacije u najmanju ruku podjednak, ako ne i veći, tako da prebacivanje odgovornosti samo na pogone za oplemenjivanje ugljena je nekorektno, a u konačnici ne doprinosi sistemskom rješenju ove problematike.

No bilo kako bilo svjedoci smo, a u manjoj ili većoj mjeri i aktivni sudionici, enormnog zagađenja ove vodene akumulacije. Svakodnevno slušamo iznošenje dijametralno različitih stavova po ovom pitanju. Stoga, sasvim opravdano se postavlja pitanje, da li je uopće moguće ovako suprotstavljene stavove pomiriti na obostrano zadovoljstvo, a u interesu građana?

Postojeći zakonski akti puni su pravnih nedorečenosti što uveliko otežava rad ekologa koji, jednostavno, nemaju dovoljno čvrst pravni oslonac za svoje djelovanje. S druge strane, privrednici žele da ostvare maksimalnu dobit i pokušavaju da pronađu pravne propuste u postojećim zakonima, nažalost u tome i uspijevaju. Interesna područja su različita, stavovi i mišljenja dijametralno suprotstavljena. Što uraditi u toj situaciji?

Prije svega ukoliko želimo da pomirimo interese ekologije i ekonomije lanac povezanosti stručnjaka koji se bave ovom problematikom mora imati daleko jaču nosivost nego što je trenutno ima. Uostalom, kako objasniti

...U dva izdanja

Godine 1993. Ujedinjeni narodi proglasili su 22. ožujak Svjetskim danom voda. Razdoblje od 2005. do 2015. godine proglašeno je desetljećem voda pod motom *Voda za život*.

darski radovi u gornjem slivnom području rijeke Spreče, odnosno njenih pritoka, Oskove i Gostelje. Instalirana postrojenja za oplemenjivanje ugljena, separacije u Banovici i Đurdeviku, imaju značajnog udjela u degradaciji gornjeg sliva rijeke Spreče a samim tim i jezera Modrac. U određenim situacijama, preliv onečišćenih tehnoloških voda sa ovih separacija direktno odlazi u rijeke Gostelju i Oskovu, glavne pritoke rijeke Spreče. Na taj način se u jezero Modrac unosi određena količina uglavnom mehaničkih onečišćenja, koja dodatno degradiraju kvalitetu vode u akumulaciji.

Istine radi, navedena postrojenja za oplemenjivanje ugljena nisu jedini zagađivači ove vodene akumulacije (mada trpe najžešće kritike javnosti). Jako je široka lepeza direktnih i indirektnih onečišćivača.

M. P.

konferencije o zaštiti okoliša i razvoju u Rio de Janeiru, u **prosincu 1992.** proglasio 22. ožujak **“Danom voda”**, a od 2001. godine govori se o **“Svjetskom danu voda”**.

Stanovnici uže tuzlanske regije, Općine Tuzla, Lukavac, Živinice, Banovići, Kalesija, decenijama se bore sa kroničnom nestašicom pitke vode. Oni odlično razumiju ovu problematiku. Snabdijevanje pitkom vodom u navedenim općinama, daleko je od zadovoljavajućeg, a u Kalesiji poprimilo je i kritične razmjere. Kako je poznato, redukcije su u Tuzli trajale desetljećima, od 1931. do 2006. godine. Puštanjem u rad tvornice pitke vode Cerik, koncem rujna 2006. godine, stekli su se preduvjeti za ukidanje redukcije.

Neupućeni promatrač mogao bi pomisliti da je time i definitivno došao kraj tuzlanskim mukama po pitanju snabdijevanja vodom. Ali, uvijek postoji nekakvo ali! Puštanjem u rad postrojenja na Ceriku nametnula se potreba proširenja kapaciteta postojeće vodovodne mreže kao i sanacija iste s obzirom da se, od otvaranja tuzlanskog vodovoda 1910. godine, ovoj problematici posvećivalo vrlo malo pozornosti. Menadžment Javnog komunalnog poduzeća „Vodovod i kanalizacija“ Tuzla je u prethodne dvije godine uradio jako puno na ovom planu. Radovi na proširenju vodovodne i kanalizacijske mreže će se nastaviti i u narednom periodu čime će se osigurati tehnički preduvjeti za kontinuirano snabdijevanje

činjenicu da se u tom lancu glas onih koji se bave problematikom oplemenjivanja ugljena, a upravo je ugljen glavni predmet sporenja, jako slabo čuje. Njihovi stavovi i mišljenja ne uklapaju se u scenarij niti jedne strane u ovom sporu. Zaboravlja se da ne postoji scenarij po kojemu bi na bezbolan način i preko noći bili riješeni ekološki problemi slivnog područja rijeke Spreče a samim tim i jezera Modrac. Krajnje je vrijeme da problem onečišćenja jezera Modrac počnemo promatrati kroz daleko širi ekološki okvir. Na ekolozima, ali i svima nama, ostaje zahtjevna zadaća da *“napokon”* pravilno lociramo i odredimo ulogu svih zagađivača slivnog područja rijeke Spreče. Do tada, pitanje je koliko još jezero Modrac može primiti sitnog ugljena, nepročišćenih fekalija i drugog opasnog otpada?

TRIPUNDANSKE SVEČANOSTI:

1200. obljetnica sv. Tripuna, zaštitnika grada Kotora

U Kotoru je 13. veljače održana vanjska proslava Svetog Tripuna, zaštitnika grada, uz posebne počasti povodom jubileja 1200 godina od dolaska moćiju ovoga sveca u Kotor i 1200 godina postojanja Bokeljske mornarice.

„Danas želim biti znak povezanosti, znak zajedništva, vjerskoga i narodnoga, između Zagreba i Boke i Zagreba i Kotora, rekao je, među ostalim, u propovijedi uzoriti kardinal Josip Bozanić, nadbiskup i metropolita zagrebački koji je predvodio misu u kotorskoj katedrali. Okupljene je u ime domaćina pozdravio biskup kotorski mons. Ilija Janjić, a nazočni su bili: mons. Marin Barišić, nadbiskup i metropolita splitski, mons. Stanislav Hočvar, nadbiskup i metropolita beogradski, mons. Zef Gashi, nadbiskup barski i primas Srbije, mons. Želimir Puljić, biskup dubrovački, mons. Slobodan Štambuk, biskup hvarsko-bračkoviški, mons. Ante Ivas, biskup šibenski, mons. Ivan Penzeš, biskup subotički, mons. Laslo Nemeth, biskup zrenjaninski, mons. Vjekoslav Huzjak, generalni tajnik HBK i Fra Leopold Rochmes, generalni tajnik MBK.

Propitivanje identiteta u ozračju aktualnih prilika te obrana dostojanstva života neki su od naglasaka propovijedi kardinala Bozanića.

– S ponosom nam se valja danas prisjetiti i sv. Leopolda Bogdana Mandića, blaženih Gracija iz Mula i Ozane Kotorske te službenice Božje Ane Marije Marović. Zbog njih s pravom Boku nazivamo Zaljevom svetaca, kojima se ponosi Katolička Crkva i hrvatski narod.

I usudujem se reći danas ovdje, misleći i na one koji su bolna srca napustili svoje domove, da bi Boka i cijela Crna Gora teško bili osiromašeni, kad bi nestalo Hrvata i katolika iz ovoga kraja.

Nedavni je rat zatrovao mnoge odnose, ali mi vjernici ne želimo tu stati i s time se pomiriti. Želimo liječiti rane, ići jedan drugome ususret, širiti obzorje povjerenja, dobrote i uzajamnog poštivanja. U tom poštivanju drugoga, važno je biti svjestan i vlastitoga identiteta i vlastite pripadnosti, njegujući zdravi ponos koji se ne postavlja oholo iznad drugih, i zdravo rodoljublje i domoljublje koje ne isključuje i ne ugrožava nikoga, kao i zdravo samopouzdanje koje u slobodi mirno očituje tko je, što je i kome pripada, kazao je kardinal Bozanić.

U porti katedrale bili su predstavnici Bokeljske mornarice i gradonačelnica Kotora Marija Čatović, te visoke uzvanice: predsjednik Crne Gore Filip Vujanović,

predsjednik hrvatskog Sabora Luka Bebić sa suradnicima i saborskom zastupnicom Tatjanom Šimac Bonačić, predsjednik crnogorske Skupštine Ranko Krivokapić, crnogorski ministar kulture, medija i sporta Branislav Mićunović, ambasador Crne Gore u Vatikanu Antun Sbutega, veleposlanik RH u Crnoj Gori Petar Turčinović, generalni konzul RH u Kotoru Božo Vodopija, županica Dubrovačko-neretvanske županije Mira Bučonić i zamjenik županice Miše Galjuf sa suradnicima, župan Primorsko-goranske županije Zlatko Komadina, izaslanici gradonačelnice Dubrovnika Đuro Market i akademik Kršinić, voditeljica podružnice Hrvatske matice iseljenika Dubrovnik, Maja Mozara, predsjednik Zajednice udruga hrvatskih dragovoljaca domovinskog rata Tom Kačinari, predsjednik Udruge hrvatskih dragovoljaca domovinskog rata Grada Dubrovnika Igor Žuvela, predsjednik Udruge dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice Želimir Čizmić, delegacija Hrvatskog građanskog društva Crne Gore: dr. Ivan Ilić, Tripo Schubert, Krunoslav Težak, Željko Filičić i Tamara Popović, visoka delegacija Kantona Središnje Bosne, predstavnici Crnogorske pravoslavne crkve, kao i predstavnici Srpske pravoslavne crkve i brojni hodočasnici iz Crne Gore, Hrvatske, BiH i Italije.

Svečanoj svetovitoj misi prethodio je doček Bokeljske mornarice na glavnim gradskim vratima. Nakon prijava, odred predvođen admiralom Milošem Miloševićem, uz pratnju gradskih glazbi iz Kotora i Tivta i počasne paljbe, odigrao je tradicionalno kolo ispred katedrale. Prema tradiciji, na kraju su u kolo ušli admiral Bokeljske mornarice, kardinal, Čatović, Vujanović, Krivokapić, Bebić. Nakon toga, ulicama Starog grada prošla je procesija.

Priča o jednoj oluji

Sv. Tripun rođen je 232. godine u Kampsadi od kršćanskih roditelja i podnio je mučeništvo za vrijeme progona od cara Decija, kada je, pošto je odbio da se odrekne kršćanske vjere, bio mučen i ubijen 2. veljače 251. godine. Još u Srednjem vijeku, dan Svetoga Tripuna je pomjeren na 3. veljače, zbog proslave Dana Prikazanja Isusa u hramu ili Svijećnice. Prve crkve posvećene sv. Tripunu datiraju iz VI. stoljeća i sagrađene su u Carigradu.

U veljači 809. godine venecijanski brod, koji je isplovio iz Carigrada za Veneciju, plovio je uz istočnu obalu Jadrana. Njegov najdragocijeniji teret su bile re-

likvije Sv. Tripuna, koje nikada nijesu stigle na odredište. Jaka oluja je prisilila brod da potraži zaklon u Boki kotorskoj, pristavši u luci Kotor, gradu koji su osnovali Rimljani.

Prema legendi sam je Svetac izazvao oluju, jer je izabrao ovaj grad kao mjesto gdje će počivati njegove relikvije. Kada je 13. veljače brod stigao u Kotor pobožni plemić Andrea Saracenis je kupio relikvije i sagradio crkvu posvećenu Sv. Tripunu, koju spominje car Konstantin VII. Porfirogenit u *“De administrando imperio”*. Prema predanju, te 809. godine osnovana je i bratovština Bokeljska mornarica.

Čast papinske bazilike

Proslava Jubileja započeta je maestralnim nastupom renomiranih hrvatskih pjevača Radojke Šverko i Iva Gamulina uz pratnju prof. Vladimira Babina 12. siječnja u Kotorskoj katedrali.

Svečano liturgijsko slavlje 13. siječnja predvodio je nadbiskup Angelo Mottola, Apostolski Nuncij Svete Stolice u Crnoj Gori uz sudjelovanje nadbiskupa barskog mons. Zefa Gashija, kotorskog biskupa Ilije Janjića, te svećenika kotorske, barske i dubrovačke biskupije. Nadahnuto je propovijedao biskup dubrovački mons. Želimir Puljić.

U svečanoj procesiji u kojoj su sudjelovali ministranti, kadioci svetih moći, Bokeljska mornarica, svećenici i biskupi prema tradiciji koja je već u XV. stoljeću zabilježena kao „stari običaj“, relikvije sv. Tripuna, iz relikvijara katedrale, prenio je peraški opat, mons. Srećko Majić.

Na kraju svete Mise Apostolski Nuncij je pročitao dekret Kongregacije za Božanski kult i disciplinu sakramenata kojim se Kotorska katedrala uzdiže na čast naslovne papinske bazilike minor.

Nakon blagoslova, nad grobom Andreacija Saracenis otkrivena je spomen ploča koju su postavili Kotorska biskupija, općina Kotor i Bokeljska mornarica.

U povodu jubilarne godine Sv. Tripuna, čije obilježavanje završava početkom jeseni, promovirana je i poštanska marka „Sveti Tripun u Kotoru – 1200 godina“, koju su zajedničkim naporima izdale pošte Hrvatske i Crne Gore. U Pomorskom muzeju Crne Gore otvoreno je obnovljeno odjeljenje Bokeljske mornarice, uz izložbu pod nazivom „Bokeljska mornarica na fotografijama iz 1860. do 1960.“

Tamara Popović

VITKO TIJELO PJESME STRUNA JASNOG ZVUKA

Igor Divković / Tuzla, 1957. / od prve knjige *Žvaka*, CIP, Zg. 1989. / samosvojan je pjesnički glas. Njegov odnos prema pjesmi u biti, odnos je prema jeziku koji iz knjige u knjigu sve racionalnije koristi ispisujući sve precizniji stih i izgrađujući sve *vitkiji* i *istegnutiji* torzo pjesme do zvonkog zvuka smislenog i estetskog bića svoje poezije.

Rad sa jezikom i u jeziku u poeziji Igora Divkovića posebna je vrsta igre i fascinacije neprekidnog otkrivanja i snaženja smisla riječi i stiha. Riječ je o nepopustljivoj pjesničkoj namjeri i energiji kojom emaniraju stih i pjesma, riječ je o određenom nemilosrdju kojem se pjesnik izlaže kao raspeću u pjesmi, a koje generira iz krajnje osobnog odnosa prema mogućnostima jezika i pjesničkog oblikovanja.

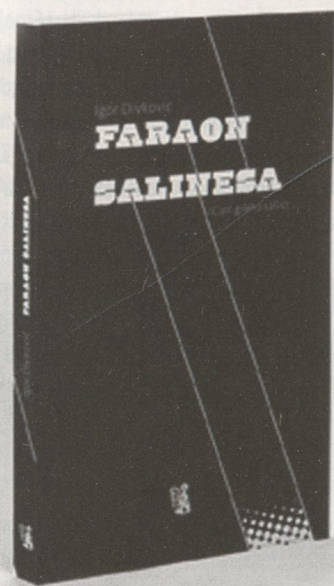
Istrajan rad u jeziku, stihu i pjesničkoj formi za Divkovića duži je od dvadesetpetogodišnjeg rada na pjesničkom sebi i traje od prve, već spomenute knjige *Žvaka*, preko knjiga: *U magli aerodrom*, *Veselin Masleša*, Sarajevo, 1990. godine; *Alan prvi, Zrinski*, Čakovec, 1992. godine; *Letjeti*, Hrvatsko kulturno društvo Napredak Tuzla i Matica Hrvatska Zagreb, 1999. godine; *Tinja*, *Bosanska riječ – Das Bosnische Wort* Tuzla – Wuppertal, 2003. godine; *Životom vode*, *Bosanska riječ – Das Bosnische Wort* Tuzla – Wuppertal, 2007. godine; do knjige */sedme po redu izlaženja/ Faraon Salinesa*, *Bosanska riječ – Das Bosnische Wort* Tuzla Wuppertal, 2008. godine, o kojoj želimo kazati riječ. Mogli bismo reći kako se Igor Divković u poeziji javio kao *gotov pjesnik* koji ne odustaje od svoga usavršavanja sasvim svjestan beskraja ispred kojega se našao, sa kojim se suočio.

U knjizi *Faraon Salinesa* Igor Divković je podesio sve elemente pjesme za poetsko i zvučno-eufonijsko, slikovno i povijesno inteligibilno osjećanje i doživljaj krajolika koji voli. Ovaj put, Divković se pjesnički našao oči u oči s osjećanjem *zrna soli – cum grano salis*, u svome mjestu rođenja, u Tuzli i Bosni i Hercegovini, jer, tu su i pjesme *Sarajevski atentat*, odnosno ciklusi: *Urbis et orbis*, *Colegium artisticum*, etc.

Generalno, u prilazu motivu i izazovu svoga pjesmovanja, Igor Divković demonstrira nevjerovatnu, samo bosanskom čovjeku imanentnu širinu i toleranciju u odnosu prema jeziku! Takoreći, Igor Divković gledano iz pozicije same Bosne i Hercegovine i *de facto* – svoje pjesme biše dvojezično! Ali, to ne ide nauštrb pjesme i njegovoga osjećanja Tuzle, BiH i svijeta, to ide u najljepšem smislu i antropološki nedvosmisleno u prilog bosanskom čovjeku! A kakav bi to bio pjesnik kad bi mogao biti protiv čovjeka?!

Poezija Igora Divkovića u knjizi *Faraon Salinesa / cum grano salis* – jeste povijesno-kulturalna aureola bosanskog življenja i civilizacijskog duha milenijskih odnosa bosanskih ljudi, prozračna, vedra, neopterećujuća ni u krupnim pitanjima. Činjenica, pa je poetička dominantna na rodnom kraju i Tuzli, Divkovićev pjesnički poduhvat čini značajnijim i dragocijenijim, jer su Tuzlaci oduvijek znali zajednički živjeti! Istovremeno i na ovaj način Igor Divković se nepretenciozno, a logično i sljedstveno, humanistički odgovorno – dokazuje kao Tuzlak i građanin svijeta!

Čestitamo.

Sjećajući se Mehmeda /Meše/ Selimovića, svoju knjigu *Faraon Salinesa* Igor Divković započinje *Bismilom* i riječima: *Pozivam za svjedoka vrijeme, / ubojicu svega života, / za kog je / svaki čovjek, / uvijek na gubitku...* Igor Divković zna da je molitva svakog čovjeka na Zemlji upućena Jedinom Bogu, pa tako ista kao sve molitve i ma koju da izgovorimo, jednako se molimo Stvoritelju Svega.

Dakako, naslov knjige možemo razumjeti na puno načina. Ali, kao čitatelj, doživljam ga kao Igorovo osjećanje da je ma gdje došao *apatrid*, čovjek bez domovine koji je otišao iz rodnog kraja koji voli, za kojim čezne, a u rodnom kraju *vladar* ili *faraon* – što je sadržano u zancenju iste riječi, pa tako i u naslovu knjige.

U knjizi i pjesmama, Igor Divković koristi mnoštvo toponima, sinonima i homonima bosanskog i hrvatskog jezika koji su u živom prakticiranju jezika svakodneвно u upotrebi i sasvim jednako: *svoji i naši*. Kako su to ljudi ranije savladivali, a danas to doživljavaju kao nepremostivu razliku?!

Igor Divković:
FARAON SALINESA
/Cum grano salis/
Pjesme.
Bosanska riječ – Das Bosnische Wort
Wuppertal – Tuzla, 2008.

Divkovićeva je pjesničko *sidro* i biće težišno, u knjizi, u pjesmi *Advent*. A *Advent* je ljepota obiteljskog čekanja Božića, a od Božića je i luk ljepote do uskrsnuća – do Uskrsa. Igor Divković, naprosto, ima najdublje instaliran smisao i osjećaj za vremenske *lukove*, *mošćenja* i *zbivanja* koja povezuju i trajno spajaju! Zato, ispisivanje Divkovićeva pjesme, postaje fina pjesnička nit koju čitatelj s radošću prati, jer, na dodir to je zvonka struna, sazdana od riječi i smislova radi opstanka jednoga svijeta koji se sasvim okrenuo protiv sebe.

Pjesnik doživljava: i protiv njega!

I, jeste. I protiv mene kao čitatelja!

Zato je tu Igorova pjesma da slike i zvukove čuva zauvijek.

Ispisujući pjesmu, Divković, dakle, ispreda finu strunu sazdanu od riječi i smislova. Strunu od života i vjere, od najsmslenije i najjače opcije kojom se život trsi! Riječ je o Jednoći našeg skromnog Postojanja u kojoj sve i svi imamo svoje mjesto i smisao, u kojoj i razlike samo radi Jednoće postoje. Igor Divković je čovjek koji može napisati i slijedeće stihove: *pliva patka / preko save / na glavi joj / pismo / a u pismu haber / vijest / da ćemo se srest / da ćemo se opet / sresti / pokraj save sjesti / gledat / slušat / udisat / tijela ispreplesti / ... / PLIVA PATKA PREKO SAVE*. Ovaj dio pjesme završen je ljubavnim stihom, ali svi drugi stihovi nedvosmisleno i ciljano, smisleno i neizbježno su profetski.

Radi ilustracije Divkovićevog pjevanja navodimo pjesmu *SVENAZOČNA DILEMA*: *nisam više tu / ni tamo me / nema / više / traži me sunce / zlatnim zrakama / krupnim kapima / traže me / kiše // tu / više / nisam / niti sjene mi / nema na travi / niti glasa / niti daha / ni pepela / ni praha // nisam / više / tu / ali / niti tamo me nema / gdje sam to / onda / sad / svenazočna je dilema*.

Uočavamo kako pjesnik brižljivo barata jezikom prije svega u nivou grafičkog sjećanja stiha i postiže, da svaka riječ ima stanovit i sasvim, precizno određen smisao u krajnjem cilju pjesme o *svenazočnoj dilemi*.

Divkovićeva knjiga *Faraon salinesa* dominantno je okrenuta rodnom kraju, Tuzli i Bosni i Hercegovini, jezično, povijesno i činjenično naslonjena na krajolik, ljude, njihov način života, običaje i događaje i kao takva, iznimno je dragocjen doprinos ne samo zavičajnoj, već i bosanskohercegovačkoj i hrvatskoj književnosti.

Kao i prethodna Divkovićeva knjiga *Životom vode*, *Faraon Salinesa* ima vrlo lijep i brižljiv dizajn Aleksandre Nine Knežević, pa će ista i po tome biti zapažena.

Atif Kujundžić

Međunarodna galerija portreta Tuzla bila je sredinom ožujka domaćin izložbe *„Bugarska prirodna i kulturna baština pod zaštitom UNESCO-a“*. Ova izložba privukla je veliki broj Tuzlaka i ljubitelja umjetnosti koji su željeli vidjeti kako se zavidno čuva i prezentira tisućljetna povijest jedne zemlje. Ova vrijedna izložba koja je prikazana u Tuzli je rezultat dugogodišnje suradnje s Međunarodnom galerijom portreta koja nezvanično traje šest godina.

Bugarska može biti primjer BiH kako se podičiti svojom poviješću

„Zahvaljujući veleposlaniku Bugarske u BiH Andreju Transkom upriličili smo ovu izložbu upravo u Tuzli. Inače, danas se jako mnogo govori o kulturno povijesnoj baštini, prirodnom naslijeđu. Ipak, Bugarska je jedna velika civilizacija i ona je bila jedna imperijalna sila u

mišljenju Transkog, dovoditi do zajedništva sva tri naroda... „Znam da nije lako, zemlja je bila podijeljena, izašla je iz rata, ali nije bilo niti novaca da se svi spomenici restauriraju. Međutim, BiH ima fantastičnih stručnjaka koji su se time bavili. Ja se nadam da će BiH usmjeriti svoje snage u tom pravcu i uskoro se podičiti svojom kulturnom baštinom“, kazao je Transki koji je i otvorio izložbu.

Jasmin Imamović:

„Boli me što propada naša povijest“

Načelnik Tuzle Jasmin Imamović složio se s bugarskim veleposlanikom da kulturno naslijeđe treba biti osnovni čimbenik razvoja jedne zemlje. „Naš problem u BiH je taj što nemamo strategiju, a koja bi se provodila kroz proračun i kroz zakone a u svrhu našeg kulturnog prirodnog naslijeđa. Treba se posebice osvrnuti na ono što može učiti

Teško je zadržati za sebe impresije nakon ovakve izložbe koja otkriva kako se na vrlo jednostavan način postaje u svijetu prepoznatljiv. Jesmo li ikada postavili pitanje što sve naša zemlja ima ponuditi i pokazati svijetu? Što je s našom kulturnom baštinom i zašto je se stidimo? Što je sa starim mostom, svodi li se i dalje sve na pitanje: kome Stari most pripada... Ima li uopće smisla postavljati pitanja, ili je potrebno samo malo dičiti se i slaviti različitost.

„duhovnom pogledu“, rekao je Čazim Sarajlić, direktor Međunarodne galerije portreta Tuzla gdje se moglo vidjeti petnaest eksponata koji na najbolji način govore o Bugarskom pokretu i nepokretnom kulturnom naslijeđu. Izložbu je otvorio bugarski veleposlanik u BiH nj. e. **Andrey Transki**. On je za Hrvatski Glasnik pristao posebno govoriti kako Bugarska može primjer BiH koja također ima veliko kulturno bogatstvo. „Bugarska je oduvijek jako mnogo ulagala u spomenike kulture i veliki broj institucija oduvijek je bio spreman podržati takve projekte. To je bio prije svega ulog ljudima koji su radili i koristili svoje iskustvo. Tako je Bojanska crkva jedna od najvažnijih spomenika Bugarske srednjovjekovne arhitekture i crkvene likovne umjetnosti“, rekao je za naš list veleposlanik Transki. On smatra da se u BiH jako puno radi, ali da treba izbjeci nacionalne razgovore tipa koji spomenik kojoj naciji pripada. Ovakvo kulturno naslijeđe trebalo bi, prema

u svjetsku baštinu, jer to je nešto po čemu postavljamo svijetu prepoznatljiv“, rekao je Imamović. On se prisjetio lika Miroslava Krleža i njegove teze da su stećci najoriginalnija stvar u Europi. „Zato moram reći da je Tuzla jedan od rijetkih gradova i rijetkih razina vlasti koji imaju takvu proračunsku stavku“, kaže Imamović koji je prvenstveno kao umjetnik izrazio žaljenje zbog slabe brige za naše naslijeđe. „U mjesecu lipnju trebao bi izaći moj roman gdje se radnja događa upravo na Gradini u Srebreniku. Kako mi neće biti žao i kao umjetniku i kao Bosancu što propada kameni grad u Srebreniku gdje su stolovali i Stjepan II: Kotromanić i Tvrtko I., što propada Bobovac gdje su stolovali naši kraljevi. To su najveći dokazi naše državnosti. To je jedno neprocjenjivo blago koje nije smjelo biti zaboravljeno. Žao mi je što ne koristimo to naše povijesno, ali i kulturno naslijeđe“, rekao je za Hrvatski Glasnik Jasmin Imamović.

Rijeću kroz bogato kulturno naslijeđe Bugarske

Poznavanje značaja bugarskog naslijeđa za razvitak ljudske civilizacije, van nacionalnog i regionalnog

okvira, jesu upisanih devet objekata u UNESCO-ov popis svjetske kulturne i povijesne baštine, uključujući i jedan objekt koji je upisan u kategoriju nematerijane baštine – Bistriške babe. Jedna od vrijednih spomenica upisanih u UNESCO-ov popis je Trakijanska grobnica u Sveštarama koja potiče iz III. stoljeća stare ere. Ona izražava karakteristike trakijske kulturne sakralne građevine. Ona se nalazi u sjevernom dijelu Bugarske gdje je cijela regija proglašena arheološkim rezervatom. *Madarski jahač* je jedini stjenoviti reljef s početka srednjeg vijeka u Europi. Na visini od 23 metra iznad zemlje neznani vajar izvajao je reljef veličanstvenog jahača. *Madarski jahač* klesan je na početku VIII. stoljeća, tri desetljeća nakon osnivanja Bugarske države. Prirodni rezervat Srebrna nalazi se u sjevernom dijelu Bugarske, u blizini ušća rijeke Dunav. U ovom rezervatu postoji velika raznovrsnost životinja i biljaka. Može se vidjeti čak 160 vrsta ptica. Ovdje živi i jedna od četiri kolonije posebnih pelikana u Europi. Postoji i velika kolonija čapli i rijetkih drugih vodenih ptica. Ovdje se zaustavljaju i mnoge ptice selice.

M. N.

Proslava Valentinova U ORGANIZACIJI RADIO POSTAJE SOLI

„**Ludost zaljubljenost**“ naziv je programa kojeg svake godine Radio postaja Soli organizira prigodom Valentinova. Ovogodišnju petu proslavu obilježilo je „Kraljevsko vjenčanje iz snova“, Zlatni i Srebrni pir, izbor najpoželjnijeg neženje te brojni drugi sadržaji.

Radio postaja Soli za Biljanu i Mariju priredio Kraljevsko vjenčanje

Na Dan zaljubljenih – Valentinovo, Radio postaja Soli i ove godine pripremila je mnoštvo sadržaja koji su ovaj dan učinili nesvakidašnjim i posebnim za mnoge. Naime, riječ je o tradicionalnom projektu čiji je središnji događaj vjenčanje u organizaciji ove medijske kuće. Ove godine nije organizirano bilo kakvo, nego „Kraljevsko vjenčanje iz snova“. Mladenci – Biljana Marković i Mario Andrić bili su odjeveni kao kralj i kraljica, a na daskama

bude ljubav a ne nekretnine i financijska situacija. S tim su se složili i njihovi kumovi, također mladi ljudi Snježana Tešić i Željko Andrić.

„Biljana i Mario su mladi ali su ozbiljni i zreli za brak. Veliku ulogu u tome ne igraju godine“ – kaže kum Željko koji je kao i kuma mladencima poželio sve najbolje u budućem zajedničkom životu. Mladenci i kumovi su posebnu zahvalu uputili organizatoru ovog kako su kazali jedinstvenog događaja na svijetu. Za mladence i njihove kumove Radio postaja Soli zajedno sa sponzorima pripremila je brojne poklone a najljepši i najvredniji poklon mladencima je medeni mjesec.

Ljubav je jedina tajna uspješnog braka

Osim vjenčanja, Radio postaja Soli je na Valentinovo upriličila i druge sadržaje. Tajnu uspjeha dugo-

kaže sjeća trenutaka kada joj je kao djevojci dolazio njen Ivan i iskazivao ljubav. Zaljubila se u njega i udala te mu izrodila četvero djece od kojih danas ima petero unučad. U braku je bilo i lijepih i loših trenutaka. Nije kako kaže gospođa Mara sve bilo sjajno, ali je ljubav uvijek prevladala svaki problem i svaku nevolju te se išlo naprijed. Tako je i danas.

„Ljubav je najbitnija u životu svakog čovjeka pa tako i kod mene i mog Ivana. On je sad malo bolesniji pa više ja njemu pomažem nego on meni a nekada je bilo drugačije. Uvijek smo bili brižni jedno drugom, znali smo se posvađati ali i oprostiti. Sve se to radi iz ljubavi. Ljubav je jedina tajna uspješnog braka“ – kaže naša sugovornica. Dodaje da je za bračnu zajednicu dosta bitno povjerenje te poštovanje bračnog partnera kao takvog. U tome joj je dobrano pomogao odgoj u vjeri koji joj je pružila njena obitelj. Srebrni pir u programu Radio postaje Soli proslavili su Ljubica i Rado Tomić iz Donjih Dubrava. U braku su izrodili dvojicu sinova i to je za njih najveća sreća na svijetu.

„Ja nisam sretan, nego presretan čovjek. Imam divnu suprugu i dvojicu zlatnih sinova. Bilo je i uspona i padova ali kada se ljudi vole sve se može riješiti“ – kazao je gospodin Rado. Gospođa Ljubica je bila suglasna sa svojim suprugom a mladima poručila da ne gledaju interes nego da kao prioritet u životu stave ljubav. „Kako godine odmiču čovjeku je sve manje potrebno to materijalno.

Gledajući starije parove u to sam sve sigurnija i sigurnija. Upravo iz tih razloga je bitno imati pored sebe nekoga koga volite svim srcem. Ja imam i zbog toga sam najsretnija žena na svijetu“ – kazala je gospođa Ljubica. Za bračne parove koji su upotunili program na Valentinovo, Radio postaja Soli je pripremila prikladne nagrade u vidu vikend aranžmana u poznatim odmaralištima i banjskim lječilištima.

Najljepše stihove Stjepan poslao Smiljani

Program na Valentinovo bio je uljepšan ljubavnim stihovima koje su slali slušatelji. Najljepši stihovi prema ocjeni Radio postaje Soli bili su oni koje je poslala gospođa Smiljana Božić. Nije ni čudo jer stihove koje je gospođa Smiljana podijelila sa slušateljima Radija, dobila je od svog supruga Stjepana. Veliku pozornost slušatelja Radio postaje Soli privukao je i izbor najpoželjnijeg neženje što je ove godine novina u programu na Valentinovo. Od pet kandidata – košarkaša Sloboda Dite Zlatana Halilbegovića, novinara Vesta radija Edina Bakića, studenta Marija Markovića, zamjenika direktora Državne agencije za razvoj visokog obrazovanja Borisa Čurkovića i glumica Borne Balte, prema izboru slušatelja Radio postaje Soli, titulu najpoželjnijeg neženje ponio je mladi tuzlanski košarkaš Zlatan Halilbegović.

Anika S. Ć.

Kraljevsko vjenčanje

koje život znače razmijenili su zavjete ljubavi i sudbomosno „da“ rekli pred obitelji, rodbinom, prijateljima, novinarima i slušateljima Radija. Da bi dan do kraja ostao magičan, za mladence i sve nazočne upriličen je i koktel u holu Narodnog pozorišta gdje se vjenčanje i dogodio. Nakon vjenčanja mladenci su gostovali u programu Radio postaje Soli gdje su govorili o svom upoznavanju i odluci da stupe u brak. Oboje smatraju da ih je sudbina vezala te da su njihovih dvadeset odnosno dvadeset jedna godina sasvim dovoljne da zaplove bračnim vodama. „Sada kao glava obitelji trudim ću se da uvijek osiguram sve ono što nam je potrebno. U svemu tome sigurno će mi pomoći i moja supruga. Ono najbitnije, a to je ljubav i razumijevanje je nešto čega nama ne manjka i mislim da je to dovoljno za naš buduću zajednički život“ – kazao je Mario. S njim se složila i njegova supruga Biljana koja je mladima savjetovala da im jedina zvijezda vodila prilikom sklapanja braka

Govorimo hrvatski

„DAKANJE“ – ISTINA I ZABLUDA

O upotrebi je veznika *da* već mnogo pisano, osobito u smislu njegove sveze s prezentom. Dapače, o tome se toliko govorilo i toliko se inzistiralo na tome, da je postalo kontraproduktivno. I to u dva smjera: infinitiv se umjesto *da+prez'* počeo među učenicima intenzivnije koristiti, a kao veznik *da* se, najviše u pisanom jeziku, u drastičnoj mjeri povukao pred veznikom *kako*.

Učenik, prosječan učenik, naime, razmišlja jednostavno i nadasve praktično: „Budući da mi stalno crvenom olovkom križaju *da* i da mi zbog 'dakanja' smanjuju ocjenu, naprosto ću izbjegavati taj *da*!“. Ovdje ćemo se pozabaviti prvim problemom.

Infinitivizacija je u gramatička preoblika kojom se zavisna rečenica s veznikom *da* još čvršće sklapa s glavnom te u preoblikovanom ustrojstvu gubi vlastite predikatne kategorije pa se glagolski predikat prvotne zavisne rečenice potpuno priključuje predikatu prvotne glavne rečenice, i to u vidu infinitiva. U njegovanu i dotjeranu stilu hrvatskoga književnog jezika obično je da se preoblika infinitivizacije provede do kraja i da se takva zavisna rečenica, ako su ispunjeni uvjeti za to, zamijeni infinitivom.

Međutim, u nekim se situacijama i kod nekih glagola osobito rado provodi infinitivizacija (npr. u rečenici *Mogu raditi što želim*), dok je drugdje prirodija konstrukcija *da+prez'* (npr. u rečenici *Sami hoće da dođu*). Iako mnogi glagoli stvaraju pomutnju time što neutralno zvuče u oba slučaja (razlika je u intenciji: naglašava li se izricanje volje subjekta ili ne, kao u *Hoću spavati* i *Hoću da spavam*), pravilo je zapravo vrlo jednostavno: izričite se rečenice uz gotovo sve glagole mogu preoblikovati u infinitiv i rado to čine, ali samo ako ispunjuju uvjet da je subjekt zavisne rečenice jednak subjektu glavne. U tome svjetlu gledano, lako je shvatiti zašto je rečenica *Uživam gledati televiziju* u hrvatskom mnogo prirodija od rečenice *Uživam da gledam televiziju*. I istoga je razloga rečenicu *Uživaju da ja spremam večeru* nemoguće transformirati u **Uživaju ja spremati večeru*.

Isto tako, rečenicu *Želim da studiram pravo* rado transformiramo u *Želim studirati pravo*, dok rečenicu *Želim da studiraš pravo* ne možemo mijenjati. Nadalje, npr. dobro je rečenicu *Ivan se trudi da je zavoli* zamijeniti s *Ivan se trudi zavoljeti je*, ali u rečenicu *Ivan se trudi da ga zavole* ne treba dirati.

Osvještavanje ove finese u stilu neka bude uvod u mnogo složenije pitanje, problematiku neopravdano učestalog zamjenjivanja veznika *da* veznikom *kako*, što često izlazi iz sfere stila te u većini slučajeva postaje i grub gramatički prekršaj. Do sljedećeg broja!

Alen Matošević

Počinje Sedmi TKT Fest – gostuju renomirani teatri iz BiH i regije

Najbolje predstave ZA TUZLANSKU PUBLIKU

U susret rođendanu Teatra kabare Tuzla 26. ožujka počinje 7. po redu Teatar Kabare Fest – međunarodna manifestacija revijalnog tipa. Ova festival već sedam godina ostvaruje izuzetnu kulturološku misiju kako u Tuzli tako i u BiH. Kako nam je kazao Vlado Kerošević, ove godine TKT fest bit će sadržajno najkvalitetniji, jer smatraju da život ne smije duhovno posrnuti. „*Htjeli smo dovesti predstave za koje smatram da ukoliko ih Tuzla ne vidi u ovom tre-*

samo čovjekovog prostora jer je ta surovost specifičnost svih prostora, a posebice u vrijeme društvenih i ekonomskih kriza. Stoga ove predstave imaju optimistični pogled izlaska iz takvog prostora“, rekao je profesor Srđan Vukadinović. Na ovogodišnjem TKT festu 8. travnja moći će se uživati i u glazbenom teatru „Vorteks“ koji će u sklopu svoje svjetske turneje gostovati i na ovom festivalu, a kojeg izvode dvoje maldih kompozitora Belma Bešlić i Brenard Gal koji su se istaknuli

Najava TKT-festa

nutku da će doći do ozbiljne erozije kulture u ovom gradu i u ovoj županiji. Uz to smatram da bi moglo doći do ozbiljne krize teatra i stoga smo spremni napraviti dislokaciju manifestacije kako bi cijela Tuzla mogla vidjeti neke predstave“, rekao nam je Vlado Kerošević, direktor Teatra kabare Tuzla. Stoga će publika osim u Teatru kabare predstave moći gledati i u Bosanskom kulturnom centru i Narodnom pozorištu Tuzla. „*To govori da mi u ovoj krizi moramo zbiti redove institucija kulture, a posebice teatarskih institucija, da bismo mogli jedni drugima pružiti potporu. Stoga mislim da je to dobro i da će to kvalitetno odzvoniti i u svijesti naše publike*“, rekao je Vlado Kerošević.

Tuzlanska publika će tako imati priliku uživati u predstavama koje su obilježile posljednje desetljeće, a jedna od takvih je predstava Beogradskog dramskog pozorišta „Čejf“ s kojom će biti otvoren ovogodišnji TKT fest. „*To su uglavnom predstave koje govore o nekoj surovij tranzicijskoj sudbini čovjekovog prostora. I ne*

kako na germanskom govornom području tako i na svjetskoj glazbenoj sceni. „*Ovo je koncert koji spada pod žanrovski izraz glazbenog teatra. Glazba je u prvom planu mada će biti i određenih igara sa svjetlima, s platnima i s nečim što apsolutno na Zapadu je potpuno suvremeno i avangardno i što zapad koristi sasvim normalno*“, najavio je glumac i redatelj Damir Altumbabić. Ono što je karakteristika od prošlogodišnjeg festivala je nesumnjivo to što ova manifestacija koja njeguje malu produkcijsku komornu formu ujedno predstavlja i teatar budućnosti. „*Ako se osvrnemo na razdoblje od prošlogodišnjeg do ovog TKT festivala onda možemo i vidjeti jednu osmišljenu politiku rada ovoga teatra*“, rekao je Vukadinović.

Ovogodišnji TKT fest koji traje do 9. travnja ugostit će brojne teatre iz Hrvatske, Srbije, Švicarske, Austrije i BiH. Ovogodišnji TKT fest do sada je najbogatiji, a organizatori najavljuju – sve u prkos financijskoj krizi.

M. N.

Program:

26. ožujak – ČEIF – Beogradsko dramsko pozorište – BKC 19:30h

27. ožujak – VEČE VOJISLAVA VUJANOVIĆA – BKC 19:30h

28. ožujak – BOG MASAKRA – Teatar Rugantino Zagreb – TKT 19:30h

29. ožujak – GOST Epilog teatar Zagreb i Kazalište Kristalna kocka vedrine Sisak – TKT 19:20h

30. ožujak – MALI PRINC – Teatar Kabare Tuzla – TKT 17:00h

31. ožujak – SJEČANJE ZA SUTRA – Pantomima – Damir Teparić, Švicarska – TKT 19:30h

1. travanj – EMIGRANTI – Narodno pozorište Toša Jovanović Zrenjanin – TKT 19:30h

2. travanj – ZVIJER NA MJESecu – Mostarski teatar mladih – TKT 19:30h

6. travanj – SAN LJETNE NOĆI – TKT i ADU Tuzla – TKT 19:30h

7. travanj – VOJCEK – Kazalište Virovitica – BKC 19:30h

8. travanj – VORTEX – Belma Bešlić & Bernhard Gal, Austrija – TKT 19:30h

9. travanj – KAUBOJI – Teatar Exit Zagreb – Narodno pozorište Tuzla 19:30h

Istočno i Bliskoistočno Sarajevo?

U portugalskom gradu Bragi od 16. do 19. veljače 2009. godine održano je četvrto prvenstvo Europe katoličkih svećenika u malom nogometu. Sudjelovale su selekcije Portugala, Austrije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Italije, Mađarske, Slovačke, Poljske, Slovenije i Španjolske.

Nije mi poznato je li iz Hrvatske uvezeni be-ha nogometni izbornik **ČIRO BLAŽEVIĆ** gledao ovo natjecanje. Mogao je eventualno izabrati nekog igrača za svoju sterilnu ekipu.

"Postoje dva Sarajeva - Istočno Sarajevo i Bliskoistočno Sarajevo. Jest zlonamjerno, pa i tendenciozno, ali ruku na srce, duhovito. I ne baš potpuno netočno, što je najgore", napisao je nedavno **Senad AVDIĆ**, glodur Slobodne Bosne u svojoj kulturnoj kolumni "Noćas spaljujemo iluzije".

Kolumnistu i glodura Avdića možete voljeti ili mrziti, cijeniti ili podcjenjivati, ali s ovom tvrdnjom je ubo u sridu.

Organizatori svjetski raširenih lanaca trgovine ljudima najčešće su žene, iznenađujući je rezultat izvješća Ujedinjenih naroda o trgovini ljudima. Žene su većinom na čelu lanaca trgovine ljudima u skoro trećini od 155 zemalja, koje su UN uključile u svoje istraživanje.

Od kuda onda i čemu priče o slabijem (s)polu?

Izvjestni **Dragan NIŠIĆ**, proglašen je prvom pištalkom R. Srpske, a pod time se podrazumijeva da je najbolji nogometni sudac.

Zanimljivo bi bilo proglasiti i u RS i u FBiH prve trube. A, zna se i gdje sjede, te još i prevelike vlastodržačke plaće primaju.

Teško je oduzeti imovinu tajkunima, glasilo je jedan od nedavnih novinskih naslova.

To je jedna od najistinitijih medijskih poruka, a dokazi za ovu tvrdnju kriju se u uvezanosti i povezanosti nositelja vlasti, tajkuna i kriminalaca, bez obzira na vjere, nacije i generacije.

Ubrzan puls žena ukazuje na veći rizik od srčanih bolesti, ali nema odgovora na pitanje što je sa muškarcima s ubrzanim pulsevima. Pogotovu kada se nađu u blizini atraktivnih dama.

Jedan 26-godišnji prosvjednik iz Šri Lanke polio se benzinom i spalio ispred sjedišta Ujedinjenih nacija (UN) u Ženevi.

Šteta mladosti. Ništa time nije promijenio na svjetsko-lopovskoj političkoj sceni.

Svima nam je poznato da hrana koju koristimo dramatično utječe na naš organizam, ali najveći ima

na - mozak. A ono što jedemo određuje kako ćemo se osjećati i koliko smo sposobni da se skoncentriramo na ono što radimo.

Što ćemo s onima koji nemaju što da jedu?

"Nismo savršeni, ali boljih od nas nema i vrijeme SDP-a tek dolazi i neće se dugo čekati da preuzmemo vlast", rekao je u Vukovaru predsjednik SDP-a Republike Hrvatske **Zoran MILANOVIĆ**.

Lijepo čovjek zbori o sebi, svojoj politici i partiji, ali na kraju se, koliko god bili naivni, pitaju građani-birači, a ne političari.

Rasvjeti na mostu, koji u Orašju preko rijeke Save spaja Hrvatsku i BiH, odnosno na onom dijelu mosta koji pripada BiH, još uvijek ne radi, tako da noću ulazeći u BiH prvo, nakon potpunog osvijetljenja hrvatske strane mosta, ulazite u mrkli mrak.

Tek da se zna tko je u mraku, a možda budemo i u gorem.

"Proleter i svih zemalja ujedinite se", glasi jedna od marksističkih poruka.

Sada bi ona mogla biti - Bosanci iz svih zemalja ujedinite se.

Rusi podnijeli 26.000 tužbi protiv svoje države, izvijestili su brojni mediji.

Trebali bi nešto slično uraditi Bosanci i Hercegovci, radi niza opravdanih i utemeljenih razloga i povoda.

Obama mijenja Bushovu politiku prema abortusu, sadržaj je jedne od novinsko-agencijskih poruka. Ništa čudno! Puno je mlađi od svog pethodnika.

Njemačka Savezna kancelarija za privredu i kontrolu izvoza zatrpala je svakodnevno pozivima stotina tisuća građana koji žele iskoristiti ekološku premiju za kupovinu novog i recikliranje starog automobila.

Ovo mi je jedna od najčudnijih vijesti. Bio sam uvjeren kako su Bosanci, Hercegovci i ostali balkanci odavno pokupovali njemačke auto-starudije.

Kakav je to Bosanac koji se nikada nije okupao u rijeci Bosni, niti napio vode na njenom izvoru, pitanje je koje sam nedavno čuo od jednog znanca.

Nemam pouzdan odgovor, ali nagađam kako bi mogao biti prljav i žedan, a već je odavno gladan.

Zija DIZDAREVIĆ, bard bosanskohercegovačkog novinarstva i kolumnista Oslobođenja, napisao je sredinom veljače 2009. godine: **"Ambasador Sjedinjenih Američkih Država u BiH, Charles En-**

glish, potvrdio je da njegova zemlja ostaje istinski i pouzdan partner Bosne i Hercegovine. English je nesumnjivo iskren prijatelj BiH, ali krajnje je vrijeme da Vašington učini sve što može da bh. država napokon to i bude i najzad postane subjekt, a ne objekt međunarodne politike."

Bojim se kako to ni moj nešto stariji i uvaženi kolega, a ni ja nećemo dočekati.

Sirijski predsjednik **Bašar al-Asad** zatražio je od svojih sunarodnika da se pomole da kiša padne u njihovoj zemlji, u kojoj suša vlada treću godinu za redom.

U BiH bi dobro došle molitve za liječenje kronične besparice, osim kod vladodržaca.

"Godina koju su pojeli poslanici", sadržaj je jednog novinskog naslova.

To je najbolja (pr)ocjena koju sam čuo i pročitao. Na žalost i moju nesreću jeli su, jedu i jest će i mene, ali i sve nas.

Oni koji su bili nestrpljivi da uđu u 2009. godinu, morali su sačekati jednu sekundu, piše Reuters. Stručnjaci iz svjetskih opservatorija nadodali su ju kako bi se uskladili naši satovi s usporenim okretom Zemlje oko svoje osi.

Izem ti tu skundu. U puno čemu desetljećima kasnimo za naprednim svijetom pa se nitko ne sikira.

P.S. Ima izuzetaka. Nekima su sjekire upale u med, pa se boje svakog napretka, popravka i pozitivnih društvenih uradaka.

Prva letjelica kojom će turisti poletjeti u svemir, „svemirski brod dva“ trebalo bi da 2010. godine poleti s prvog aerodroma koji će se graditi specijalno za komercijalne svemirske letove — „Spaceport Amerika“ u New Mexico, SAD. Za prvi let, odnosno pet minuta u bestežinskom stanju u letjelici, u vlasništvu kompanije „Virgin Galactic“, svemirski turisti platit će 200.000 dolara.

Mogu mi ponuditi i stotinu puta nižu cijenu, ali je ja ne bih mogao platiti.

Gdje je izlaz iz začaranog kruga međusobnog nepovjerenja i isključivosti političkih predstavnika Bošnjaka i Srba u BiH, pitaju se neki ino mentori i tutori BiH.

Malobrojne Hrvate i nacionalne manjine, očito, nitko ni za što ne pita i ni u što ne uračunava. A, izgleda kako nam tako i treba, jer se hrvatski političari ni međusobno ne mogu usuglasiti.

Krivo (o)gledao: Nikola J. IVANOVIĆ

Skromna dama i okorjeli gospodin

Iako sam vrlo često pobornik sapunica i ne vjerujem da je svaka od njih ispričana ljudska priča, nedavno sam se uvjerila da životnih sapunica ipak ima, nakon što sam razgovarala s jednom damom. Razlika između njezine sapunice i one klasične kakve svakodnevno imamo na malim ekranima je jedino u tome što glavne uloge igraju ona i jedan uobraženi gospodin.

Ostala sam zapanjena što sve borba žene s jednim muškarcem kojeg gotovo i ne poznaje može podnijeti i koliko zapravo žena mora biti jaka da bi uspjela. Međutim, život je i u njezinom slučaju napisao svoje stranice, a s obzirom da sam i sama bila nedavno meta neukusnog trača, kava s ovom damom mi je itekako prijala.

Priča mi ova skromna gospođa kako je kao vrlo mlada počela raditi, a onda se kao takva među starijim kolegama i kolegicama uvijek morala isticati, jer se baš od nje najviše očekivalo. Na njezinim plećima uz stalno dokazivanje i borbu, našao se i ostatak obitelji. Svejedno, obitelj je tu da se čovjek za nju bori, pruža joj sve što ima i obitelj i dom nikada ne smiju biti teret, već sinonim za ljubav koju stalno treba njegovati. To su bile njezine misli vodilje, to je bilo njezino životno uporište, te je tako vrlo težak i zahtjevan posao počela odrađivati s lakoćom. Još mi odzvanjaju njezine riječi da je zbog mrvice posla više, znala ostajati izvan radnog vremena, jer nije željela nikome pokazati da joj nešto nije jasno, već bi radije satima poslije ostajala i sama pokušavala skužiti veoma jednostavan posao. Sve to za ljubav svoju i ljubav svoje obitelji. Isplatio se...

Upravo zato su mnogi u njoj vidjeli osobu od povjerenja, osobu na koju se cijeli tim može osloniti. I samoj njoj je godilo to što su pohvale stizale sa svih strana i što je bila sigurna da ju nitko sada ne želi izgubiti već pošto-poto čuvati na radnom mjestu, koje je bilo veoma zavidno.

Ali... i ova radnička idila se brzo završila, kako to obično i biva sa ženama. Ona se vrlo brzo našla na meti jednog uobraženog starijeg gospodina, kojeg je gotovo jedva i poznavala. Osim što je bio dosta stariji od nje, pa joj je čak mogao biti i otac, on se našao uvi-

jedenim ako bi koji put bolji dio kolača na poslu dobila ona, a ne on, te je sebi uzeo za pravo kritizirati, pisati kojekakva mišljenja i iznositi stavove struke što su mnogi, na sreću ove skromne dame, okarakterizirali kao besmislice s kojima se ide u krajnost... Ona je to okarakterizirala ovako - „da se ne izražavam“. No ajde, svatko u životu ima svojih uspona i padova, pa se možda i on na trenutak našao u fazi padanja, pa je imao potrebu na nekome iskaliti svoj bijes što njegova osobnost nije u središtu pozornosti. Stoga ne treba ništa previše osobno shvaćati, već se, kako s pohvalama, pokušati nositi i s kojekakvim kritikama. Ipak, sama pomisao da radi u sredini u kojoj je netko ne podnosi, za nju je bila strašna. Stoga se svaki takav radni dan pretvarao u razmišljanja, ali najgora su ona kada u podsvijesti samoga sebe čovjek zna da bi netko dao sve samo da ne postojiš. Ovu skromnu damu to je nekako trgalo iznutra. Zamislite kakav je pakao raditi u sredini gdje znate da vam netko želi zlo... Može li uopće rad u takvoj sredini biti više kako treba? Pitam je zašto ga nije pozvala na kavu, zaustavila ga u holu i postavila mu par pitanja, posebice zato ako je važio za gospodina, jer kao takav vjerojatno bi se trebao znati suočiti s damom. Kaže mi, nema smisla, ubrzo je shvatila da je on gospodin samo sam za sebe i da je bespotrebno s nekim pričati bilo kako, jer takvi su željni očito svađe, a time pokazuju samo jedno - da su nemoćni.

Iako ne voli svađe, ne voli negativne sredine, danas bez toga čini se, jednostavno ne ide. No za nju je važila svađa samo ona koja je nastala iz ljubavi, a budući da ova nema nikakve veze s ljubavlju, onda je suviše o raspravama i zajedničkim susretima i govoriti. Tako je njezina priča i rad s osobom koja je nije podnosila trajala dosta dugo, možda traje još uvijek,

ali čovjek s time nauči živjeti. Čovjek počinje razmišljati na način, ako ja, kao netko tko je gotovo tek došao na ovaj svijet, smetam gospodinu koji može biti i zapisnik povijesti, koji je njegov smisao i cilj življenja. Ona je svoj pronašla i njemu teži, ne osvrće se za tuđim životima, niti prati tko kako radi, ili što danas ruča. Na kraju krajeva, kaže mi ova dama, zar jednoj ženi uopće treba upuštanje u bilo kakve polemike. Priče ljudi ne moraju biti uvijek pretočene u sapunice, one su ispričane i predstavljaju male ljudske životne križeve. Kakav bi to križ bio ako ga je lako nositi, ili ako barem malo ne žulja. Onda mi je rekla jednu divnu svoju životnu misao, a to je da je ona davno, još kao djevojka sebi zacrtala životne ciljeve i krenula k tim ciljevima. Tada se činilo nekako sve ravno, da sve ide kako treba, da je potrebno samo pozitivno misliti. Ali, s vremenom čovjek shvaća da taj put koji izabere za sebe uvijek ima raskrižja iz kojih uvijek naviru neki novi, na žalost vrlo često loši znaci koji nas pokušavaju sputati. Stoga ništa ne treba previše osobno shvaćati, jer čak i znanstvenici kažu da svaka ljubomora ili zavist mogu biti dobar poticaj za dalje napredovanje. Uvijek će biti onih kojih će kritizirati, zamišljajući sebe umjesto tebe na tvom mjestu. Ali to je samo slabost ljudi koji pokušavaju nadomjestiti svoje zadovoljstvo na neki drugačiji, ali dosta pogrešan način...

Kava u ugodnoj gradskoj kavani s ovom damom mi je jako prijala, jer kao vrlo mlada, bez posebnih životnih iskustava ne znam kako se nositi s negativnom sredinom i kako bez prigovora odoljeti nekom besmislenom traču. Ali uvjerila sam se - osmijeh uvijek čini čuda. Nakon ove kave, čak i onda kada sam ljuta i zločesta - samo se smijem i prkosim.

Maja Nikolić

GRAĐEVINARSTVO
PROIZVODNJA
TRGOVINA

LUCIANA

Adresa: Magistralni put bb, Lukavac, BiH
Tel/fax: ++387 35 553 454, 553 453

E-mail: luciana@bih.net.ba
www.luciana.ba

Ospiva se Regionalna komisija za iskazivanje i utvrđivanje istine

Milijun potpisa ide pred Parlamente država u regiji

Nataša Kandić, direktorica Fonda za humanitarno pravo iz Beograda rekla je boraveći u Tuzli da je ovo prvi put da nakon rata zemlje regije imaju zajedničku inicijativu o ratnim zločinima.

BiH bi uskoro mogla biti dio regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima. To bi bila prva zajednička komisija u regiji koja bi imala jedan zajednički cilj, a to je pristupiti istini i činjenicama, suočiti se s njima i priznati zločin. Jer kako je rečeno u Tuzli krajem veljače, na konferenciji Koalicije za osnivanje regionalne Komisije, sve dok se zločin ne prizna, istinskog pomirenja među narodima neće i ne može biti.

Neophodan drugačiji ambijent

Poznato je da u post jugoslavenskim društvima važe različite istine i prikazi prošlosti. „Svima je cilj da doprinesemo stvaranju jednog drugačijeg ambijenta u kojem ćemo se voditi jedino istinom i u kojem ćemo doprinijeti boljem razumijevanju svega što se dogodilo. Jer to može dovesti do bolje komunikacije kako među građanima BiH, tako i u regiji“ rekao je Vehid Šehić, predsjednik Foruma građana Tuzle.

Šehić je govorio i kako bi ova Konferencija mogla odjeknuti među bosanskohercegovačkim vlastima. „Mi smo s iniciranjem formiranja komisije započeli i u BiH. Prema mišljenju ljudi koji su u ovoj inicijativi izabrana je Tuzla iz dosta razloga kao prvo mjesto, gdje se prvi puta susrećemo. Moram reći da ćemo mi u skladu s realizacijom jednog ovakvog projekta i želje da se Parlamentima zemalja u regiji ponudi jedan model te buduće regionalne Komisije, održati još petnaest konzultacija širom BiH“ naglasio je Šehić.

Na konzultacijama je sudjelovalo 40 sudionika širom BiH koji zajedno pokušavaju napraviti model buduće komisije koja će imati jasne ciljeve. „Cilj nam je da se rasvijetle događaji iz proteklog rata. Mi želimo točno vremenski razgraničiti djelovanje ove komisije, a to je razdoblje od 1992. do 1995. godine. Model koji će biti izraz želja i mogućnosti, u prvom redu nevladinih organizacija u BiH, a onda i prijatelja iz drugih zemalja. Nitko nije želio ništa nametati što nije interes svih građana“ ističe Šehić.

Koaliciju čini preko 120 udruženja i 200 pojedinaca

Nataša Kandić, direktorica Fonda za humanitarno pravo rekla je boraveći u Tuzli da je ovo prvi put da nakon rata zemlje regije imaju zajedničku inicijativu o ratnim zločinima. „Civilna društva iz zemalja regije su se po prvi puta organizirala i formirala koaliciju i našli način i odgovor na počinjene ratne zločine u prošlosti. Mi za sada imamo koaliciju koju čini preko 120 udruženja i 200 pojedinaca. Naš je cilj da na regionalnoj razini vodimo raspravu i konzultacije o tome kako

dati odgovor na počinjene zločine u prošlosti i kako uspostaviti pravdu za žrtve i kako učiniti institucije odgovorne za procesuiranje ratnih zločina“ ističe Kandić i dodaje da prvi put nakon petnaest godina se stvara jedna regionalna inicijativa nasuprot političkim elitama. „Stoga ne smijemo dozvoliti da se počinjeni zločini spominju samo na određene datume. Mi ćemo raspravu voditi dvije godine, ovoj našoj inicijativi ćemo dati legitimitet prikupljanjem milijun potpisa, napraviti ćemo model regionalne komisije, pratit ćemo proces pred parlamentima kada predamo model Komisije. Mi se nadamo i duboko vjerujemo da će prevladati snaga naše Komisije“ rekla je Kandić.

Predstavnici žrtava imat će ključnu riječ

Krajnje je vrijeme da civilno društvo pokaže energiju za dijalogom, rekao je Branko Todorović, predsjednik Helsinškog komiteta za ljudska prava RS-a. „Zamisao koalicije da se u BiH održi petnaest konzultacija je veoma dobra i bit će posvećena posebnim skupinama kao što su logoraši i stradale žene u ratu. Dvije će se održati u Banjaluci i Sarajevu, a trinaest konzultacija bit će na lokalnoj razini. Mi želimo da predstavnici žrtava daju svoje mišljenje na koji način da funkcionira ova Komisija i koja su to pitanja koja oni smatraju neriješenima a da bi se kroz proces dvije do tri godine dali odgovori na neka od tih pitanja. Mislim da je veoma važno da civilno društvo u BiH pokaže da ima energiju i da razgovara o suštinskim pitanjima vezanim za našu tragičnu prošlost, ali i našu budućnost“ rekao je Todorović.

On se nada da Komisija ima jednu veoma odgovornu ulogu, a to je da političare u BiH i regiji dovedu pred jedan izazov, a to je da sami shvate da se budućnost regije ne može graditi na ignoriranju vladavine prava i vladavine zakona.

Zločini još uvijek nekažnjeni, nestali još uvijek nepronađeni

Edin Romulić iz Udruženja Prijedorčanki „Izvor“ ističe da je nakon toliko godina od završetka rata na stolu veoma malo utvrđenih činjenica. „Pravosudni kapaciteti u prenapučeni i vjerojatno za još petnaest godina niti oni neće učiniti da se utvrde brojne činjenice. Katastrofalno je stanje kada je u pitanju evidencija žrtava, jer u nekim lokalnim zajednicama čak i nemamo popisa. Zbog toga smo mi kao Udruženje veoma zainteresirani da se ova Komisija formira i spremni smo sve učiniti da ona dobije legitiman mandat“ rekao je Romulić.

Vesna Teršelić, iz Centra za suočavanje s prošlošću Dokumenta iz Zagreba podsjetila je da je ovaj regionalni proces započeo još 2006. godine i to upravo u Sarajevu. Razlog zašto idemo u ovu inicijativu je taj što je u post-jugoslavenskim zemljama stradalo najmanje 120. 000 ljudi, da se još uvijek traga za 17. 000 nestalih i da Sudovi, kako međunarodni tako i domaći rade svoj posao, ali veoma sporo. Kada smo zajednički procijenili koliko bi osumnjičenih moglo biti procesuirano do 2020. godine došli smo do procjene od 1200 ljudi. To znači da će za mnoge žrtve i obitelji to biti veoma spor proces približavanja pravdi“ naglasila je Vesna Teršelić. Ona ističe da je suđenje najznačajniji oblik suočavanja s prošlošću. „Ova Komisija je regionalna upravo zato što i žrtve i počinitelji zločina žive u različiti zemljama, te je neophodno sagledati proces iz regionalne perspektive. Zato smo i povezali svoje snage“ rekla je Teršelić.

Zašto Komisija tek sada?

Koalicija očekuje da Parlamenti država osnuju ovakvu regionalnu komisiju. Nataša Kandić je podsjetila i na jednu veoma važnu činjenicu. „Prvi put se događa da ćemo godinu i pol dana imati i voditi raspravu u civilnim društvima. Naš je cilj prikupiti milijun potpisa i uvjereni smo da ćemo u tome uspjeti“ kaže Kandić.

Međutim, mnogi postavljaju pitanje zašto komisija tek nakon 13 godina i zašto bi ova komisija uspjela u svojoj misiji, ako dosadašnje nisu. „Bilo je veoma puno pokušaja da se osnuju Komisije, ali nisu uspjele zato što nije bilo javne rasprave i javne podrške. Bez toga nećemo privoljeti niti jedan Parlament da otvori ovo pitanje i stavi na dnevni red formiranje regionalne komisije. Zato nam je potrebno da vratimo pitanje počinjena nedjela na javnu scenu. Mi želimo da se čuje da postoji milijun ljudi koji žele da se o zločinima govori“ kazala je Nataša Kandić.

Žrtve žele samo pravdu

Hatidža Mehmedović, predsjednica Udruženja Majke Srebrenice nije optimistična. „Mi možemo stvarati komisije, ali od toga nema ništa. Ovo je samo pranje para. Nama je potrebna pravda. Ako jedan zločinac neće reći gdje su grobnice što mi imamo od tih komisija. Nemamo apsolutno ništa. Mi te zločince svaki dan srećemo u Srebrenici. Ja sam postavila pitanje tko može natjerati zločinca da progovori gdje su grobnice i nisam dobila odgovora“ kaže Mehmedović.

Regionalna komisija može osigurati jasne dokaze o tome na koji način su određene institucije propustile obraniti ljudska prava u prošlosti.

M. N.

Proglasiti 11. srpanj Danom sjećanja na žrtve Srebrenice i u Srbiji

Žene u crnom iz Beograda su odlučne u borbi i nastojanju da se 11. srpanj i u Srbiji proglasi Danom sjećanja na žrtve Srebrenice. One su ovo rekle boraveći u Tuzli 11. veljače na mirnim prosvjedima s Majkama Srebrenice.

Zajedno su upozorile javnost i nadležne organe vlasti da se najodgovorniji čovjek za zločine u Srebrenici Ratko Mladić još uvijek nalazi na slobodi. Predsjednica Žena u crnom Staša Zajević kaže da je obveza predsjednika Srbije Borisa Tadića da 11. srpanj postane simboličan dan i u Srbiji. „On je dobio glasove građana u Srbiji zato da se bori za europske vrijednosti. To mu je znači politička obveza, ali on ima i mnogo veću moralnu obvezu prema žrtvama zločina počinjenog u ime Srbije. Pored toga on ima i jednu ogromnu obvezu prema Međunarodnoj zajednici jer ukoliko to ne uradi on krši sva civilizacijska pravila i norme“ ističe Zajević.

Žene Srebrenice ovakvu inicijativu smatraju također obvezom Srbije, jer upravo Srbija je ta koja mora priznati da je genocid u Srebrenici počinjen. To priznanje moglo bi uvelike doprinijeti miru među ljudima na koji se čeka već 13 godina. „U razgovoru sa ženama u crnom kažu nam da je strašan otpor vlasti Srbije na taj zahtjev. Žene u crnom su prihvaćene u BiH bolje nego u Srbiji. Uvijek nam pružaju podršku i zbog toga trpe strašan pritisak u Srbiji, s nama su bile i prilikom suđenja Škorpionima gdje nije bilo jednostavno naći se oči u oči s njihovim obiteljima“ kaže za Glasnik Hajra Čatić, predsjednica Udruženja Žene Srebrenice.

Nura Begović nije optimistična kada je u pitanju proglašenje 11. srpnja Danom sjećanja na žrtve Srebrenice od strane Republike Srbije. „Već se mogu čuti izjave gospodina Tadića koji kaže da će on s ovom inicijativom ići u Parlament, međutim poznato je, koje sve stranke se nalaze u parlamentu i na koji način će to biti osporavano. I zbog toga ne vjerujem da će to biti prihvaćeno. Stoga bi predsjednik Tadić trebao sam donijeti tu odluku, to bi bilo moralno s njegove strane“ kazala je Nura Begović.

Staša Zajević najavila je da će se Žene u crnom svakog 11. u mjesecu okupljati na Trgu Republike u Beogradu u znak sjećanja na žrtve Srebrenice.

„Nema pravednog mira ukoliko se prvo ne obračunamo sa zločincima u našim redovima, jer mi ćemo imati moralno pravo tražiti odgovornost ostalih ako se najprije obračunamo s našim zločincima“ zaključila je Staša Zajević.

M. N.

PREVENCIJA NASILJA U OBITELJI U TUZLANSKOJ ŽUPANIJI

Istraživanja Misije OSSE u Federaciji BiH pokazuju da je od ukupnog broja krivičnih djela protiv života i tijela čak oko 49 posto iz domena nasilja u obitelji. Najčešće žrtve nasilja u Tuzlanskoj županiji su žene, ali zbog nepostojanja jedinstvene baze podataka, točan broj se ne zna. UG Vive žene, koje pruža pomoć ženama – žrtvama obiteljskog nasilja, ima oko šezdeset štićenica. Kako bi nasilje pokušale prevenirati, ali i ukazati još jednom na ovaj problem, organizirale su okrugli stol pod nazivom „Prevencija nasilja u obitelji u Tuzlanskoj županiji“.

Okrugli stol dio je projekta Strateškog plana za prevenciju nasilja u obitelji, koji se planira realizirati u Federaciji BiH do 2010. godine. Strateški plan za prevenciju nasilja u obitelji je operativni dokument koji predstavlja okvir djelovanja za sve institucije odgovorne za preventivno djelovanje u suzbijanju nasilja u obitelji, a posebno u obrazovanju, zdravstvu, socijalnoj zaštiti, sigurnosti i pravosuđu na području Federacije BiH. „Jedan od ciljeva strategije je pravljenje interventnog protokola suradnje na razini svih županija. Tijekom ove godine trebalo bi da sva relevantna ministarstva odgovorna za ovu problematiku i nevladine organizacije koje se bave ovim pitanjima, naprave popis osoba koje će biti zadužene da po određenim postupcima interveniraju“ – kazala je Jasna Zečević, direktorica UG Vive žene te dodala da je konačno prihvaćeno stajalište da se problem nasilja tretira kao javni problem. „Donošenje zakona doprinijelo je shvaćanju nasilja u obitelji kao javnog problema. Na taj način omogućeno je policiji da reagira u određenim slučajevima. Samim tim što je nasilje u obitelji sada već društveni problem, svi oni koji se bave ovom problematikom odgovorni su i obvezni da postupaju po određenim pravilima i reagiraju u datim trenucima“ – kaže Zečević.

Osvješćivanje žrtava je najprioritetniji zadatak

Potporu donošenju novog Zakona o prevenciji nasilja u obitelji dala je Komisija za ravnopravnost spolova TŽ. Ova Komisija do sada nije surađivala sa Udruženjem Vive žene, ali su se složile da se u prevenciju obiteljskog nasilja moraju uključiti svi segmenti društva. „Na žalost, Komisija još uvijek nije na tome radila jer mi nismo imali ni jedan slučaj da nam se obratila neka žena koja je trpila nasilje u obitelji. Jedan od najprioritetnijih zadataka jeste osvješćivanje svih žrtava da progovore. Na tom polju udruženi sa nevladinim sektorom učinit ćemo sve da svijest ljudi bude drugačija“ – kazala je Suada Memišević, predsjednica Komisije za ravnopravnost spolova TŽ. Kako bi se poduzeli konkretni koraci u suzbijanju ove vrste nasilja potrebno je samo ovoj godini, smatraju u Vive žene, obučiti najmanje šezdeset profesionalaca iz oblasti socijalne zaštite koji bi na vrijeme prepoznali i pokušali suzbiti nasilje u obitelji. Pored toga potrebno je stvoriti bolje uvjete za rad socijalnih centara, te mjere zaštite socijalnih radnika koji se ne rijetko nađu na meti nasilnika kome žele pomoći. „Mi smo svjesni da je ovo problem koji je sveprisutniji i koji se mora rješavati. Moramo znati da je potrebno i zaštititi aktere koji se bave nasilnicima. Posebna je uloga centara za socijalni rad i posebna odgovornost naspram obitelji koje su bile žrtve nasilja. U tom pravcu trebamo tražiti zaštitu profesionalaca koje će raditi na tom poslu“ – kazao je Azem Poljić, pomoćnik ministra za socijalnu politiku TŽ.

Na potpuniji i drugačiji način regulirati zaštitu od nasilja

Okruglom stolu „Prevencija nasilja u obitelji u Tuzlanskoj županiji“ bili su nazočni i predstavnici resornih ministarstava, centara za socijalni rad te nekoliko nevladinih organizacija koji su se složili da je na državnoj razini potrebno izvršiti promjene Zakona u ovoj oblasti, te provesti detaljnije istraživanje o uzrocima ove pojave u našem društvu. Budući da se ukazala potreba da se na potpuniji i drugačiji način nego do sada regulira zaštita od nasilja u obitelji, Vlada F BiH se nedavno, umjesto izmjena i dopuna postojećeg, opredijelila na donošenje novog zakona iz ove oblasti koji je u parlamentarnu proceduru upućen u formi Nacrta. Prilikom njegovog koncipiranja uzete su u obzir primjedbe i prijedlozi sa sastanaka organiziranih u županijama krajem prošle godine o provođenju postojećeg zakona iz ove oblasti, kao i stavovi Zastupničkog doma Parlamenta F BiH o efikasnijoj zaštiti žrtava nasilja. Budući da je svaki čin nasilja u obitelji krivično djelo, a da krivični postupci pred sudom traju dugo, bilo je neophodno predvidjeti poseban postupak izricanja zaštitnih mjera od momenta podnošenja zahtjeva od strane policijske uprave do odlučivanja o žalbi, što nije propisivao postojeći zakon. Hitna zaštita žrtve nasilja ima za cilj i sprječavanje novog nasilja nad istom osobom, te otklanjanje okolnosti koje pogoduju ili podstiču nasilje. Podsjećamo i na jedinstveni SOS telefon, za pomoć žrtvama nasilja u obitelji - 1265 koji je u funkciji 24 sata a pozivi besplatni. Na broju rade operativke koje su završile specijalne edukativne programe za rad sa žrtvama nasilja u obitelji. Pored savjeta što treba poduzeti u slučajevima nasilja, pružaju i psihološku pomoć

A. S. Č.

Dodijeljene nagrade najuspješnijim školama na festivalu učeničkog stvarateljstva

O. Š. "Sveti Franjo" najbolja u kategoriji osnovnih škola

Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanske županije i Pedagoški zavod Tuzla početkom veljače upriličili su svečanu dodjelu nagrada najuspješnijim osnovnim i srednjim školama sa područja Tuzlanske županije za rezultate postignute na Festivalu učeničkog stvarateljstva u školskoj 2007/2008. godini.

Festival učeničkog stvarateljstva je manifestacija na kojoj je prošle godine sudjelovalo oko 20.000 učenika. Za organiziranje ove manifestacije Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta TŽ je izdvojilo 12 tisuća maraka od čega je jedna četvrtina usmjerena za kupovinu nagrada najbolje plasiranim školama. "Sredstva koja Ministarstvo izdvaja za organiziranje ove manifestacije su dosta mala i u drugim gradovima poput Sarajeva ti iznosi za slične projekte su i po deset puta veći, no, ipak smo uspjeli organizirati Festival dječjeg stvarateljstva kojemu po broju sudionika nema ravnog u Bosni i Hercegovini ali i kupiti nagrade za najbolje plasirane škole. Ovaj put dodjeljujemo sedam nagrada jer smo u kategoriji osnovnih škola imali dvije škole koje su s istim brojem bodova zauzele treće mjesto" – istaknuo je Hazim Hodžić, direktor Pedagoškog zavoda Tuzla. U kategoriji osnovnih škola treće mjesto podijelile su škole iz Čelića i Kiseljaka. Drugonagrađena je škola "Lukavac grad", dok je prvo mjesto pripalo Osnovnoj školi "Sveti Franjo" Tuzla. Vič. Vlatko Rosić, ravnatelj Katoličkog školskog centra "Sveti Franjo" prigodom preuzimanja nagrade kazao je da se u ovom Centru velika pozornost posvećuje izvan-nastavnim aktivnostima te dodao da škola nije samo obrazovna nego i odgojna ustanova. "Pored zacrtanog nastavnog plana i programa po kojem radimo, uvijek ima prostora i za kulturno stvarateljstvo. Odgojna dimenzija se najbolje i protka kroz ove izvan-nastavne aktivnosti, kroz kulturne i sportske manifestacije. To je još jedan vid i dokaz da škola nije samo obrazovna nego i odgojna ustanova. Mi kao Katolički školski centar doista puno polazemo na izvannastavne i izvanškolske aktivnosti gdje pokušavamo raznim sekcijama, glazbenim, plesnim, sportskim i mnogim drugim, dati djeci onaj drugi dio koji se vezuje uz obrazovni a kojim ispunjavamo moto naše škole koji kaže "naša škola je naš drugi dom". Na tom polju ćemo i nastaviti naše djelovanje ubuduće" – kazao je Rosić. U kategoriji srednjih škola - treća je lukavačka gimnazija. Gračanička gimnazija "Dr. Mustafa Kamarić" je osvojila drugo mjesto, a najboljom je proglašena Behram-begova medresa Tuzla. Pomoćnik direktora Behram-begove medrese, dr. Sead Seljubic naglašava da se u ovoj ustanovi pored obimnog nastavnog programa također iznalazi prostor i za izvannastavne aktivnosti. "Program Gimnazije je sam po sebi dovoljno obiman, no mi popodneve sati, boravak u Inetrnatu nastojimo iskoristiti i za neke izvanškolske aktivnosti. U našoj ustanovi radi preko dvadeset sekcija. Bitno je spomenuti da djeluju klubovi stranih jezika – engleskog, arapskog i drugih gdje se radi na poznavanju ovih jezika i drugih prevodilačkih vještina. Tu je i čitav blok sportskih sekcija, od borilačkih vještina, košarke, nogometa i dr. a treći blok su sekcije koje pripremaju sadržaje za ovaj Festival a to su dramska i literarna. Kad tim sekcijama dodamo ono što je vezano za našu školu onda su tu i botanička i mnoge druge sekcije jer zapravo djeca sama uređuju prostor škole" – kazao je dr. Seljubic. Nagrade predstavnicima sedam najbolje plasiranih škola u Tuzlanskoj županiji je uručila ministrica obrazovanja, nauke, kulture i sporta Mirzeta Hadžić- Suljkić. "Ovo je nešto što je skromno naspram truda koji je uloženo ali u svakom slučaju je jedan faktor motivacije koji treba i djeci i nastavnicima. Smotre dječjeg stvarateljstva su prava prilika da škole pokažu što i kako rade, ali mislimo da učenicima treba davati i češće priliku za to. Stoga mi svi zajedno, dakle ministarstvo i menadžment škola radimo na tome da učenici i nastavnici sudjeluju na obilježavanju značajnih datuma za lokalnu zajednicu. U cilju dalje motivacije i podstreka mi ćemo i dalje osiguravati sredstva koja bi slažem se trebala biti i veća" – kazala je ministrica Hadžić-Suljkić.

Ovogodišnja, 8. smotra stvarateljstva učenika osnovnih i srednjih škola za školsku 2008./2009. godinu bit će održana u travnju a pripreme za nju kako ističu u Pedagoškom zavodu Tuzla, već su u tijeku.

A. S. Č.

DAN ŽENA 8. OŽUJKA

Međunarodni dan žena (skraćeno Dan žena) obilježava se 8. ožujka svake godine. Tog dana se slave ekonomska, politička i društvena dostignuća pripadnika ženskog spola. Prvi Dan žena je obilježen 28. veljače 1909. u SAD-u deklaracijom koju je donijela Socijalistička partija Amerike. Između ostalih važnih povijesnih događaja, njime se obilježava i požar u tvornici Triangle Shirtwaist u New Yorku 1911. godine kada je poginulo preko 140 žena.

Ideja za obilježavanjem međunarodnog dana žena pojavila se prvi put početkom 20. stoljeća u doba brze industrijalizacije i ekonomske ekspanzije koja je često dovodila do protesta zbog loših radnih uvjeta. Žene zaposlene u industriji odjeće i tekstila su javno demonstrirale 8. ožujka 1857. u New Yorku. Tekstilne radnice su protestirale zbog loših radnih uvjeta i niskih plaća. Demonstracije je rastjerala policija. Te iste žene su osnovale sindikat dva mjeseca kasnije.

Protesti 8. ožujka događali su se i slijedećih godina, od kojih je najpoznatiji bio 1908. godine kada je 15.000 žena marširalo kroz New York tražeći kraće radno vrijeme, bolje plaće i pravo glasa. Godine 1910. prva međunarodna ženska konferencija bila je održana u Kopenhagenu u organizaciji Socijalističke Internacionale te ustanovila 'Međunarodni dan žena' na prijedlog slavne njemačke socijalistice Clare Zetkin. Slijedeće godine je Međunarodni dan žena obilježen od preko milijun ljudi u Austriji, Danskoj, Njemačkoj i Švicarskoj. Ti događaji su koincidirali s požarom u tvornici Triangle Shirtwaist u New Yorku, nakon koga su slabe mjere sigurnosti na radu okrivljene za veliki broj žrtava. U početku Prvog svjetskog rata žene širom Europe su 8. ožujka 1913. održale demonstracije za mir.

Demonstracije povodom Međunarodnog dana žena u Rusiji bile su prvi stadij ruske revolucije. Nakon oktobarske revolucije, boljševička feministkinja Aleksandra Kolontaj nagovorila je Lenjina da 8. ožujka postane državni praznik, i tokom sovjetskog razdoblja se koristio za obilježavanje „herojstva radnica“.

Međutim, u mnogim komunističkim državama taj je praznik izgubio svoju ideološku osnovu i postao prilika muškarcima za iskazivanje ljubavi i poštovanja prema pripadnicama suprotnog spola, posluživši kao svojevrsni amalgam Majčinog dana i Valentinova u zapadnim državama.

U Čehoslovačkoj se Dan žena za vrijeme komunističkog režima pretvorio u parodiju, te je ukinut nakon baršunaste revolucije. U Mađarskoj se, pak, običaj poklanjanja cvijeća ženama zadržao i nakon pada komunizma.

Feministički pokret s početka sedamdesetih godina poseže za Danom žena kako bi na taj dan tražio jednakost političkih i socijalnih prava među spolovima.

Godine 1977. Ujedinjeni narodi proglasili su 8. ožujka "Međunarodnim danom za prava žena i za mir". Otada dan ima simboličko značenje, poglavito u državama gdje se žene moraju boriti za osnovna prava, a posvuda gdje su žene žrtve nasilja ili nejednakosti.

Zdravlje u čokoladi

Nedavno provedenim ispitivanjem pronađena je veza između flavonoida iz čokolade s finim mišićnim slojem krvnih žila.

Kada se govori o čokoladi, najčešće je to u negativnom kontekstu, aludirajući pritom na njezinu veliku kalorijsku vrijednost te na prisutnost zasićenih masnih kiselina iz mlijeka. No, kao što se spoznaje svakoga dana mijenjaju i za druge namirnice, tako su se promijenila i za čokoladu, o čemu posljednje dvije godine ima sve više pouzdanih znanstvenih podataka. Ono što je važno, naučili smo razlikovati tamnu čokoladu za kuhanje od luksuzne mliječne čokolade koja se prigodno poklanja.

Sasvim suprotno očekivanjima, što je čokolada svjetlija, to je masnija i nutritivno manje vrijedna jer sadrži manje dragocjenih zaštitnih tvari (flavonoida), a ima više zasićenih masnoća i kolesterola, što pak istodobno znači da joj je energetska vrijednost veća!

Prvo je utvrđeno da čokolada potpomaže oslobađanje serotonina u mozgu, koji se još naziva prijenosnikom sreće, a samo nekoliko godina poslije da je kakaovac, tj. njegova tamnosmeđa boja, bogata zaštitnim tvarima - bioflavonoidima.

Flavonoidi iz kakaovca opuštaju krvne žile i time sprečavaju gubitak elastičnosti, što može pomoći u prevenciji bolesti krvnih žila.

Flavonoidi

Na znanstvenoj konferenciji kardiologa EU u Münchenu (kolovoz, 2004.) predstavljen je rad skupine stručnjaka koji su otkrili vezu između flavonoida iz čokolade s finim mišićnim slojem krvnih žila. U pokusu je sudjelovalo 17 zdravih dobrovoljaca od kojih je jedna skupina svakoga dana dobila 100 g tamne (gorke) čokolade, a druga pločicu iste boje, ali koja ne sadrži kakaovac. Ultrazvukom je mjereno pulsiranje glavne arterije ruke na laktu kako bi se utvrdilo stanje elastičnosti, odnosno krutosti te krvne žile.

Dobiveni rezultati nadasve su zanimljivi; u dobrovoljaca koji su dobili tamnu čokoladu utvrđeno je znatno poboljšanje protočnosti (elastičnosti) krvne žile, čega u osoba kontrolne skupine nije bilo.

Premda se ne smije generalizirati, dobiveni rezultati vrlo su povoljni. Ne može se, dakle, reći da će tamna čokolada postati univerzalni lijek za bolesti srca i krvnih žila, ali će zasigurno postati još zanimljivija namirnica. Pogotovo zbog činjenice da čokolada zasigurno donosi višak kalorija, a, kao što je poznato, debljina i bolesti srca i krvnih žila idu "ruku pod ruku".

Mlijeko i čokolada

Ovaj pokus zapravo nije jedini jer su provedena i druga istraživanja čokolade, i to u Irskoj i Italiji, kojima je dokazano snažno antioksidacijsko djelovanje flavonoida iz kakaovca. A jedno je sigurno - svako davanje mlijeka ili maslaca radi dobivanja ukusnog čokoladnog proizvoda jest "razrjeđivanje" do potpunog iščezavanja zaštitnih učinaka.

Čokolada sadrži obilje zasićenih masnoća i kolesterola (ako ima mlijeka), što može biti problematično za bolesnike s povišenim kolesterolom.

Voditelj skupine istraživača, prof. dr. Alan Crozier sa sveučilišta u Glasgowu, preporučio je svima, a posebno starijim osobama, svakoga dana pojesti komadić tamne čokolade za kuhanje. Ta je skupina otišla korak dalje, pa je izmjerila zaštitni potencijal tamne čokolade.

Dakle, svakodnevno konzumiranje potaknut će antioksidanse u krvi za čak 20 posto. Čim se doda određena količina mlijeka, dakle, čim čokolada posvijetli, učinci rapidno slabe. Prema tvrdnji prof. dr. Croziera, proteini mlijeka na sebe vežu antioksidanse iz čokolade i tako im blokiraju djelovanje.

Ovo je istraživanje pokazalo da bi na takav (ili sličan) način proteini mlijeka mogli vezati i neke druge zaštitne čimbenike iz namirnica biljnog podrijetla (resveratrol iz crnog vina, katehine iz čaja i bioflavonoide iz voća).

Tamna strana čokolade

Nove spoznaje ne bi bile kompletne kada ne bi postojala i druga (tamna) strana problema. Čokolada sadrži obilje zasićenih masnoća, pa i kolesterola (ako ima mlijeka), što može biti problematično za bolesnike s povišenim kolesterolom i trigliceridima u krvi. Zbog toga prof. dr. Crozier ističe - svakoga dana treba konzumirati samo male komadiće čokolade jer veće količine ne popravljaju situaciju, slično kao što konzumiranje više od jedne čaše crnog vina na dan nema nikakvog učinka.

Drugim riječima, komadić tamne čokolade na dan može biti vrlo koristan dodatak balansiraju prehrane, ali nikako ne može biti zamjena za dnevni unos povrća i voća.

Zaštitne tvari

Da bi se shvatile nove spoznaje o blagotvornim učincima zaštitnih čimbenika iz kakaovca, vratimo se

malo u povijest, pa ćemo vidjeti da su u napitku od kakaovca užívali Asteci i Maje, kod kojih je "opojno" i nadasve "mistično" djelovanje bilo korišteno na dvorovima čak u religiozne svrhe. Napitak od kakaovca, čija se aroma širila daleko od mjesta pripreme, bio je na razini univerzalnog lijeka "kojem nitko nije mogao odoljeti", pa ni sam kralj Montezuma.

Ako flavonoidi iz kakaovca opuštaju krvne žile i time sprečavaju gubitak elastičnosti, onda je to neprocjenjivo svojstvo koje će bitno pomoći u prevenciji bolesti krvnih žila.

Tu je i dragocjena količina gama tokoferola (1 mg/100 g) i drugih zaštitnih čimbenika. No, to nije sve; među zaštitnim čimbenicima kakaovca praha ističe se i sadržaj selena koji iznosi 14 mg/100 g. Ovaj sadržaj, naravno, vrijedi ako je kakaovac dobiven tehnološkim postupkom bez alkalija.

Ako je pak dobiven uz upotrebu alkalija, kofein se rapidno smanjuje i pojavljuje se na razini 78 mg/100 g. Ovisno o vrsti, čokolada u krutom stanju visoko je kalorična namirnica, što znači da 100 g sadrži više od 400 kcal.

Tamna čokolada ili čokolada za kuhanje sadrži 38 mcg luteina + zeaksantina, što znači da je izvrsna za prevenciju makularne degeneracije tipičnog problema u osoba starije dobi.

Treba znati da osim zaštitnih čimbenika kakaovca, odnosno čokolade sadrži i dva alkaloida - teobromin i kofein - čije učinke ne bi trebalo podcjenjivati. Standardni kakaov u prahu od kojeg se pravi napitak sadrži 2057 mg teobromina i 230 mg kofeina na 100 g. Što se više popije kakaov napitka (vruće čokolade), učinci su jači i mogli bi se okarakterizirati kao blago opuštajući i osvježavajući.

Dokazano je da čokolada potpomaže oslobađanje serotonina (prijenosnika sreće) a da je kakaovac, bogat zaštitnim tvarima - bioflavonoidima.

Skupina istraživača pod rukovodstvom dr. K. Won Lee sa sveučilišta u Seoulu objavila je rad u kojem, zahvaljujući kompliciranoj analizi, daju odnose pojedinih zaštitnih tvari u 100 g određenih namirnica.

Namirnice	Polifenoli (mg)	Flavonoidi (mg)
Kakao	611	564
Crno vino	340	163
Zeleni čaj	165	47
Crni čaj	124	34

Iz analize je vidljivo da je ukupan sadržaj zaštitnih čimbenika u kakau dvostruko veći nego u crnom vinu.

glasnikova skandinavka

AUTOR: ROBERT STRAUS	POKOJNI TUZLANSKI VAJAR I BOG	ZEMLJO- RADNICI	OTOK U TIHOM OCEANU	VRSTA LUKA	KRAJNJA LINIJA JEDNE POVRŠINE	EGIPATSKI BOG SUNCA	BEZVODNA PUŠTINJA U ČILEU	GLAVNI GRAD ALBANJE	OTOK NA JADRANU	FRANCUSKI OTOK UZ OBALU BRETAGNE	OZNAKA ZA ENERGIJU	FORMA (fr.) RODNI GRAD F. LEDERA	ELEMENT SIMPOR	ŽDRIJEBE ARAPSKOG KONJA	OBRAĐA SIROVOG KAUČUKA	MJESTO NA OTOKU KRKU	TRUD NAPOR	SAVEZNA DRŽAVA U S.A.D.
JAKO SE ZACUDI TI																		
IZRAŽAVATI RADOŠĆU																		
SEOSKA PODRIČKA																		
REVA, MAGAREČE GLASANJE																		
STARI PERZUSKI NOVAC																		
STAROGRČ. GLAZBALO SA ŽICAMA																		
DRUGI VOKAL																		
DJELOKRUG RADA																		
STRANO ŽENSKO IME																		
JAPANSKA KOPNENA MILJA																		
DIO ČOVJEČJEG TIJELA																		
DRŽAVA NA BALKANU																		
MJESTO U CALABRIJU U ITALJI																		
ŠESTI TON GLAZBENE LJESTVICE																		
RANUJ NJEMAČKI SKLADATELJ HUGO																		
SLOVO GRČKOG PISMA																		
NASELJE NA OTOKU BRAČU																		
POLUDRAGI KAMEN (MNOŽ.)																		
KRAT. SAD DRŽAVE NEBRASKA																		
STAROGRČKI JUNAČKI EP																		
TUZLANSKA RUJEČKA																		
VELIKA ZMIJA, UDAV																		

TRADICIJA I KVALITET U GRADITELJSTVU

GRAĐEVINARSTVO I GRAĐEVINSKA INDUSTRIJA D.D.

48260 KRIŽEVCI, KRALJA TOMISLAVA 45

Tel. (048) 279-300, Fax. (048) 279-333

www.radnik.hr e-mail: radnik@kc.htnet.hr

SJEĆANJE

na naše drage i voljene roditelje

EMIL SEPII
1976. – 2008.

DRAGICA (rođ. ČAČIĆ) SEPII
1968. – 2008.

Nosimo Vas uvijek u našim mislima i srcima.
Počivali u miru Božjem.

Vaša djeca: Vlado i Anna, te Emma i Ivana s obiteljima: Šlipogor, Garić, Obradović, Ahmetović, Mulić i Pernović.

SJEĆANJE

JURAJ NOVOSEL

Dana 21. veljače navršilo se šest
mjeseci od smrti našega Jurja Novosela

OBITELJ SAVIĆ

SJEĆANJE

JURAJ NOVOSEL

Dana 21. veljače navršilo se šest
mjeseci od smrti našega Jurja Novosela

HKD "NAPREDAK"
GLAVNA PODRUŽNICA TUZLA

SJEĆANJE

Dana, 26. veljače 2009. godine prošlo je
tužnih dvanaest godine kako si nas napu-
stila draga naša majko

MANDA MARKOVIĆ
26. 2. 1997. – 26. 2. 2009.

Bol je neizbrisiva, a tvoj plemeniti lik vje-
čno će ostat u našim srcima.

Neka ti je vječna slava i na svemu hvala.

TVOJI NAJMILIJ: djeca: Janja, Franjo i Miroslav, zet Slavko, snaje Sanela i Marija, unučad Danijel, Suzana, Denis, Dino i Ivana-Mandica.

SJEĆANJE

ANTO (IVAN) VIDAKOVIĆ
09. 03. 1992. – 09. 03. 2009.

Voljeni tata,
U neprolaznim mislima, opustošeni u
svom bolu, već 17. godina trpimo dana-
šnji dan i uvijek nanovo vraćamo natrag
sjećanje na godine koje si proveo sa
nama, na tvoja djela i poruke koje su nam
i danas smjernice kroz život i na Tebe iz-
dvojenog, pametnog, veselog, smionog i sigurnog u svemu što si poduzi-
mao.

TVOJA DJECA: kćerke Jasminka i Jadranka, zetovi Željko i Mijo.

SJEĆANJE

ANTO (IVAN) VIDAKOVIĆ
09. 03. 1992. – 09. 03. 2009.

Djede,
Zakinuti za životnu priliku da djetinjstvo
provedemo zajedno sa tobom, pamtit
ćemo te vječno kroz svakodnevne priče o
tebi, tvojoj ljubavi i dobroti, koje nam ka-
zuju naši roditelji. Tvoje poštenje i smisao
za pravedno, bit će nam pravi put u našu
budućnost.

Tvoji unuci: Antonio, Boris i Ivan.

SJEĆANJE

ANTO (IVAN) VIDAKOVIĆ
09. 03. 1992. – 09. 03. 2009.

Najdraži, prazninu i bol bez tebe vrijeme
ne može izbrisati. Hvala ti za godine na-
šeg zajedničkog života. Nikada neću za-
boraviti za tvoju dobrotu i plemenitost.

Tvoja supruga Kata.

IN MEMORIAM

SJEĆANJE

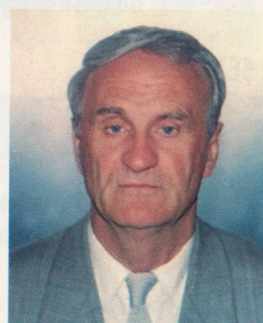

Dana, 17. ožujka 2009. godine navršava se šest mjeseci od smrti drage mame, bake i svekrve

MANDE (rođ. GRBIĆ) PEJDANOVIĆ

Tvoju dobrotu i ljubav nikada nećemo zaboraviti.
TVOJ sin Ivo, unuk Mario, unuka Marijana i snaha Jaka.

SJEĆANJE

ILIJA ČIČAK
23. 2. 2008. – 23. 2. 2009.

Vrijeme prolazi, a bol i tuga ostaju.

TVOJA OBITELJ

SJEĆANJE

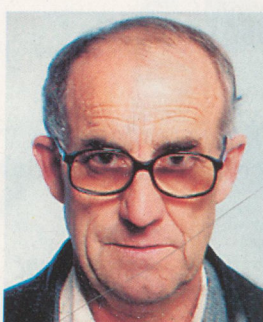

Dana, 23. veljače 2009. godine navršilo se tri i pol godine od smrti našega dragog

ANTE GARAŠEVIĆA
2005. – 2009.

S ljubavlju i poštovanjem rado se sjećamo na tvoj lik i dobrotu.
Supruga Omerka i kćerka Slavica.

SJEĆANJE

Dana, 24. veljače 2009. godine navršilo se četiri godine od smrti našega dragog

RADE GARAŠEVIĆA
2005. – 2009.

Neka ti Gospodin udijeli vječni mir i svoju blizinu. Živjet ćeš vječno u našim srcima i mislima.

Tvoja supruga Kata, sin Zlatko i kćerka Zlatica s obiteljima.

SJEĆANJE

Dana, 25. ožujka 2009. godine navršava se osam godina tuge i bola od smrti naše najdraže supruge, majke i bake
SERAFINA (rođ. PAVIĆ) GALUŠIĆ
iz Kiseljaka
25. 3. 2001. – 25. 3. 2009.

Tvoja dobrota i plemenitost ostat će vječno u našim srcima i mislima.

Počivala u miru Božjem.

TVOJI NAJMILIJ: suprug Matija, kćerke Ružica i Finka i unučad.

SJEĆANJE

SNEŽANU ŠIMIĆ
25. 3. 1999. – 25. 3. 2009.

Neka te u tišini vječnoga mira prati naša ljubav koja je jača od vremena i zaborava.

TVOJI: tata, mama i sestra s obitelji.

SJEĆANJE

na našeg voljenog
MARKA BANOVIĆA
26. 4. 1999. – 26. 4. 2009.

Radost što smo te imali.
Tuga jer smo te izgubili.
Sjećanje nikad neće izbljediti.
Počivaj snom pravednika.
Čuvali te Anđeli nebeski.

TVOJA OBITELJ

SJEĆANJE

Prečasnog ŠIMO JANJIĆ

Dana, 1. ožujka 2009. godine navršilo se šest godina od smrti prečasnoga Šime Janjića, župnika RKT župe u Živinicama i dekana Tuzlanskog dekanata. Hvala ti na svakoj riječi da ljubimo Boga, Crkvu i domovinu.

Počivaj u miru Božjem.

Vjernici RKT župe Živinice, svećenici Tuzlanskog dekanata i prijatelji.

CVJEČARA FLORAMI

Vam nudimo veliki izbor rasade, saksija, žardinijera, zemlje za cvijeće od 50 l, 20 l, 10 l, 6 l, 5 l, te zemlje u pakiranju od 1kg iz vlastite proizvodnje pod nazivom FLORATRES, rezanog cvijeća, lončanica, svijeća, lampinjona, lukovica svih vrsta, ruža sadnica i ukrasnog šiblja.

Sve to možete nabaviti uz najpovoljnije cijene u gradu i dobiti stručne savjete.

Vaše je samo da dodete na MALU PIJACU i da se uvjerite u našu ponudu.
FRANJO BOSANKIĆ

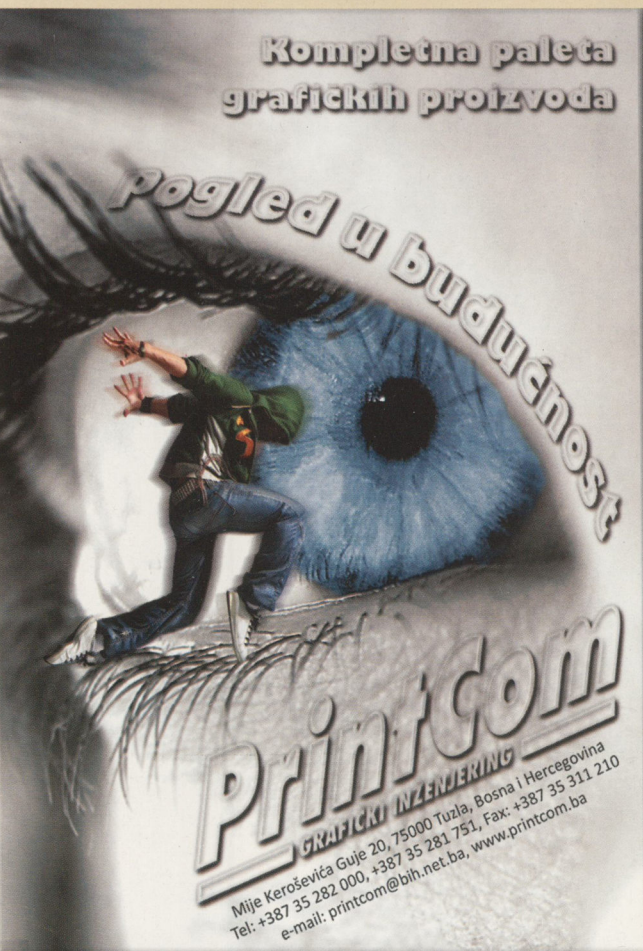

**JAVNO PODUZEĆE
RADIO TELEVIZIJA
TUZLANSKOG
KANTONA**

MOTEL ORION ORMANICA SREBRENİK
TEL. 035 650-035 061 143-337 VI. Mato Jurić

AUTO SERVIS SENKOVIĆ - ODŽAK
Prodaja i servis ŠKODA vozila
ul. Titova 108
tel. 031/761-552, 762-718; fax. 031/762-552
e-mail: autoservis-senkovic@tel.net.ba

PLIVA

Članica Barr grupe

PLIVA Hrvatska d.o.o.
Predstavništvo u BiH
Trg heroja 10, 71000 Sarajevo
Tel. + 387 33 72 35 35
Fax. + 387 33 65 39 86

HOLDINA

TRGOVINA NAFTNIM DERIVATIMA

ŠIROKA MREŽA MALOPRODAJNIH OBJEKATA

- Kvalitetno gorivo svih vrsta
- Bogat izbor robe široke potrošnje

VELEPRODAJA SKLADIŠTE PODUGOVI

- Dnevna isporuka naftnih derivata bez ograničenja u količinama
- Dostava loživog ulja na Vašu adresu

ZNAM ZAŠTO.

Koktel
štednja

*Probaj,
pravo dobro*

NLB ⁷⁰ Tuzlanska banka

ISSN 1840-1260

